

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

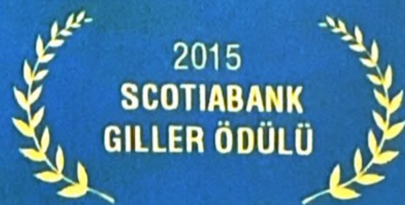
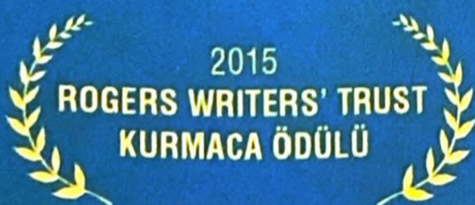
ANDRÉ ALEXIS

ON BEŞ

KÖPEK

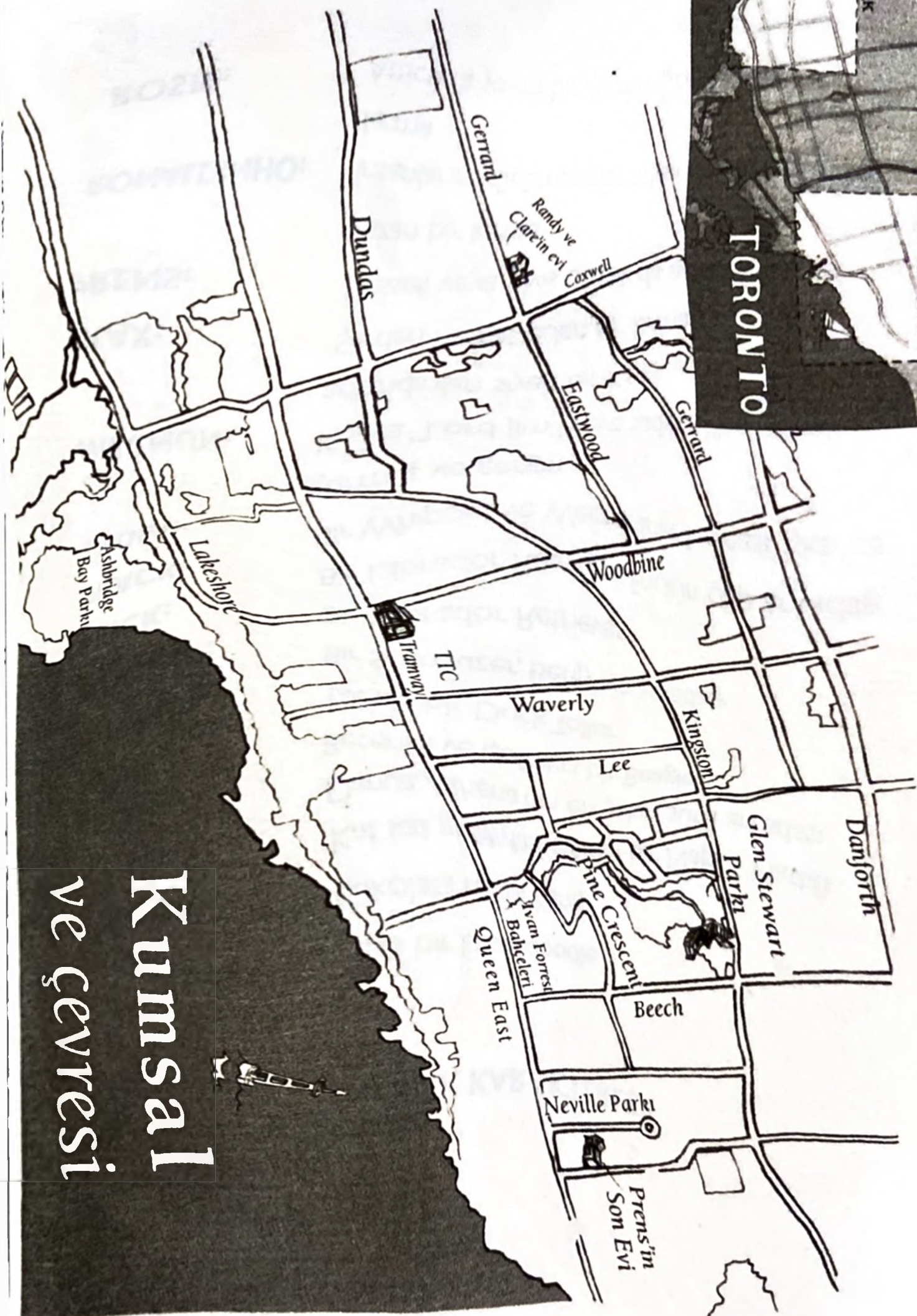
VE BİR

BAHİS

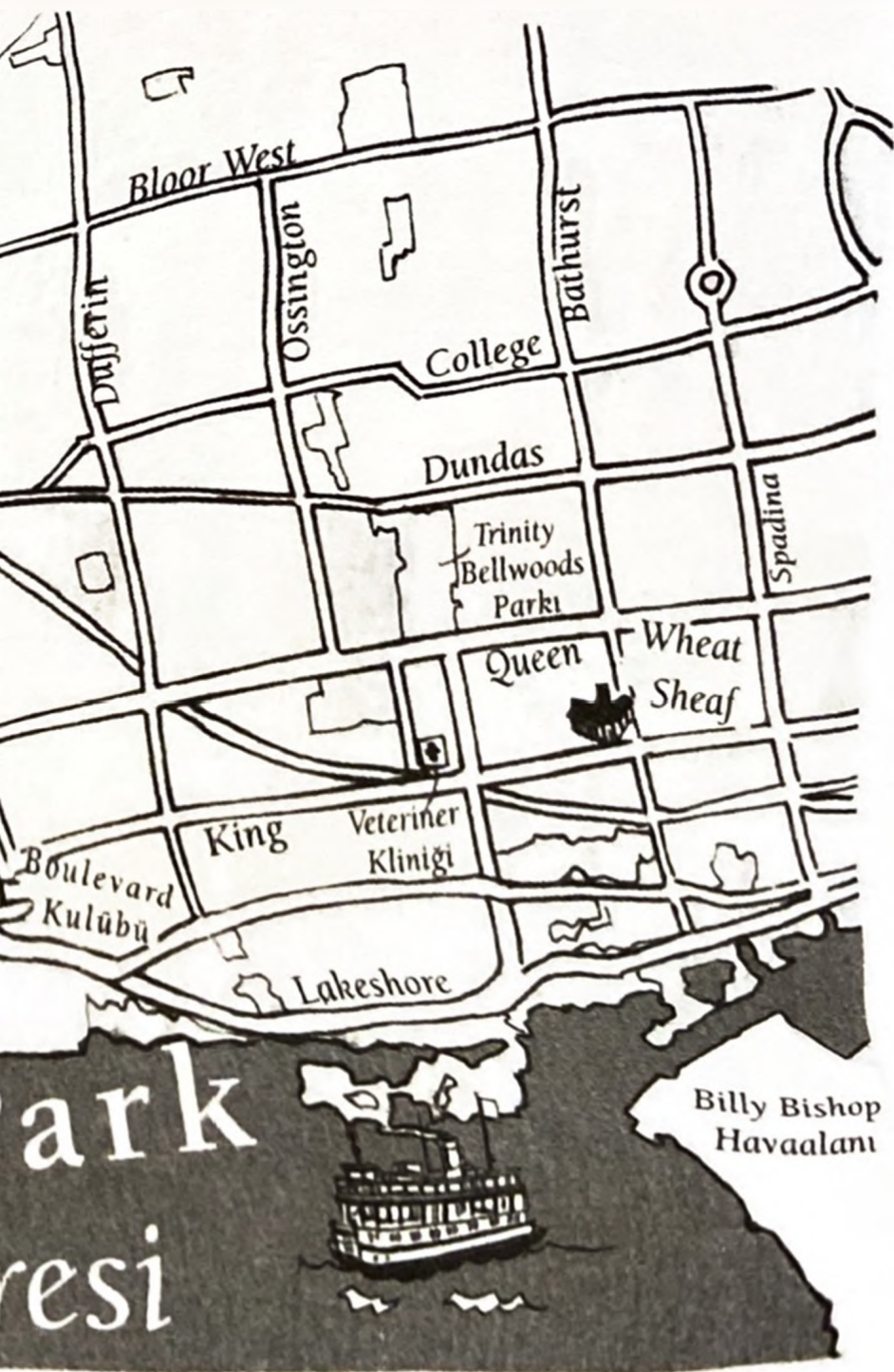
KÖPEK KARAKTERLER

AGATHA:	Yaşlı bir Labradoodle
ATHENA:	Çikolata renkli Kaniş
ATTICUS:	Kat kat gıdığıyla heybetli bir Napoli Mastifi
BELLA:	Danua, Athena'nın en yakın sürü arkadaşı
BENJY:	Becerikli ve işbirlikçi bir Beagle
BOBBIE:	Talihsiz bir Duck Toller
DOGUIE:	Bir Schnauzer, Benjy'nin arkadaşı
FRICK:	Bir Labrador Retriever
FRACK:	Bir Labrador Retriever, Frick'in çöp arkadaşı
LYDIA:	Bir Whippet ve Weimaraner kırması, işkence görmüş ve gergin
MECNUN:	Kısaca "Lord Jim" veya sadece "Jim" olarak adlandırılan siyah bir Kaniş
MAX:	Şiirden nefret eden bir kırma
PRENS:	Russell veya Elvis olarak da adlandırılan, şiir yazan bir kırma
RONALDINHO:	İnsanların küçümsemesinden rahatsız olan bir kırma
ROSIE:	Atticus'a yakın bir Alman Çoban dişisi

Kumsal
ve çevresi

BAHİS

Toronto’da bir akşam, Tanrılar Apollo ve Hermes, Buğday Demeti Tavernası’nda oturuyorlardı. Apollo, sakalını köprücük kemiğine kadar uzatmıştı. Daha titiz olan Hermes tıraşlıydı ama kıyafetleri yoldan geçen alelade birininki gibi hayli dünyeviydi; siyah kot pantolon, siyah deri ceket ve mavi gömlek giymişti.

İçmişlerdi, ama onları sarhoş eden alkol değildi. Sarhoşlukları, mekândaki varlıklarının yarattığı tapınma halinden kaynaklanıyordu. Buğday Demeti Tavernası Tanrılara bir tapınakmış gibi hissettiriyor ve onları hoşnut ediyordu. Erkekler tuvaletinde Apollo, takım elbiseli yaşlı bir adamın bazı bölgelerine dokunmasına izin verdi. O ana dek bildiği veya bir daha asla bilemeyeceği tüm hazlardan daha yoğun olan bu zevk, yaşlı adamın hayatının sekiz yılına mal oldu.

Tavernadayken, Tanrılar insanlığın doğası hakkında gelişigüzel bir sohbete başladılar. Sırf zevkine eski Yunanca konuşuyorlardı. Apollo insanların yaratılan diğer canlılardan, mesela pirelerden veya fillerden daha üstün ya da aşağı olmadıklarını savunuyordu.

“İnsanların,” dedi Apollo, “kendilerini üstün görmelerine rağmen özel bir meziyetleri yoktur.”

Hermes aksini savundu ve insanların sembolleri yaratıp kullanma biçiminin, en azından arıların karmaşık danslarından daha ilginç olduğunu iddia etti.

“İnsan dilleri bayağı anlaşılmaz,” dedi Apollo.

“Olabilir,” dedi Hermes, “ama bu durum onları daha eğlenceli kılıyor. Şunları bir dinlesene. Birbirlerini anladıklarına yemin edebilirsin ancak sözlerinin karşı taraf için ne anlama geldiğine dair en ufak fikirleri yok. Böyle bir komediye nasıl kayıtsız kalınır ki?”

“Eğlenceli olmadıklarını söylemedim,” diye yanıtladı Apollo, “ama kurbağalar ve sinekler de eğlencelidir.”

“İnsanları sineklere benzetecek olursan, bir yere varamayız. Bunu biliyorsun.”

Apollo, kusursuz ancak bir o kadar da ilahi bir İngilizce aksanıyla, yani meyhanedeki her müdavimin kendi sesinde duyduğu tınının aynısıyla ortaya sordu,

“İçkilerimizi kim ödeyecek?”

“Ben ödeyeyim,” dedi fakir bir öğrenci. “Lütfen izin verin.” Apollo elini genç adamın omzuna koydu.

“Kardeşim ve ben minnettarız,” dedi. “Beşer tane *Sleemans* içtik, bu yüzden on yıl boyunca açlık ya da yoksulluk yüzü görmeyeceksin.”

Öğrenci diz çöküp Apollo'nun elini öptü ve Tanrılar gidince cebinde yüzlerce dolar buldu. Aslında, o akşam giydiği pantolon üzerinde olduğu sürece, cebinde her zaman harcayabileceğinden daha fazla parası oldu ve fitilli kadifelerin çürüyerek geri dönüşü olmayan parçalara ayrılması tam tamına on yıl aldı.

Tanrılar tavernadan çıkıp King Caddesi boyunca batıya doğru yürüdüler.

“Acaba,” dedi Hermes, “hayvanlar insan zekâsına sahip olsaydı nasıl olurdu?”

“İnsanlar kadar mutsuz olurlar mıydı?” diye karşılık verdi Apollo.

“Kimi insanlar mutsuz; kimileri değil. Onlara bahşedilen zekâ yaman bir hediye doğrusu.”

“Bir yıllık köleliğine bahse girerim,” diye atıldı Apollo, “eğer insan zekâsına sahip olsalar, hayvanlar –hangi hayvanı seçersen seç– insanlardan daha mutsuz olur.”

“Bir dünya yılı mı? Peki varım,” dedi Hermes, “ama eğer ömrünün sonunda yaratıklardan biri bile mutlu olursa, ben kazanırım.”

“Tamamen şans meselesi,” dedi Apollo. “Bazen en iyi hayatlar kötü, en kötüleriyse iyi biter.”

“Doğru,” dedi Hermes, “ama bir hayatın nasıl olduğunu, bitene kadar bilemezsin.”

“Mutlu varlıklardan mı yoksa mutlu hayatlardan mı bahsediyoruz? Neyse, boş ver. Ne olursa olsun, şartlarını kabul ediyorum. İnsan zekâsı bir hediye değil, ara sıra faydalı olabilen bir vebadır. Hangi hayvanları seçiyorsun?”

Tanrı'nın işi ya, o sırada Shaw'daki veteriner kliniğinden çok uzakta değillerdi. Kimseciklere fark ettirmeden içeri girdiklerinde içeride çoğunlukla sahipleri tarafından bir nedenden ötürü yatıya bırakılan evcil köpekler buldular. Sonuç olarak, bahis için köpekleri seçtiler.

“Anıları kalsın mı?” diye sordu Apollo.

“Evet,” dedi Hermes.

Bunun üzerine Işık Tanrısı, kliniğin arkasındaki köpek kulübesinde bulunan on beş köpeğe “insan zekâsı” bahşetti.

GECE YARISI sularında, bir Alman çoban köpeği olan Rosie vajinasını yalarken bir anda durdu ve orada daha ne kadar kalacağını düşündü. Ardından, doğurduğu son yavruya ne olduğunu merak etti. İzini kaybedeceği yavruları doğurma zahmetine katlanmak birdenbire son derece haksız geldi.

Bir bardak su içmek ve yemesi için bırakılan sert tanecikleri koklamak için ayağa kalktı. Sığ kâsedeki yemeği burnuyla itelerken, kâsenin her zamanki gibi karanlık olmadığını, aksine üzerinde tuhaf, hiç görmediği bir renk olduğunu keşfetmek kafasını karıştırdı. Kâse hayret vericiydi. Altı üstü bir tür çiklet pembesiydi ama bu rengi daha önce hiç görmediğinden Rosie'nin gözüne çok güzel görünmüştü. Öyle ki, öldüğü güne kadar hiçbir renk gözüne bu kadar güzel görünmedi.

Rosie'nin yanındaki hücrede, Atticus adındaki gri Napoli mastifi, rüyasında sıçan, kedi, tavşan veya sincap gibi binlerce küçük, tüylü hayvanın, sanki bir elbisenin ucunun, ulaşamayacağı bir noktaya çekilmesi gibi çimenlerde oradan oraya koştukları geniş bir tarla görüyordu. Bu, Atticus'un en sevdiği rüyaydı ve her seferinde sahibinin yanına ağzında can çekişen bir

yaratıkla gururla döndüğü, sürekli tekrarlanan bir keyifti. Sonra, sahibi o yaratığı alıp bir kayaya fırlatacak, elini Atticus'un sırtında gezdirecek ve adını söyleyecekti. Rüya *istisnasız* her zaman böyle sonlanırdı. Ta ki bu geceye dek. Bu gece, Atticus tam da yaratıklardan birinin boynunu ısırılmışken, aklına birden hayvanın acı çekme ihtimali geldi. Bütün canlılığı ve benzersizliğiyle bu düşünce, onu uykudan uyandırdı.

Köpek kulübesinin dört bir yanındaki köpekler, gördükleri tuhaf rüyalardan ürkererek ya da aniden çevrelerindeki tanımlanamaz bir değişikliğin farkına vararak uyandılar. Uyumayanlar—evden uzakta uyumak her zaman zordur—yerlerinden kalktılar ve içeride kimlerin olduğu görmek için kafeslerinin kapılarına doğru ilerlediler. İçeride ancak insana özgü bir sessizlik hâkimdi. İlk başta, her biri yeni keşfettikleri bu görme gücünün kendilerine has olduğunu sandı. Ancak zamanla, aniden içine düştükleri bu akıl almaz dünyayı paylaştıkları ortaya çıktı.

Mecnun adındaki siyah kaniş yumuşak bir şekilde havladı. Karşı kafesteki Rosie'yi süzercesine hareketsiz duruyordu. Ancak gerçekte, Rosie'nin kafesindeki kilidi düşünüyordu; sürgüye takılmış uzun bir halka. Uzun halka, iki metal parçası arasında uzanıyor, sürgüyü yerinde tutuyor ve bu sayede kafes kapısını kilitliyordu. Sade, zarif ve etkiliydi. Kafesin kilidini açmak için ise halkayı kaldırıp sürgüyü geri itmek yeterliydi. Arka ayakları üzerinde durup bir patisini kafesinden dışarı iten Mecnun tam da bunu yaptı. Birkaç kez denemesi gerekti ve bunun biraz tuhaf bir görüntü oluşturduğu da doğrudu ama kısa süre sonra kafesin kilidi çözüldü ve kapıyı iterek açtı.

Köpeklerin çoğu Mecnun'un kafesini nasıl açtığını anlasa da hepsi aynı şeyi yapabilecek yeterlilikte değildi. Bunun çeşitli

nedenleri vardı. Kısırlaştırma için yatıya bırakılan bir yaşındaki iki Labrador Frick ile Frack, kapıyı açabilmek için çok genç ve sabırsızdılar. Ebat olarak daha küçük olanlar –Athena adında çikolata renkli bir kaniş, Dougie adında bir schnauzer, Benjy adında bir beagle– fiziksel olarak sürgüye ulaşamayacaklarını biliyorlardı ve kapıları açılincaya kadar hayal kırıklığıyla inlemekle yetindiler. Yaşlıca olanları, özellikle de Agatha adlı bir labradoodle, net düşünemeyecek kadar yorgun ve şaşkındı ve kapısı açıldıktan sonra bile özgürlüğü seçmekte tereddütlüydü. Köpekler bundan önce de elbette, ortak bir dile sahipti. Kısa ve öz, sosyal konum ve fiziksel ihtiyaçlar üzerine kurulu bir dildi. Her biri bu dilin can alıcı sözlerine ve düşüncelerine hâkimdi; “affet beni”, “seni ısıtırım”, “acıktım.” Haliyle, primat düşünce şeklinin köpeklerle dayatılması, köpeklerin birbirleriyle ve kendileriyle konuşma şeklini değiştirdi. Örneğin, daha önce “kapı” için kullandıkları bir kelime yokken, şimdi anlaşıyordu ki “kapı” özgürlük ihtiyacından ayrı, köpeklerden bağımsız bir varlığa sahipti. İlginç bir şekilde, köpeklerin yeni dilindeki “kapı” kelimesi kafeslerine açılan kapılardan değil, kliniğe açılan arka kapıdan türemişti. Büyük ve yeşil olan bu arka kapı, ortasından geçen metal bir çubuğun itilmesiyle açılıyordu. Metal çubuk, itildiğinde kalın, yankılı bir gümbürtü çıkarıyordu. O gecedan itibaren, köpekler, “kapı” kelimesinin dili üst damağa yerleştirerek çıkarılan bir klik sesi ve ardından iç çekmek olması gerektiğine karar verdiler.

Köpeklerin şaşkına döndüğünü söylemek, yaşadıklarını hafife almak olurdu. Bilinç değişikliğine yakalandıklarında yaşadıkları şey şaşkınlıksa, kliniği arka kapıdan topluca terk edip Shaw Caddesi’ne şöyle bir baktıklarında ve kliniğin kapısı arkalarından

kapanıp hiç olmadığı kadar anlamlı bir ses ve koku kaosu biçiminde önlerine sere serpe serilen dünyada aniden çaresizce özgür olduklarını anladıklarında hissettikleri şey neydi peki?

Neredeydiler? Liderleri kimdi?

İçlerinden üçü için bu tuhaf bölüm burada sona erdi. Devamlı korkunç acılar çeken ve uyutulmak üzere kliniğe bırakılan Agatha, diğerleriyle devam etmenin bir anlamı olmayacağını düşündü. İyi bir hayat sürmüştü, üç yavrusu olmuştu ve bu nedenle, sahibesiyle dışarıdayken ara sıra karşılaştığı dişi köpeklerden ihtiyaç duyduğu bütün saygıyı almıştı. Sahibesinin olmadığı bir dünyanın parçası olmak istemiyordu. Kliniğin kapısına uzandı ve diğerlerine onlarla gitmeyeceğini bildirdi. Bu kararın onu aslında ölüme götüreceğini bilmiyordu. Sahibesinin onu ölümlle yüzleşmesi için bir başına bıraktığı aklına gelmemişti, böyle bir şey mümkün olamazdı. Daha da kötüsü, klinik çalışanları ertesi sabah onu bulduklarında –Ronaldinho ve Lydia kırmalarıyla birlikte– hiç kibar davranmadılar. Uyutulacağı gümüş masaya getirirken sinirlerini çıkarırcasına onu hırpaladılar. Agatha, içlerinden birini ısırarak için başını yukarı kaldırınca bir de tokat yedi. Masayı görür görmez sonunun geldiğini anladı ve son anlarını sahibesini görme arzusunu iletmek için gereksiz bir çaba içinde geçirdi. Agatha, kafası karışmış halde, ruhu bedeninden ayrılana kadar boğuk bir sesle “özlem” kelimesini defalarca havladı.

Ronaldinho ve Lydia, Agatha’dan daha uzun yaşamalarına rağmen, sonları neredeyse eşit derecede mutsuzdu. Küçük rahatsızlıklar nedeniyle kliniğe bırakılmışlardı. İkisi de minnettar sahiplerine geri gönderildi. Her halükârda yeni düşünme biçimleri, şimdiye dek yaşadıkları –ya da öyle olduğunu anımsadıkları–

pastoral ve nispeten uzun hayatı zehirledi. Ronaldinho, kendisini seven bir aileyle yaşıyordu ancak klinikten döndüğünde onların ne kadar küçümseyici olduklarını fark etmeye başladı. Ronaldinho'nun değiştiğine dair elle tutulur kanıtlara rağmen, aile ona oyuncak muamelesi yapıyordu. Dillerini öğrendi. Onlar daha komutlarını tamamlamadan, oturuyor, kalkıyor ölü numarası yapıyor, yuvarlanıyor veya iki ayağının üzerinde duruyordu. Çaydanlığın düdüğü çaldığında ocağı kapamayı öğrendi. Hatta bir keresinde yanında, köpeklerin yirmiye kadar sayamayacağı söylenince, bunu söyleyen kişiye bakıp –ironik ve acıklı bir şekilde– yirmi kez havladı. Bu durumu kimse fark etmedi veya umursamadı. Daha fenası, belki de Ronaldinho'nun “eski benliğini” kaybettiğinden şüphelendikleri için aile onu geri plana atmış, bir zamanlar olduğu köpeğin anısına ara sıra sırtını ya da kafasını yalapşap okşamakla yetinmişti. Sonuç olarak Ronaldinho, acı ve hayal kırıklığı içinde öldü.

Lydia'nın tecrübeleri daha da kötüydü. Tazı (annesi) ve weimaraner karışımı bir melez olarak doğası gereği her zaman biraz gergindi. İnsan zekâsının gelişi onu daha da gergin yapmıştı. O da sahiplerinin dilini öğrendi. Ondan istenenleri titizlikle yapıyor ya da önceden tahmin ediyordu. Küçümsemelere aldırış etmiyordu. Ancak dalgın ve ihmalkâr oluşları canını sıkıyordu çünkü “primat zihin” beraberinde keskin bir zaman farkındalığı da getirmişti. Zamanın geçişi, sanki derisinin altında devamlı bir uyuz böceği sürünürmüştü gibi, dayanılmaz bir dertti. Bu öyle bir dertti ki yalnızca sahiplerinin varlığı ve yoldaşlığıyla azalırdı. Leylak ve narenciye kokan sahipleri iş sebebiyle genelde sekiz saat boyunca uzakta olduklarından, Lydia korkunç acılar çekiyordu. Saatlerce havlıyor, uluyor ve yalvarıyordu. Sonunda,

zihni artık bu ıstıraba daha fazla dayanamadığında, yolu şans eseri tipik bir insan sığınağına, katatoniye düştü. Bir gün sahipleri onu oturma odasında bulduklarında, bacakları kaskatı, gözleri aralıktı. Shaw'daki kliniğe götürdüler ve veteriner onlara yapabileceği bir şey olmadığını söyleyip onu uyuttu. Sahipleri düşünceli değildi belki ama duygusaldı. Lydia'yı arka bahçelerine gömdüler ve onun anısına, mezarını işaret eden tümseğe sarı çiçeklerden (*Genista lydia*) bir halı serdiler.

SHAW'DAN YOLA çıkan on ikisinin kafası allak bullaktı. Dünya yeni ve harika görünse de aslında tanıdık ve sıradandı. Hiçbir şey onları şaşırtamaz gibiyse de her şey şaşırtıyordu. Sürü ihtiyatla hareket ederek Strachan'dan güneye yönelip köprü'nün üzerinden göle doğru ilerledi.

Göl kıyısına neredeyse içgüdüsel olarak çekildiklerini belirtmek gerekir. Sabahın erken saatlerinde fırının kokusu insanlara ne kadar cazip geliyorsa, gölden gelen bu pis kokular da köpekler için o kadar büyüleyiciydi. Önce gölün ekşi, bitkisel, balıgımsı kendi kokusu geldi. Sonra kaz, ördek ve öteki kuşların kokusu eklendi. En çekicisi de, kaz yağında sotelenmiş bir tür sert salataya benzeyen kuş pisliği kokusuydu. Son olarak, pişmiş domuz eti, domates, inek eti yağı, mısır, ekmek, şekerleme ve süt gibi anlık gelip geçen kokular vardı. Gölün yanında sığınabilecekleri ya da sahipleri onları ararsa saklanabilecekleri çok az yer olması bile onların bu kokuya çekilmesini engelleyemedi.

Hiçbiri göle karşı koyamadı, ama koymaları gerektiği düşüncesi Mecnun'un aklına giriverdi. Şehrin onlar için en uygunsuz yer olduğunu, belli ki buyruklarını yerine getirmeyen köpeklerden

korkan yaratıklarla dolup taştığını düşündü. Mecnun'a göre asıl ihtiyaçları, herkes için makul bir rotaya karar verene kadar güvende olacakları bir yer bulmaktı. Aklına gelen bir başka düşünce ise sürünün başındaki Atticus'un liderlik etmesinin çok da gerekli olmadığıydı. Kendi liderlik etmek istediğinden değildi. İçinde bulundukları maceraya kendini kaptırıp diğerleriyle birlikte olmaktan bir hayli mutlu sayılsa da, Mecnun insanların yanında kendini daha rahat hissediyordu. Diğer köpeklerle güvenmiyordu. Bu durum, liderlik düşüncesini onun için tatsız hale getiriyordu. Esas konular –yiyecek, barınak, su– herkes tarafından ele alınacaktı ama kim önderlik edecek ve kimi takip etmeyi seçecekti?

Ay zaman zaman bulutların arasından sıyrılrsa da hava karanlıktı. Sabahın dördünde dünya gölgelerle dolu olurdu. Kanada Ulusal Sergisi'ne açılan büyük kapılar, devrilip altında kalan her şeyi ezebilecekmiş gibi görünüyordu. Pek araba olmasa da Mecnun karşıya geçmek için caddenin sonundaki yeşil ışığı bekledi. Sürünün yarısı –Rosie, Athena, Benjy, Prens adında bir Albertan kırması ve Bobbie adında bir duck toller– onunla birlikte beklediler. Diğer yarısı –Frick, Frack, Dougie, danua Bella ve Max adında bir kırma– Atticus ile birlikte bulvarı neşe içinde geçti.

Hepsi karşıya geçtikten sonra, çeşitli gübre türleri, yiyecekler ve koklanması gereken başka başka şeylerle bezeli bir kordon ve ardındaki karanlık, suskun göl önlerine serildi. Avlanma içgüdü-sü olan buruşuk yüzlü Atticus, özellikle sıçan ve fare gibi küçük hayvanların varlığını hissedebiliyor ve onların peşinden gitmek istiyordu. Diğerlerini kendisiyle birlikte avlanmaya çağırırdı.

“Neden ki?” diye sordu Mecnun.

Köpeklerin ortak diline yepyeni bir soluk getiren bu soru çok etkileyiciydi. Atticus, kendisini farelerden, kuşlardan veya yiyeceklerden uzak tutmanın doğru olabileceğini o ana dek hiç düşünmemişti. Dikkati dağılmış bir şekilde burnunu yalarken, “Neden?” diye düşündü. Sonunda, dile yeni bir soluk da kendisi getirerek, “Neden olmasın ki?” dedi.

Frick ve Frack bu soruyu anında zevkle onaylayıp, “Neden olmasın ki?” diye sordular. “Neden olmasın ki?”

“Bir sahip gelirse nereye saklanacağız?” diye sordu Mecnun. Bu, daha önce hiçbir köpeğin sormadığı incelikte bir soruydu. Sorunun ardındaki varsayımlar hem doğru hem de garip bir şekilde yanlış geliyordu. Mecnun, kendi sahibine saygı duysa da diğerlerinin, sahiplerinden saklanmak isteyeceğini düşünüyordu. Mecnun’a göre özgürlük, saygıdan önce gelse de “sahip” sözcüğü, hepsinde saklanmayı gerektiren ve gerektirmeyen duyguları aynı anda uyandırmıştı. Bazıları için sahip fikri güven vericiydi. Şehre geldiğinden beri sahibi Kim’den ayrı olan Prens, onu bulmak için her şeyi yapardı. İki kiloluk bedeniyle Athena, her yere sahibi tarafından taşınarak gitmeye alıştı. Bu kadar uzun süredir diğerlerine ayak uydurduğu için şimdiden bitkin düşmüştü. Yapmaları gereken onca yürüyüş ve kismetlerine düşen onca belirsizlik karşısında, kendisini besleyen ve taşıyan birine seve seve boyun eğeceğini düşündü. Bununla birlikte, önceki büyük köpeklerin çoğu boyun eğme fikrinden hoşlanmadığı için, o da bundan hoşlanmamış gibi yaptı.

Mecnun bile kararsızdı ve durumu ince eleyip sık dokuyordu.

Sahibinin isteklerini yerine getirme becerisiyle her zaman gurur duymuştu. Kendisine gelen bisküvileri ve ödülleri sonuna kadar hak etmişti ama bir yandan da sabit sırayla yapılan bu

hareketler döngüsü onu gücendirirdi. Bazen kaçmamak için kendine hâkim olmak zorunda bile kalırdı. Aslında, ödülleri yanına alabilse sahibinden kaçırdı. Ancak belirtmek gerekir ki burada bahsi geçen yalnızca ödüllerin kendisi değil, ödül *hissiyatının* tümü, okşanma, sahibinin memnun olduğu zamanki gibi konuşulma hissiydi. Tabii, artık özgür olduğuna göre, ödülleri düşünmenin hiçbir anlamı yoktu.

Sadece, henüz ikisi de sadık hizmetkârlığın zevklerini tam olarak anlayıp deneyimleyecek kadar olgunlaşmayan Frick ve Frack, Mecnun'un saklanacak bir yere duydukları ihtiyaçla ilgili önerisiyle tamamen aynı fikirdeydi .

Duyguları Mecnun'un ki kadar incelikli olan Atticus yine de şunları söyledi,

“Neden saklanalım ki? Dişlerimiz yok mu bizim?”

Dişlerini gösterdi ve hepsi bunun korkunç bir öneri olduğu konusunda hemfikir oldu.

“Sahibemi ısırمام,” dedi Athena. “Bundan hiç hoşnut olmaz.”

“Ne diyeceğimi bilemiyorum,” dedi Atticus.

“Küçük dişi haksız değil,” dedi Mecnun. “Sahipleri ısırırsak, öteki sahipler bizi fark eder ve özgürlüğümüz ağırlarına gider. Birçok özgür köpeğin dövüldüğünü gördüm. Saldırıya uğramadıkça ısırmamalıyız ve bir sığınak bulmalıyız.”

“Laf laf laf,” dedi Atticus. “Köpek dediğin bu kadar konuşmaz. Önce yemek bulacağız. Sonra barınak ararız.”

Avlanmaya gittiler. Daha doğrusu bazıları yiyecek olarak bildikleri şeyi aramaya gitti, ötekiler ise besinle bağdaştırdıkları hayvanların peşinden gitti. Bu konuda müthiş başarılılardı.

İçgüdülerini onları şaşmaz bir şekilde küçük hayvanlara yönlendirdi ve zavallı yaratıkları –dört sıçan, beş sincap– pusuya düşürerek ustaca öldürdüler. İki saat sonra, sabah güneşi toprağı aydınlatıp, gölü mavimsi yeşile çevirdiğinde; sıçanlar, sincaplar, sosisli çörekler, hamburger parçaları, avuçlar dolusu patates kızartması, yarısı yenmiş elmalar ve üzeri ne olduklarını anlamayı neredeyse imkânsız hale getirecek kadar kirle kaplanmış şekerlemeler meydandaydı. Tek gerçek hayal kırıklığı, hiç kaz yakalayamamış olmalarıydı. Ayrıca, köpeklerin çoğu küçük hayvanlardansa tercihini insan yemi artıklarından yana kullanmıştı. Başsız, yarı çiğnenmiş sıçan ve sincap kalıntılarını Boulevard Club’ın yanındaki tepede düzgün bir sıra halinde bıraktılar.

Takip eden günlerde, yeni keşfettikleri bilinçlerinin köpeklerde toplu değişime yol açtığına dair hem üstü kapalı hem de açık bir dizi işaret vardı. Başlangıç olarak, içlerinde filizlenen yeni bir dil, iletişim biçimlerini değiştirdi. Bu değişiklik özellikle Prens’te çok belirgindi. Sürekli kendi içinde sözcükler buluyor, bunları diğerleriyle paylaşıyordu. Örneğin, “insan” için kullandıkları kelimeyi bulan kişi Prens’ti (kabaca, grrr-ahhi, insanlara özgü tipik bir sesi bir homurtu takip ediyordu). Bu önemli bir başarıydı, çünkü köpekler artık sahipliğe değinmek zorunda kalmadan primatlardan bahsedebiliyorlardı. Aynı zamanda, köpeklerin ilk esprisini uyduran da Prens’ti; yeni dilde “kemik” kelimesi (kabaca, rrr-eye) ve “taş” kelimesine (kabaca, rrr-eeye) çok yakındı. Bir akşam Prens’e ne yediği sorulduğunda, bir kemiği göstererek “Taş,” yanıtını verdi. Bazı köpekler bunu –dildeki ilk göze çarpan kelime oyunu– hem alaycı hem de doğru buldu çünkü bahsi geçen kemikleri çiğnemesi bir hayli zordu.

Kendi bölgelerini (Bloor'dan göle, Windemere'den Strachan'a kadar Parkdale ve High Park) tanıdıkça daha keskin avcılar ve daha seçici leşçiller oldular. Hepsi, lüzumsuz insanların –veya köpeklerin– dikkatini çekmeden toplanabilecekleri yerleri çabucak öğrendi. Dahası, Prens'in güneş ışığı ve gölge gözlemlerinin desteği ile günü faydalı birimlere ayırmayı öğrendiler. Böylelikle toplu olarak, zamanın geçtiğine dair farkındalıklarına merhem olan bir zaman belirteci keşfettiler. (Güneşin ilk ortaya çıkışından ilk batış anına kadar gün, her birine bir isim verilen, eşit olmayan sekiz birime bölündü. Dünyanın ilk sessizliğinden ilk kuş gürültülerine kadar gece, on bir birime bölündü. Bu şekilde, köpeklerin günü yirmi dört yerine on dokuz birimden oluşuyordu.)

Sığınaklarının yaratılmasına kısmen etki eden şey de zaman ve mekânla olan bu yeni ilişkiydi. Pratik ve ikna edici olan Atticus (baştan beri yeni dile güvenmemesine rağmen), High Park'ta, yaprak dökmeyen ağaçların altındaki küçük koruyu fethetmeyi önerdi. Bu açıklığa tenis topları, koşu ayakkabıları, insan kıyafetleri, battaniyeler, ses çıkaran oyuncaklar, yani bulabildikleri veya çalabildikleri her şeyi getirip daha sıcak bir ortam yarattılar. Sonsuza kadar koruda kalmaya niyetleri yoktu. Atticus'un dediğine göre burası gecenin başında buluşulacak, geçici bir yerdi ama çok geçmeden koru kendilerininmiş gibi hissetmeye başladılar. Etraf çam sakızı, köpek ve idrar kokuyordu.

Belki de “primat düşüncenin” yararlı olabileceğinin en çarpıcı göstergesi Bella ve Athena arasındaki ilişkiydi. Ağırlıkları ve boyları bakımından birbirlerine tamamen zıttılar. Aynı yaşlardı –yani üç– ama Athena olsa olsa bir buçuk iki kiloydu ve bacakları kısaydı. Sürü hareket halindeyken diğerlerine ayak

uyduramıyordu. Bella ise bir metre boyunda ve yaklaşık doksan kilo ağırlığındaydı. Genelde koşmazdı. Aksine, içlerinde en akıllı köpek olmasa da sanki her şeyi zihninde bir bir tartarak, soylu bir şekilde hareket ederdi. Athena'nın onlara yetişemediğini görünce dört yaşındaki bir kızın sırtına nasıl bindiğini hatırlayan Bella, Athena'yı sırtında taşımayı teklif etti.

Bu Bella için sorun değildi. Çöktü, ön ayaklarını altına sıkıştırdı ve Athena'nın yukarı tırmanmasını bekledi. Athena bekleneni yapsa da anında geri düşüyor ve Bella'nın sırtından düşmek canını yakıyordu. Yine de çabuk öğrendi. Üçüncü gün, kendini sabitlemek için pençelerini kullanmaya, düşmemek için Bella'nın boynunu ısırmağa başlamıştı ve bu sayede öyle bir denge kurmuştu ki Athena'yı oradan ayırmak için bir hayli güç gerekirdi. Bu, birkaç gün sonra Bella –yalpalayan ve düzensiz yürüyüşüyle– kendinden koşacak kadar emin hissettiğinde daha da ilginç bir manzaraya sebep oldu; Bella'nın omuzları inip kalkarken, Athena, bir geminin baş kasarasındaki tüylü bir yolcu gibi ona neşeyle tutunuyordu.

Bu durum iki dişiyi fazlaca neşelendirse de –kısa sürede tuvalet arkadaşı olacak kadar yakınlaşmışlardı– sürünün geri kalanı için sorun teşkil etmeye başlamıştı. Athena ve Bella istenmeyen bir ilgi getirmişti. Bir gün, köpekler göl kıyısında yiyecek ararken, bir grup genç erkek, Athena'nın Bella'nın sırtına bindiğini fark etti. Tam insanlara yaraşır bir şekilde, gülüp küçümseyici bir tavırla köpekleri kovalamaya başladılar. Bu genç erkeklerin Bella ve Athena için duydukları heyecanı saldırganlık ya da nefretten ayırt etmek olanaksızdı. Çocuklar yerden taş alıp köpeklere atmaya başladılar. Bella hızlı değildi ve tek seferde uzun mesafe koşamıyordu. Bir süre sonra yavaşladı ve taşlardan

biri Athena'ya isabet etti. Köpek, acıyla inleyerek Bella'nın sırtından düştü. Athena'nın talihsizliği ve acısı insanlarda daha da büyük bir eğlenceye neden oldu. Köpeklere mümkün olduğunca çok bela olmak niyetiyle daha fazla taş topladılar.

Bella doğası gereği sakın ve soğukkanlı olsa da genç erkekler yaklaştıkça bir anda koruyucu ve öldürmeye hazır bir hal aldı. Aklına gelen tek planı kullanıp önce en yapılı saldırganı alt etmek için hırladı ve kararlı bir şekilde saldırdı. İçlerinden hiçbiri daha tepki bile veremedi solluğu liderlerinin üstünde aldı. Doksan kiloluk kütlesiyle üzerine çullanıp, içgüdüsel olarak boğazına hamle yaptı. Çocuk son anda kolunu kaldırmasa, boynunu ısıracaktı. Bunun yerine sağ elini kemiğe kadar ısırıldı. Çocuk altında ağlarken elinden kanlar fışkırıyordu. Diğerleri ellerinde taşlarla donakalmış halde arkadaşlarının imdat çağlıklarını dinliyorlardı. Bu korku Bella'nın işine yaradı. Göz açıp kapayınca kadar ilk çocuktan ayrıldı. Onunla işi bitince doğrudan kendisine en yakın olan diğer kişiye doğru koştu. Çocuk, arkadaşlarını kaderlerine terk ederek feryat figan kaçtı.

Yakınlarda yiyecek ararken kavga seslerine koşan Atticus ve Mecnun, insanlara hırladılar ve peşlerinden koşup geri dönmeyeceklerinden emin olana kadar kovaladılar. Zaten geri dönmek bu şartlar altında akıllarından geçebilecek son düşünceydi. Bozgun etkili ve hızlıydı. Hepi topu on dört yaşlarında altı yedi oğlan sarsılmış ve küçük düşmüştü. Ancak köpekler Athena'nın ağır yaralanmadığını –kanamadan dolayı sol gözünün üstünde ıslak bir tüy yığını oluşmuştu– görünce Mecnun, “Bu iyi olmadı. İnsanlar onları ısırmanızdan hoşlanmazlar. Bölge değiştirmek zorundayız,” dedi.

“Bunun iyi olmadığına katılıyorum,” dedi Atticus, “ama buradan neden ayrılalım ki? Sonuçta o insanlar bu ikisini arayacaklar. Bu dişiler gözden uzak durmak zorunda kalacak. Zararı veren büyük olan. Onun için gelecekler, bizim için değil.”

“Hem katılıyor hem katılmıyorum,” dedi Mecnun.

Ancak köpekler yine de önlem aldı. Bella ve Athena, Göl kıyısından uzak durarak High Park tarafında yiyecek aramaya çıktılar ve koruluğa yakın kaldılar. Athena, gölgenin onları gizlediği akşam saatlerine kadar Bella’nın sırtına binemedi. Gün boyunca, diğerleri mümkün olduğunca az dikkat çekerek, en fazla iki veya üç kişilik küçük gruplar halinde dolaşıyorlardı. Tüm bunlar, insanlara karşı alınan önlemlerdi. İlla tehlikeli değillerdi belki ama tahmin edilemezlerdi. Biri sırtını okşamak ya da sakalını kaşımak için diz çökebilirken, tıpkı ilkinde benzeyen bir başkası tekmeleyebilir, taş atabilir, hatta öldürene kadar işkence edebilirdi. En iyi çözüm onlardan tamamen uzak durmaktı. Ancak beklenilenin aksine, yapılan değişikliklerden sonraki ilk haftalarda en kötü çatışmalar insanlarla değil diğer köpeklerle oldu. Sürü ne kadar kibar ya da tarafsız olursa olsun, bazıları hırlamaya ya da dişlerini göstermeye bile tenezzül etmeden üstlerine çullanıyordu.

“Bizim zayıf olduğumuzu düşünüyorlar,” dedi Atticus.

İş bu kadar basit değildi. Saldıran köpekler hırçınlardı ama aynı zamanda korkmuş görünüyorlardı. Yalnızca daha büyük köpeklerden, Bella’dan veya Atticus’tan, Frick’ten veya Frack’ten korkmuyorlardı. Normal şartlarda makul büyüklükteki herhangi bir yaratık için tehdit unsuru oluşturmaması gereken Dougie, Benjy, Bobbie ve Athena’dan da gözleri korkuyordu. Onlara

hemen saldırmayan köpekler, yeri geliyor hemen teslim oluyordu ki bu da neredeyse eşit derecede garipti. Daha küçük köpekler kendilerinin şiddetli ve heybetli versiyonlarıyla karıştırılıyor gibiydiler. On iki köpeğin her biri değişen durumlarına karşı farklı tepkiler verdi. Atticus durumu dayanılmaz buldu. Kendini sıradan bir köpek olarak bilirken diğer köpeklerin kendisine başka türlü davrandığı bir dünyada yaşamak sarsmıştı. Atticus'a göre, eski zevklerin hiçbirini –anüsü koklamak, burnunu bir arkadaşının cinsel organının olduğu yere gömmek, daha düşük statüdekilerle ilişkiye girmek– artık öz bilinci zedelenmeden yaşamak mümkün değildi. Bu konuda Mecnun, Prens ve Rosie benzer bir görüşü paylaşıyordu. Dördü de derin düşünceler içindeydi; Prens ve bir dereceye kadar Mecnun dışında hepsinin köpekler topluluğuna bir kez daha dalabilmek için hiç düşünmeden terk edebilecekleri bir düşüncelilik. Prens, bilincindeki değişimi tamamen benimseyen tek köpekti. Sanki yeni bir görme biçimi, bildiği her şeyi tuhaf ve harika kılan bir açış keşfetmişti.

Yelpazenin diğer ucunda Frick, Frack ve kırma Max vardı. Onların da başı öz bilinçle beladaydı, ancak düşüncelerini bastırmayı öğrendiler. Yeni keşfettikleri düşünceliliklerini tabii ki kullandılar ancak bunu eski köpek olma biçimine sadık kalarak yaptılar. Yabancı köpekler tarafından meydan okunduğunda, kendilerini tutkulu bir etkinlikle savundular, saldırganlara karşı çete oldular, onlara koyun gibi davrandılar, tendonlarını ısırdılar, onları kanamaya ve acı çekmeye terk ettiler. Uysal köpeklerle karşılaştıklarında, zevkleri de aynı derecede yoğunlu. Bu üçlü onlara izin veren her şeyle düzüşebilirdi. Bir bakıma, yeni (veya farklı) zekâları, köpeklik dürtülerini anlamalarına yardımcı

olmuştı. “Normal” köpeklerin onlara korkuyla bakmasını sonuna kadar hak ediyorlardı.

Aslında Frick, Frack ve Max’e en çok sorun çıkaran köpekler kendi sürülerindekilerdi. Diğer dokuzu onlarla aynı zekâyı ve hızla gelişen dili paylaşıp onları anlıyordu ama düşünce denilen zırvalıklarla dolu bir “anlayış” istedikleri son şeydi. Bu anlayış, köpek olarak yaşama çabalarına rağmen artık normal olmadıklarını hatırlatıyordu. Diğerlerinden bekledikleri şey boyun eğme ya da liderlikti ve ilk başta ikisi de olmadı.

Frick, Frack ve Max’i diğer köpekler arasında en çok kızdıran Prens’ti. Prens bir tür kırmaydı, kızıl bir kürkü, göğsünde beyaz bir lekesi vardı. İriydi ama mizacı herhangi bir fiziksel tehdit uyandırmıyordu. Uzlaşmacıydı. Üzerinde egemenlik kurmaya müsaitti. Sinir bozucu olan, Prens’in garip fikirleri olmasıydı. Günü bölümlere ayıran oydu. İnsanlar, deniz, ağaçlar, en sevdiği kokular (kuş eti, çimen, sosisli sandviç) ve ışığıyla içini ısıtabilen sarı disk gibi önemsiz şeyler hakkında sonsuz soru soran da oydu. Üçü de elbette Prens’in “taş” ve “kemik” kelime oyunundan nefret etmişti. Prens ise duracak gibi değildi. Diğerleri tarafından sürekli teşvik edilen bu dil oyunları, netliğe karşı bir hakaret gibiydi.

Frick ve Frack’e kalırsa Prens, ruhlarını yok etmeye niyetliydi. Ama en kötüsü yine de Prens’in esprileri değildi. Daha önce, onlar da tüm köpekler gibi, temel seslerden oluşan basit bir kelime dağarcığıyla yetiniyorlardı; havlama, uluma veya hırlama. Bunların arasından “su” veya “insan” gibi faydalı yeni kelimeler gayet kabul edilebilirdi. Ancak, Prens’in kışkırtmasıyla sürünün artık bir sürü şey için kelimesi vardı. (Herhangi bir köpeğin gerçekten “toz” için bir kelimeye ihtiyacı var mıydı?) Sonra bir gece Prens oturdu ve garip bir dizi kelime söyledi:

Tepelerde çimler ıslak.

Gökyüzünün sonu yok.

Sahibini mecnunane bir sabır ile bekleyen köpeğe,
yine öğlen vaktidir.

Bu hırıltılar, havlamalar, cıyıklamalar ve iç çekişler öbeğini duyan Frack ve Frick, bitkin köpeğin sahibesinin yüzünü ısır-
maya hazır bir şekilde ayağa fırladılar. Aralarında acı vermeye
hazır bir sahip olduğunu sanmışlardı. Ama Prens'in sözleri uyarı
amaçlı değildi. Daha çok oynuyor, numara yapıyordu. Sırf ko-
nuşmak için konuşuyordu. Kelimeler bundan daha rezil bir amaç
için kullanılabilir miydi? Max hırlayarak ayağa kalktı, ısırmaya
hazırdı.

Gelgelelim, bazılarının Prens'in sözlerinden aldığı zevki he-
saba katmamıştı. Athena, ıslak tepeleri ve sonsuz gökyüzünü
çağrıştırdığı için Prens'e teşekkür etti. Bella da aynısını yaptı.
Pek çok köpek, Prens'in dillerini kötüye kullandığını düşün-
mektense, kelimelerle oynayarak, dile beklenmedik ve harika
bir katkı sağladığı kanısındaydı.

“Duygulandım,” dedi Mecnun. “Lütfen, bir kez daha yapar
mısın?”

Prens başka bir uluma, havlama, cıyıklama ve tıklama öbeği
daha sundu.

Tepelerin ötesinde, bir sahip, gizli isimlerimizi bilen.

Zil ve kemikle bizi eve çağırır, kış, sonbahar veya ilkbahar.

Köpeklerin çoğu Prens'in söylediklerini anlamaya çalışır-
casına sessizce oturdu. Ama Max daha fazla dayanamadı. Sorun
sadece Prens'in onların net, asil dilini çarpıtması değil, aynı za-

manda Prens'in köpekgiller soyunun ötesine geçmesiydi. Hiçbir gerçek köpek böyle boş laflar etmemiştir. Prens onlardan biri olmayı hak etmiyordu. Doğalarını savunmak için biri bir şeyler yapmalıydı. Max, Frack ile Frick'in onun gibi düşündüğünü hissedebiliyordu ama Prens'i ısırp ona boyun eğdiren ya da onu sürgüne zorlayan ilk kişi o olmak istiyordu. Hiç hırlamadan Prens'e saldırdı. Prens artık onun insafına kalmıştı. Kırmanın boğazını ısırmak üzereydi ki Mecnun, Max'in saldırdığı gibi sessizce ve hiddetle Prens'i savunmaya geldi. Frick ya da Frack daha araya girmeden Mecnun Max'i yere indirdi, dişlerini Max'in boğazına temkinli bir şekilde bastırdı. Max boyun eğerek işedi ve kıpırdamadan yattı.

"Onu öldürme," dedi Frack.

Mecnun uyarı amaçlı hırladı, biraz daha sert ısırdı ve yarayı kanattı.

"Köpek haklı," dedi Atticus. "Kendi içimizden birini öldürmemiz doğru olmaz."

Mecnun –her bir hücresiyle– Max'i öldürmenin doğru bir şey olduğunu hissediyordu. Sanki onu öldürmek zorunda kalacağı günün geleceğinden emindi. Öyleyse neden şimdi olmasındı? Yine de Atticus'u dinleyip Max'i serbest bıraktı ve köpek, kuyruğunu bacaklarının arasına alarak hızla uzaklaştı.

"Şiddete gerek yoktu," dedi Atticus. "Köpek sadece duyduğumuz kelimelerle ilgili duygularını göstermeye çalışıyordu."

"Duyguları gayet açıktı," dedi Mecnun.

"Ona haddini bildirdin," dedi Atticus. "Doğru olanı yaptın." Kasten düşüncesiz olan Frack ve Frick dışında, köpeklerin çoğu Max ve Mecnun arasında geçenler karşısında şaşkına dönmüştü. Eskiden olsa, Mecnun'un açıkça kazandığı ve dolayısıyla statüsü-

nü yükselttiği bir hâkimiyet mücadelesine tanık oldukları söylenebilirdi. Ama burada, mesele Prens'ti. Max'i sinirlendirmişti. *Kelimeleri* onu rahatsız etmişti. Peki, Max ve Mecnun kelimeler için mi yoksa statü için kavga mı etmişti? Köpekler kelimeler için ölümüne savaşılabılır mıydı? Böyle düşünmek garipti. Bella ve Athena uykuya dalmak üzere yan yana yatarken, Athena, "Bu erkekler her konuda kavga edebilirler," dedi.

"Bizimle ilgisi yok," dedi Bella.

Onlara göre konu kapanmıştı ve ikisi çok geçmeden uykuya daldılar. Athena rüyasında kendisinden çok daha küçük olan ve kasten sinirini bozan bir sincaba sessizce hırılıyordu.

ARBEDEDEN İKİ akşam sonra Atticus, Mecnun'la konuştu.

Sonbahar gelmişti. Yapraklar renk değiştiriyordu. Havalar serinlediğinden olacak, gece daha karanlık görünüyordu. Sürü, çöp toplama, insanlardan kaçınma, sıçanları ve sincapları avlama rutini tutturmuştu. Yağmur ve fırtınalara karşı koruluk, onlara sığınak olmuştu. Böylece, geçici bir mesken, yalnızca başlarına gelenleri düşünebilecekleri bir yer olarak düşünmelerine rağmen, orası onlar için ayrılmayı hayal etmenin gitgide daha güç olduğu bir yuva haline gelmişti.

Mecnun; Frick, Frack, Max veya Atticus'tan bir adım bekliyordu. İçlerinden birinin liderlik meselesini gündeme getirmesini umuyordu. Sürü bir süredir lidersiz kalmıştı ve bu doğaya aykırıydı. Her ne kadar kendisi liderlik etmek istemese de, önce Mecnun'un fikrine danışmadan, en makul aday olan Atticus'u sürüye kakalamak, diğerleri için bir hakaret olurdu. Eskiden olsa, şüphesiz bunun için savaşmışlardı. Ancak başlarına gelen

değişiklikten sonra, liderlik kadar karmaşık bir meseleyi çözenin yolu en azından Mecnun'a göre fiziksel bir çekişme gibi görünmüyordu.

(Değişiklik ne tuhaftı! Bir gün insanların evcil hayvanlarıyla konuşmalarını dinlerken Mecnun tuhaf bir şey yaşadı. Sanki güneşin bir anda yoğun sabah sisini yakıp yok etmesi gibi insanların ne söylediğini anlamıştı! Anladığı şey bizzat kendinin de bin kez duyduğu laflar değildi. Kelimelerin ardındaki düşünceyi anladığına inanıyordu. Mecnun'un bildiği kadarıyla, hiçbir köpek bir insanı onun kadar anlamamıştı. Lanetlenmiş mi yoksa kutsanmış mı olduğundan emin değildi ama bu yeni şey –bu *anlayış*– kesinlikle davranışta bir değişiklik ve yeni dünyanın azalmayan tuhaflığıyla başa çıkmalarına yardımcı olacak bir çare gerektiriyordu.)

Mecnun ve Atticus birlikte korudan çıkıp parka gittiler. Gökyüzü yıldızlarla doluydu. Queensway'in ışıkları güneyde kalmıştı. Cırcırböceklerinin bitmeyen gürültüsü dışında her şey sessizdi. Hava henüz onları susturacak kadar soğuk değildi.

“Ne yapacağız?” diye sordu Atticus. Beklenmedik bir soruydu.

“Ne konuda?” diye yanıtladı Mecnun.

“Soruyu yanlış sordum,” dedi Atticus. “Demek istediğim, şimdi kendi türümüze yabancı olduğumuza göre nasıl yaşayacağız?”

“Bizden korkmakta haklılar,” dedi Mecnun. “Artık onlar gibi düşünmüyoruz.”

“Ama onlar gibi hissediyoruz, değil mi? O geceden önce nasıl olduğumu hatırlıyorum. Ben çok da farklı değilim.”

“Seni daha önce tanıımıyordum,” dedi Mecnun, “ama artık tanıyorum ve şimdi farklısın.”

“Bazılarımız,” dedi Atticus, “en iyi yolun yeni düşünceyi görmezden gelmek ve yeni kelimeleri kullanmayı bırakmak olduğuna inanıyor.”

“İçindeki kelimeleri nasıl susturabilirsin?”

“İçindeki kelimeleri kimse susturmasa da görmezden gelebilirsin. Eski varoluş biçimimize geri dönebiliriz. Bu yeni düşünce, sürüden uzaklaştırıyor ancak bir köpek, bütüne ait değilse köpek değildir.”

“Katılmıyorum,” dedi Mecnun. “Önümüzde yeni bir yol var. Bu yol bize verilmişken neden kullanmayalım ki? Belki herkes-ten farklı olmamızın bir sebebi vardır.”

“Hatırlıyorum,” dedi Atticus, “türümüzle birlikte koşmanın nasıl bir his olduğunu hatırlıyorum ama sen, düşünmek, düşünmeye devam etmek ve sonra tekrar düşünmek istiyorsun. Bu kadar düşünmenin ne faydası var ki? Ben senin gibiyim. Bundan zevk alabilirim ama bize gerçek bir fayda sağlamıyor. Bizi köpek olmaktan ve doğru olandan uzaklaştırıyor.”

“Diğer köpeklerin bilmediği şeyleri biliyoruz. Onlara öğretmez miyiz?”

“Hayır,” dedi Atticus. “Asıl onların bize öğretmeleri gerekiyor. Yeniden köpek olmayı öğrenmeliyiz.”

“Dostum, neden bu konudaki düşüncelerimi soruyorsun? Liderlik etmek mi istiyorsun?” “Bana meydan okur musun?”

“Hayır,” dedi Mecnun.

Köpekler bir süre birlikte oturup gecenin sesini dinlediler. Parkta, dünya görünmeyen yaşamla dolup taşıyordu. Üstlerinde kadim olduğu kadar yeni ve akıldan çıkmayan bir enginlik vardı. İkisi de o ana dek yıldızlara ve karanlık gökyüzüne pek dikkat etmemişti. Şimdi gördüklerini merak etmekten kendilerini alamadılar.

“Tuhaf konuşan köpek haklı mı acaba?” diye sordu Atticus. “Gökyüzünün gerçekten sonu yok mu?”

“Köpek güzel düşünüyor,” dedi Mecnun, “ama bizim bildiğimizden fazlasını bilmiyor.”

“Sence bir gün daha fazlasını öğrenecek miyiz?”

Mecnun duyduğu soruyla ve içindeki düşüncelerle bir süre boğuştu. Her şey bazen korkunç biçimde karışık görünüyordu. Sonunda Atticus’un haklı olup olmadığını sorguladı. Belki de her zaman nasıl olduysa şimdi de bir köpek olmak en iyisiydi; düşünerek diğerlerinden ayrılmak yerine kolektifin bir parçası olmak. Belki diğer her şey boşunaydı ya da daha kötüsü, iyiden uzaklaştıracak bir yanılsamaydı. Ancak yeni düşünme biçimleri can sıkıcı –hatta bazen bir eziyet– olsa da artık onların bir parçasıydı. Neden kendilerine sırt çevirmelilerdi ki?

“Bir gün,” dedi Mecnun, “gökyüzünün nerede bittiğini bilebiliriz.”

“Evet,” dedi Atticus, “belki bir gün.”

MECNUN’UN İÇGÜDÜLERİ kuvvetliydi. Liderlik hakkında baş başa bir konuşma bekliyordu ve Atticus çok belli etmese de konu *kesinlikle* güçle ilgiliydi. Ancak Mecnun tüm ince ayrıntıları yakalayamamıştı. Atticus, Mecnun’un liderlik için ona meydan okuyup okumamasıyla ilgilenmiyordu. Zaten Mecnun’dan

daha büyüktü ve Frick, Frack, Max ve Rosie de onun tarafındaydı. Onun gerçekten bilmek istediği şey, Mecnun'un, Atticus'un seçtiği yol göz önüne alındığında, sürüye ait olup olmadığıydı. Mecnun farkında olmadan Atticus'a ihtiyacı olan tüm bilgileri vermişti.

Ertesi gün, çöp toplamaya gitmeleri gereken vakitte, Frack, Frick, Max ve Atticus, Humber Körfezi Kemer Köprüsü'nün uzak tarafında, diğerlerinden ve tasmaş köpeklerden uzakta, gölün kıyısında buluştular.

“Diğer herkesle konuştum,” dedi Atticus. “Yaşamamız gerektiği gibi yaşamak için bir değişim kaçınılmaz. Bazıları kalabilir. Bazıları ise kesinlikle kalmamalı.”

“Peki ya siyah köpek?” diye sordu Frack.

“O bizden değil,” diye yanıtladı Atticus, “sürgün edilmesi gerekecek.”

“Onu öldürsek daha iyi olur,” dedi Max.

“Sırf sırtına çullandığı için öyle düşünüyorsun,” dedi Frick. “Hayır,” dedi Atticus. “Köpek haklı. Siyah olanı göndermek kolay olmayacak. Diğerlerinden bazıları çoktan onun izinden gitmeye hazır bile. Onu öldürmek istemiyorum ama kalırsa işimizi çok zorlaştırır.”

“Yüksek vajinalı dişi ne olacak?” diye sordu Max.

“O siyah köpeğin tarafında ve çok güçlü,” dedi Atticus. “Onsuz devam etmek zorunda kalacağız.”

“Bırakın minik dişiyi da yanına alsın,” dedi Max. “Peki ya kurallar?” diye sordu Frack.

“İki tane olacak,” diye yanıtladı Atticus. “Bildiğimiz köpek dilinden başka dil yok ve köpek doğrularından başka doğru yok. Olması gerektiği gibi yaşayacağız.”

“Sahipler olmadan mı?” diye sordu Frick.

“Sahibimiz olmayacak,” dedi Atticus. “Gerçek köpekler, sahibi olmayanlardır. Gitmesi gereken üç kişi var; büyük dişi, siyah köpek ve kelimeleri tuhaf şekillerde kullanan öteki. Onlar gittikten sonra, istediğimiz gibi yaşayabiliriz.”

“Siyah köpeğe meydan okuyacak mısın?” diye sordu Max.

“Hayır,” dedi Atticus. “Üçünden de kurtulmalıyız. Köpeklerin geri kalanı taraf seçmeden veya işleri zorlaştırmadan hızlı davranacak ve yapılması gerekeni yapacağız.”

“Ne zaman?” diye sordu Frick.

“Bu gece,” dedi Atticus.

Ve köpeksi bir davranış olmasa da stratejilerini en küçük ayrıntısına kadar planladılar. Bu en küçük ayrıntı, çabaları başarısız olursa ne yapacaklarıydı.

Prens bir şiir daha okudu,

Hareket eden ışık, ışık değildir.

Kalan ışık, ışık değildir.

Gerçek ışık sayısız uykular önce doğdu.

Doğdu, horoz ile.

ve Max onu oracıkta öldürmek istedi.

Köpekler duyduklarını derinlemesine düşündükten sonra, çoğu sığınaktaki yataklarına gitti ve Prens’in sözleriyle mayışmış gibi doğrudan uykuya daldı. Ancak Atticus onlardan biri değildi. Mecnun’u başka bir sohbet için parka davet etmişti. Sonra,

küçük nefes sesleri dışında sığınak iyice sessizleşince, Frick ve Frack yerlerinden kalktılar. Frick sessizce Bella ve Athena'nın uyuduğu yere gitti, Athena'nın küçük vücudunu çenesiyle kavradı, sertçe ısırıldı ve onunla birlikte oradan uzaklaştı. Athena'nın boğuk çığlığına rağmen diğer köpeklerin hiçbiri uyanmadı.

Bir süre sonra Frack, burnuyla başını dürterek Bella'yı uyardı. "Küçük kaltağı almışlar," dedi.

Bella yavaşça kalktı ama Athena'nın gittiğini görünce anında kendine geldi ve Frack'in sözlerini idrak etti.

"Nereye götürdüler?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Kardeşim onların peşinden gitti. Seni gittikleri yere götüreceğim."

Onu götürdüğü yer –koştukları yer– parkın yanındaki Bloor Caddesi'ydi. Cadde bir tepedeydi ve gece olmasına rağmen periyodik olarak meşguldü. Yani, bir grup araba yokuştan hızla iniyor ve sonra bir hareketsizlik oluyor ve hızlı arabalar yeniden geliyordu. Frick yokuşun ortasına doğru kaldırımında bir sokak lambasının altında duruyordu. Yolun diğer tarafındaki bir şeye bakıyordu. Bella ve Frack onlara yaklaşıırken, "İşte orada. Onu görebiliyor musun? O ışığın altında," dedi.

Bella net göremiyordu ama yolun diğer tarafındaki sokak lambasının altında bir şey varmış gibiydi. Ürkütücü bir yoldu ama Athena söz konusu olduğunda Bella'nın gözünü hiçbir şey korkutamazdı. Dünyada kendini adadığı tek varlık her şeyi yapardı. Aslında, Frack araya girmemiş olsaydı, anında caddenin karşısına koşardı.

"Bekle! Ağabeyim yokuşun tepesine gidecek ve ışık değişip karşıya geçmek güvenli olduğunda havlayacak."

Bella endişeyle bekledi, bir aşağı bir yukarı zıpladı, umutsuzca yolun diğer tarafındaki Athena'yı görmeye çalıştı.

“Şimdi git,” dedi Frack, “güvenli.”

Ama tabii ki güvenli değildi. Frick'in zamanlaması ise kusursuzdu. Bella, bir taksi tarafından ezilip ölmeden önce daha yolun dörtte birini bile geçememişti.

Kısacası, Bella ve Athena kusursuz bir cinayete kurban gitmişti.

SOKAKTAKİ İNSANLARIN sesleri yükselirken bedeni kıpırdamayan Bella'nın öldüğünden emin olan Frick ve Frack, kararlaştırıldığı üzere, Mecnun'u öldürme planında Atticus'a katılmadan önce Max ile Prens'in sonunu getirecekleri mağara-ya döndüler.

Hiçbir pürüz çıkmamalıydı. Prens'i Max'in gözetlemesi gerekiyordu. Her ne kadar aşağılanmasına neden olan bu uyuz köpeği ısırılmamak için kendini zor tuttuysa da bunu başarmıştı. Max (ağır ağır ve sessizce) Prens'e yaklaşmış, Prens'in tek tük homurtularını ve iniltilerini duyabilecek kadar yakınına uzanmıştı. Prens'in onlardan kaçması mümkün değildi. Gelgelelim, Frack ve Frick'in sessizce sığınağa geri dönüp de Max'le birlikte Prens'in işini olabildiğince çabuk bitirmeye hazırlandıkları esnada, saldırganlar, Prens'in bedeni sandıkları şeyin aslında bir kıyafet yığını olduğunu keşfettiler. Max öfkeden kudurmuştu. Prens'in kaçması mümkün değildi! Her nefesini dinlemiş, bunların onun son nefesi olacağını düşünerek mutlu olmuştu! Üçü, sığınağın etrafında tur atmış, köpeklerin yattıkları yerlere teker teker bakmış, Prens'in kokusunu almak için her yeri koklasalar da Prens'i bulamadılar.

Ancak Prens onların arasındaydı.

BELLA VE Athena'nın ölümleri, basit bir şekilde cinayet olarak tanımlansa da Tanrılar için oldukça karmaşıktı. Hermes ve Apollo, Athena'nın cansız bedenine –Frick onun boynunu bir sıçaninkini kırar gibi kolayca kırmıştı– ve Bella'nın caddenin ortasına serilmiş cesedine baktılar.

“Mutlu öldüler,” dedi Hermes. “Ben kazandım.”

“Kazanmadın,” dedi ağabeyi. “Küçük olan korkmuş, büyük olan da arkadaşı için kaygılanmıştı. Mutsuz öldüler.”

“Haksızlık yapıyorsun,” dedi Hermes. “Son anlarının hoş olmadığını kabul ediyorum. Ancak öldürülmeden önce deneyimledikleri bu dostluk ikisi için de paha biçilmezdi. Kendilerine bahşedilen bu zekâya rağmen mutluydular.”

“Sana katılıyorum,” dedi Apollo, “ama ne yapabilirim? Önemli olanın ölüm anı olduğunda ısrar eden *sendin*. Bu yaratıklardan biri bile mutlu ölürse, senin kazanacağın konusunda anlaşmıştık. Ölümleri anında, ikisi de mutlu değildi. Yani, hiçbir şey kazanmadın. Ama bak Hermes, seni kandırdığım konusunda sızlandığını duymak ve Baba'ya gittiğini görmek istemiyorum. Bu yüzden sana bir teklifim var; iddian benimki kadar güçlü olmadığı için bu yaratıkların hayatlarına müdahale etmene izin vereceğim. Bir kere. Yalnızca bir kere. Ne istersen yapabilirsin. Ancak müdahale edersen, bahis ikiye katlanır. Kaybeden için *iki* insan yılı kölelik.”

“Peki, sen müdahale etmeyecek misin?”

“Neden müdahale edeyim?” diye sordu Apollo. “Bu yaratıklar benim yapabileceğimden çok daha mutsuz. Öldüklerinde de neşelenmeyecekler. Daha iyi hissetmeni sağlayacaksa sana söz veriyorum, doğrudan müdahale etmeyeceğim.”

“O zaman kabul ediyorum,” dedi Hermes. Ve böylece, Frick ve Frack, Bella ve Athena ile işini bitirip dönerken, Prens çok garip bir rüya gördü. Rüya hayli hoş başlamıştı. Ralston, Alberta’daki ilk sahibinin evinde olduğunu gördü. Her yerinde kendi kokusunun hâkim olduğu, oyuncaklarının gizli bir şekilde etrafa saçılmış olduğu, her çatlağını bildiği bir evdi. Tahta zeminde koşuşturan farelerin sesine çekilerek mutfağa doğru ilerlerken tanımadığı bir köpek rüyasına girdi. Garip köpek, göğsündeki cırtlak mavi leke dışında simsiyahtı.

“Tehlikedesin,” dedi köpek.

Köpek, Prens’in dilini hiçbir aksan farkı olmadan, kusursuzca konuşuyordu.

“Ne güzel konuşuyorsun,” dedi Prens, “sen de kimsin?” “Adımı söylemekte zorlanabilirsin,” dedi köpek. “Ama ben Hermes’im ve senin türünden değilim. Ben sahiplerin sahibiyim ve burada ölmeni istemiyorum.”

“Nerede?” diye sordu Prens.

Ve birden çocukluğunun evinden uzaklaştı. High Park’ta, diğerleriyle sığınakta uyurken kendine tepeden bakıyordu. Hermes işaret ettiği için Max’in yanında yattığını gördü. Frick ve Frack’in sığınağa döndüklerini gördü. Hermes öyle olmasını istediği için Bella ve Athena’nın uyudukları yeri fark etti.

“Uzun boylu dişi nerede?” diye sordu.

“Onu öldürdüler,” dedi Hermes, “kalırsan seni de öldürürler.”

“Ben ne yaptım ki?” diye sordu Prens. “Ben kimseye meydan okumadım.”

“Konuşma şeklinden hoşlanmıyorlar,” dedi Hermes. “Yaşamak istiyorsan tek seçeneğin sürgün.”

“Ama beni anlayan birileri olmadan ben kimim ki?”

“Kelimeleri yaşama tercih mi edersin?” diye sordu Hermes.

“Düşün ki eğer ölürsen konuşma şeklin de seninle birlikte ölecek. Artık uyanmalısın, Prens. Ben buradayken, kimse seni göremez veya duyamaz, ama fazla zamanın yok. Gel.”

Ardından Prens’in hayatındaki en tuhaf an geldi. Uyanık mı yoksa rüyada mı olduğunu bilmiyordu ama garip köpek, ilk sahibinin kullandığı gizli adını söylemişti: Prens. Düşünde yattığı yerden kalkarken, Hermes ile yukarıdan kalkışını izliyordu. Frack, Frick ve Max’in onu aradıklarını gördü. Önünden, yanından, neredeyse *içinden* geçtiler. Hepsi bir oyunmuş gibi, orada olduğunu anlasınlar diye havlamamak için kendini zor tutuyordu. Ama havlamadı. Sığınaktan çıkıp Hermes’i High Park’a kadar takip etti. Orada aniden ve tamamen uyandı. Hermes gitmişti.

Prens rüyanın devam ettiğini sandı. Yanında en sevdiği çiğneme ayakkabısı ile hâlâ koruda uyuyor mu diye kendine bir göz atmayı düşündü. Ama sığınağa geri dönerken Max, Frick ve Frack dışarı çıktılar. Prens hemen olduğu yere çömeldi, kulaklarını geriye atıp kuyruğunu sertçe arkasına sıkıştırdı. Köpekler onu görmedi. Koşarak uzaklaştılar ama etrafa korku saçarak gittiler. Prens, rüya ya da değil, Hermes’in doğruyu söylediğine emindi. Bunların üçü de caniydi. Kendisini artık görmeyeceklerinden emin olunca oradan kaçtı ve panik, korku ve karanlık içindeki sürgünü böylece başladı.

KORULUKTAN ÇIKAN üç köpek, Atticus'u bulmak için koştu. Hep birlikte Mecnun'a saldırma konusunda anlaşmışlardı. Prens'in gizemli bir şekilde ortadan kaybolmasıyla hüsrana uğrayan Max, Frick ve Frack artık siyah köpeği ölümüne ısır-maktan başka bir şey istemiyordu. Atticus'un onu bulacaklarını söylediği göle doğru kızgınlık dönemindeki bir dişiye koşar gibi koşular.

Atticus için Mecnun ile geçirdiği zaman tatsızdı. Tatsızdı çünkü Mecnun'u anlıyordu ve köpeğin gitmesi gerektiğine üzölmüştü. Başka koşullarda Mecnun'u sürüye kabul edebilirdi ama şimdi durum farklıydı. Atticus, zamanın çoğunu, olacakları gizliden gizliye haklı çıkarmak için harcadı: Sürü dediğin birliğe ihtiyaç duyardı ve birlik, herkesin dünyayı ya da en azından kuralları aynı şekilde anlaması demekti. Mecnun, yeni düşünme biçimini, yeni dili benimsemişti. Bu köpek bütüne ait değildi.

“Siyah köpek,” dedi Atticus, “aidiyetten daha harika bir duygu olabilir mi?”

“Hayır,” dedi Mecnun.

“Hal böyleyken,” dedi Atticus, “bazen o duyguyu bir daha tadamayacağımdan, köpekler arasında köpek olmanın ne demek olduğunu bir daha asla bilemeyeceğimden korkuyorum. Bu düşünce biçimin, siyah köpek, sonu olmayan, çıkmaz bir yol. Değişimden beri, istemediğim düşüncelerle baş başa kaldım.”

“Anlıyorum,” dedi Mecnun. “Benim için de aynı. Ama buna katlanmak zorundayız çünkü içimizdeki şeylerden kaçamayız.” “Katılmıyorum,” dedi Atticus. “Başkalarıyla birlikte olmak, kendimizden uzak olmaktır. Başka bir yol yok. Eski yöntemlere geri dönmeliyiz.”

“Tabii artık onları bulabilirsek,” dedi Mecnun. Bu esnada Frack, Frick ve Max yanlarına geldi.

“Uzun dişi öldü,” dedi Max.

“Ne oldu?” diye sordu Mecnun.

“Bizim türümüzden bir sürü tarafından saldırıya uğradı. Artık sığınağın yakınında değiller.”

“Kaç köpekler?” diye sordu Mecnun.

“Çok,” dedi Max, “ama bizim kadar kalabalık değiller.”
“Evimizi savunmalıyız,” dedi Atticus.

Frick ve Frack önden, Max ve Atticus ise Mecnun’un iki yanından koştu. Koruluktan çok uzakta olmayan bir noktada kardeşler arkalarını döndüler ve aniden Mecnun’a saldırdılar. Max ve Atticus da hemen onlara katıldı. Hızlı ve acımasız köpekler sığınmak için kaçmaya çalışan Mecnun’u yakaladılar. Dörtlü Mecnun’u ısırdı, dişlerini böğrüne, boynuna, bacaklarının tendonlarına, midesine ve cinsel organlarına geçirdi. Gün ağarmış olsaydı, saldırganlar Mecnun’un kanını görmekten memnun olabilirdi. Hatta bu manzara onları daha da tahrik edebilirdi. Kanın tadı ve cinayetin adrenalini öylesine sarhoş ediciydi.

Gündüz olsaydı ve biraz daha az heyecanlı olsalardı Mecnun’un öldüğünden emin olana dek bekleyebilirlerdi. Ancak artık vücudunun kasılmaları duruncaya ve kendilerine direnmeyi bırakana kadar Mecnun’a saldırıp sonra da köpeği ölüme terk ettiler. Ve aslında eski hayatın bir saplantısı olacak yeni bir hayata başlamak için koruya döndüler.

MECNUN VE BENJY

Mecnun uyandığında kendini fıstık ezmesi ve kızarmış ciğer kokan bir evde buldu. Tatlı, sabunsu, insan gibi kokan kalın ve turuncu bir battaniyeyle kaplı hasır bir sepetin içinde yatıyordu. Hareket etmeye çalıştı ama yapamadığını fark etti. Denemek bile çok acı verici ve garip bir histi. Tıraş edilmiş karnı; yağ, çam ve tarif edilemez bir şey kokan beyaz bandajlarla kaplıydı. Yüzü kaşınıyordu ama başının etrafında plastik bir koni vardı. Koninin dar ucu boynuna sığacak şekilde kesilmiş, geniş ucu bir megafon gibi dışarı fırlamıştı. Yüzünü kaşımak isteseydi bile bu mümkün değildi. Dört bacağı da tıraşlı ve sargılıydı. Nerede olduğunu daha iyi görebilmek için başını kaldırdı ama burayı tanı mıyordu; mavi ve parlak gökyüzüne bakan pencereleri olan beyazımsı bir odadaydı.

Aniden acı veren bir canlılıkla hatırladığı saldırı anı sırasında, içine düştüğü karanlığın sonsuz olacağını sanmıştı. Tek başına kalınca ölüm üzerine biraz düşünmüş ve vadesinin dolduğunu varsaymıştı. Bu beyazımsı oda onun hâlâ hayatta olduğunun kanıtı gibiydi ama beklenmedik bir şekilde hayal kırıklığına kapılmıştı. Başına gelen onca şeyden sonra yaşamamanın ne anlamı vardı ki?

Nerede olduğunu öğrenmek için başını biraz daha yukarı kaldırdı. Seslenmeye çalıştı ama sesi alçak ve zayıftı ayrıca havlamak canını yakıyordu. Yine de elinden geldiğince dikkatli bir şekilde havladı.

Arkasından adım sesleri duyuldu. “Uyandı,” dedi bir ses.

Ve odaya bir erkek insan yüzünün gölgesi vurdu. “Nasıl hissediyorsun?” diye sordu adam.

Bir kadın insan yüzü, adamın yüzünü Mecnun’un görüş alanının dışına itti.

“Sen çok şanslısın! Çok şanslısın, değil mi? Kimmiş bakiyım şanslı çocuk, ha? Kimmiş şanslı çocuk?”

“Uzun bir süre yerinden kalkabileceğini sanmıyorum,” dedi adam. “Acaba karnı aç mıdır?”

Aç, Mecnun’un iyi bildiği bir kelimeydi. Kendi dilini kullanarak, gerçekten aç olduğu anlamına gelen kelimeleri sıplattı, sızlandı ve zayıf bir şekilde havladı.

“Acı çektiğini biliyorum, evlat. Heyecanlanmamaya çalış,” dedi kadın.

Sonra adama,

“Bence yemek yiyemeyecek kadar zayıf,” dedi. “Haklı olabilirsin,” dedi adam. “Ama bir deneyelim.”

Adam odadan çıktı ve bir tabak beyaz pirincin yanına doğranmış tavuk ciğeri ile geri döndü. Tabağı Mecnun'un önüne koydu –muhteşem kokuyordu– plastik koninin kelepçesini açtı ve Mecnun'un temkinli bir şekilde tabağa yaklaşmasını ve –oturmadan– dilini yana doğru kaydırarak bir ağız dolusu yemeği yutmasını izledi.

“Sanırım yanılmışım,” dedi kadın. “Açmış. Neden ona bir isim vermiyorsun?”

“Sence onu tutmalı mıyız?”

“Neden tutmayalım ki? İyileştiğinde gün boyunca sana eşlik edebilir.”

“Peki. Adı Lord Jim mi olsun?”

“Ona dünyanın en sıkıcı kitabının adını vermek mi istiyorsun?”

“Niyetim öyle olsaydı ona *Altın Kâse* derdim.”

İnsanların çıkardığı sesleri dinleyen Mecnun, seslerinin ne kadar da öngörülemez şekilde birbirine bağlı olduğunu hatırladı. Ailesiyle birlikte yaşadığı zamanlarda, insanlar onunla hiçbir ilgisi olmayan sayısız ses çıkarırdı. Sonra bu anlamsız sesler bulutunun ardından anlamlı bir şey gelirdi. Örneğin; adı söylenirdi ve daha sonrası için sakladığı bir kâse yemek önünden alınırdı ya da kapı zili çalardı, biri bağırırdı ve –belli ki kendi topraklarına yapılan bu münferit istilaları umursayan tek varlık olarak– kimseye tehdit oluşturmadığından emin olana kadar davetsiz misafire havlamak ya da onun üstüne atlamak durumunda kalırdı.

Mecnun, pilavını ve tavuk ciğerini yerken, tabağa uzanma ihtimallerine karşın daha da hızlanmaya hazır halde insanları süzdü.

“Ne güzel yiyor!” dedi kadın. “Amma da uslu bir köpek!”

Sonra, bitkin düşen Mecnun hasır sepete geri yattı. Adamın kendisini kötü kokulu yapışkan bir macunla ovmasına ve koniyi tekrar boynuna tutturmasına izin verdi. Onlar odadan ayrılana kadar çoktan uykuya dalmıştı.

MECNUN'UN TEK seferde birkaç dakikadan fazla ayakta durabilmesi için altı ay gerekecekti. O zaman bile tendonları en çok hasar gören arka bacağı kullanamayacaktı. Uzun bir süreyi resmen üç ayakla geçirdi. Ayrıca dışarıda kaka yapıp işeye-memek de küçük düşürücüydü. İnsanlar, altına bez bağlayarak durumu daha da kötüleştirmişti. Altını sık sık değiştiriyorlardı ama bu her zaman arzuladığı kadar hızlı olamayabiliyordu.

İyileşmekle geçirdiği aylarda, yatağına uzanıp hayatı –hem kendininkini hem de genel anlamda– düşünmekten başka yapacak pek bir şeyi yoktu. Bunu yapmak onu üzüyordu çünkü aklının ihanete uğradığı geceye gitmesine engel olamıyordu. Buruşuk yüzlü köpek tarafından ihanete uğramıştı. O aklını ve kalbini açıp kardeşlik duygusuyla kendini ifade etmeye çabalamıştı ama karşılığında, buruşuk yüzlü köpek diğerleriyle onu öldürmeye çalışmıştı. Yine de Mecnun zaman zaman bu saldırıya hak vermiyor da değildi. İçgüdülerinden o kadar uzaklaşmıştı ki, bir köpek olarak yaşamayı hak edip etmediğinden kendisi bile emin olamıyordu.

Aylar boyunca, arada acı veren bu düşüncelerden uzaklaşmasını sağlayan tek şey insanlardı. Onu aynı ölçüde büyülemiş ve sinir etmişlerdi. İnsanları açıklamaları gerekse, onlar hakkında ne söylerdi? Nereden başlardı? Kokularını nasıl tanımlardı mesela? Yiyecek ve terin birbirine karıştığı, adı konamayan bir koku. Genelde garip şeyler kokuyorlardı, ama en çok, çiftleştikleri

zamankini severdi. Keskin, gerçek ve rahatlatıcıydı, öyle ki bazı geceler, sepetini yatak odalarına taşıdıklarında daha huzurlu uyuyordu, çiftleşmelerinin kokusu bir tür sakinleştirici görevi görüyordu.

Sonra temel bilgilerin ötesine geçerek yavaş yavaş onların dili hakkında daha çok şey öğrendi. Tonlamanın incelikleriyle başladı. Örneğin; biri diğeriyle sonu yükselen bir sesle konuştuktan sonra, muhatap alınan kişi cevap verene kadar bir beklenti olduğu anlaşılıyordu. Ton, kelimelerin kendisinden bile önemli görünüyordu ve bir cevap bekliyormuş, anlamasını bekliyormuş gibi onunla da sürekli bu yükselen tonda konuşmaları tuhaf geliyordu.

“Aç mısın, Jim?”

“Dışarı çıkmak ister misin, Jim?”

“Jimmy üşüdü mü? Üşüyor musun, Lord Jim?”

Aslında, Mecnun’un bu ses tonuna duyduğu hayranlık, kadınla yaşadığı ilk ciddi gafına yol açtı. Zamanının çoğunu onunla geçiriyordu. Kadın, sepetini yatak odasından büyük bir masanın olduğu odaya taşırken, onun arkadaşlığına duyduğu ilgiyi de gözler önüne sermişti. Sadece esnemek, onunla konuşmak ya da mutfaktan bir fincan almak için kalktığı masa başında saatler geçirirdi. Bir gün masadan kalktı, gerindi, sepetine gitti, başını kaşdı ve dedi ki:

“Aç mısın, Jim? Bir ödül bisküvisi ister misin?” Mecnun biraz düşündü ve sonunda *“Evet,”* dedi.

Evet sesini çıkarmak onun için zor olsa da, bunu *hayır* sesi ve çok sayıda başka önemli kelimelerle birlikte bir süredir pratik yapıyordu. Ayrıca, onay verdiğini belirtmek için başını sallama

ve muhalefetini belirtmek için başını soldan sağa sallama alıştırması da yapmıştı. Kadın ödül isteyip istemediğini sorduğunda, hangisinin daha etkili olacağından emin değildi; başıyla onay vermesi mi yoksa “Evet” demesi mi? Bu kararsızlık “Evet” dedikten birkaç dakika sonra da devam etti çünkü kadın hiç tepki vermeden gözlerini dikmiş ona bakıyordu. Bu tepkisizlikle kafası karışan Mecnun, onun gözlerinin içine baktı, başını salladı ve sonra tekrarladı.

“Evet.”

Kadın hızla nefes alıp vermeye başladı, sonra yere düştü. Birkaç dakika hareketsiz öylece kaldı. Bu durumda ne yapması gerektiğinden emin olamayan Mecnun –bu ani insan hareketsizliğiyle daha önce hiç karşılaşmamıştı– başını eğdi, patisindeki tüyleri yaladı ve olacakları beklemeye koyuldu. Bir süre sonra kadın kendi kendine mırıldanarak kıpırdadı. Sonra ayağa kalktı. Belki, diye düşündü Mecnun, beni doğru anladığından emin olamamıştır. Kadına bakıp başını salladı ve “Ödül,” dedi.

Kadın bu sefer çığlık atıp korku içinde odadan kaçtı. Mecnun, yükselen ses tonunu fazla hafife aldığını düşündü. Elbette, adam *evet* ya da ödül kelimesini söylediğinde, kadın *ondan* kaçmamıştı. Belki de, diye düşündü, gözden kaçırdığı belli belirsiz bir ses vardı; bir dil şaklatması, bir inilti, küçük bir hırıltı. Adamın böyle sesler çıkardığını hatırlamıyordu. En fazla, konuşurken kolunu kadının omzuna atıyordu. Belki de “evet” demeden önce ona dokunması gerekirdi.

“Bir dahaki sefere,” diye düşündü Mecnun, “eğer eğilirse omzuna dokunacağım.”

Ancak bundan sonrası o kadar tatsızdı ki, gerçekten çok uzun bir süre “bir dahaki sefer” olmayacaktı. Konuşmasının sonuçları ortadaydı; kadın artık ondan korkuyordu. Bir daha asla onun bulunduğu odaya girmedi. Sonra adam Mecnun’u başka bir yere götürdü ve gece orada yatıya bıraktı. Ertesi gün Mecnun’a iğneler yapıldı, tatsız tuzsuz yiyeceklerle beslendi ve kokusunu duyup saldırganlaşan diğer köpeklerin yanında gözlem için bir kafeste tutuldu. İşte insanlık *buydu*, bu öngörülemezlik, bu zalim davranış ve zorbalıktı. En kötüsü de bu zayıf düşmüş haliyle kafesinin kapısını açamamasıydı. Kaderine katlanmaktan başka seçeneği yoktu.

Tüm bunlar beklenmedik olsa da onun için iyi bir ders olmuştu. Eğer dillerini bilseydi, anında kedilerle veya sincaplarla, farelerle veya kuşlarla iletişim kurmaya çalışırdı. *Herhangi* bir türle iletişim kurmaya çalışabilirdi. Ancak artık dillerini bildiğini insanlardan saklaması gerektiğini çok iyi anlamıştı. Her ne sebeple olursa olsun, insanların kendi dillerinin köpekler tarafından konuşulmasına tahammül edemeyecekleri apaçık ortadaydı.

Üçüncü gün ziyaretine kadının kendisi geldi.

Mecnun tam uykuya dalmak üzereyken ve diğer köpekler onu tehdit etmekten yorgun düşmüşken odanın kapısı açıldı ve kadın, beyaz önlüklü adam kan alabilsin diye onu tutan adamlardan biri tarafından içeri alındı. Adam kafesinin kapısını açtı ve Mecnun biraz endişeli de olsa kadının peşinden gitti.

Sokağa çıkınca Mecnun oradan kaçıp gitmeyi düşündü. Akşam davetkârdı. İlkbaharın sonuydu. Güneş tam olarak batmamıştı. Uzaktaki binaların üzerinde kırmızımsı bir şerit uzanıyordu. Ancak Mecnun, aldığı yaralar ve koşarken yaşadığı acı nedeniyle hâlâ toparlanamamıştı. Uzun süre koşamayacağından

sadece kendini bitkin düşürürdü ya da daha kötüsü bilmediği bir bölgede kaybolurdu. Bu yüzden arabanın arka koltuğuna tırmandı. Kadın, sürücü koltuğuna geçmek yerine onunla birlikte arkaya oturdu.

“Seni oraya gönderdiğim için üzgünüm, ama beni korkuttun. Anlıyor musun?”

Her şeye boyun eğebilecek olsa da insan sözleri söylemekte kararlı olan Mecnun başını salladı.

“Nesin sen?” diye sordu. “Köpek misin?”

Bu, cevaplamaşı şaşırtıcı derecede zor bir soruydu. Kendini pek köpek gibi hissettiği söylenemezdi. Türler arasında başıboş sürüklendiğini hissetti ama kadının bu kelimeyle ne demek istediğini anlamıştı, bu yüzden tekrar başını salladı.

“Köpeklerin insanlarla asla konuşmadığını anlamak zorundasın,” dedi. “Bildiğim kadarıyla böyle bir şey daha önce hiç olmadı. İçine şeytan girmiş sandım. Bu yüzden bu kadar korktum. Adın ne?”

Mecnun bu soruya cevap veremezdi. Yalnızca sahibinin kendisine verdiği “Mecnun” adının telaffuzunun zor olmasından değil, konuşmayacağı için de değil, aynı zamanda artık gerçek bir adı yokmuş gibi hissettiği için sustu. Kadına baktı, sonra başını salladı.

“Benim adım Nira,” dedi. “Sana Jim dememin sakıncası var mı?” Cevaplamaşı imkânsız bir soruydu. Mecnun, Nira’nın ne sorduğundan tam olarak emin değildi. “Jim” adını kabul etmiş miydi? Evet, neden olmasın? Ondan bahsederken “Jim” adını kullanacağı düşüncesi onu rahatsız ediyor muydu? Hayır, etmiyordu. Kadına baktı ve sonra uygun sinyali tahmin ederek başını salladı. “Benimle bir daha asla konuşmayacaksın, değil mi?” diye sordu Nira.

Başka bir zor soru daha. İnsan kelimeleri kullanmak niyetinde değildi, ama Mecnun'a kalırsa onunla *zaten* konuşuyordu. Bu sefer cevap vermedi. Sokağın diğer tarafında bulunan, lambalarla aydınlatılmış parka bakmak için pencereye döndü.

“Boş ver,” dedi Nira. “Benim hatam. İstemiyorsan konuşmak zorunda değilsin.”

Birlikte geçirdikleri onca zaman boyunca, Mecnun yeniden konuşana kadar Nira ondan asla böyle bir istekte bulunmadı. Hatta, köpeğin sessizliğine hayranlık duymaya başladı. Mecnun nadiren havlardı. Onun için, Nira'nın anlamadığını bildiği bir dili kullanmanın bir anlamı yoktu. Tüm ihtiyaçlarını ve düşüncelerinin çoğunu, başını yukarıdan aşağıya veya iki yana sallayarak ifade ediyordu. Birbirlerine yakınlaştıkça, Nira bu kadarına bile ihtiyaç duymamaya başladı. Yüz ifadesini, vücut dilini, başının sallanmasını okumayı öğrendi.

Ancak o anda ikili Honda Civic'in arkasında otururken, aralarında “anlayış” veya “arkadaşlık” gibi bir şey gelişeceğinin henüz hiçbir göstergesi yoktu. Nira hâlâ Mecnun'dan korkuyordu. Evet, açıkça topallıyordu, mola verip uzanmadan uzun süre yürüyemiyordu ve engelleri, kadının ona acımasına neden oluyordu. Onu High Park'ta hayata tutunmaya çalışırken bulduklarında yanlarına alma sebepleri de buydu. Ama evlerinde zeki bir varlığın olduğu, bu yaratığın yatak odasına, özel hayatının tam kalbine girmesine izin verdiği düşüncesi korkutucu olduğu kadar aşağılayıcıydı da. Bu duyguların üstesinden gelmesi uzun zaman aldı. Mecnun, örneğin; bir daha asla yatak odasında uyumadı cinsel organını yalarken kadın onu her gördüğünde utandı.

İkisini birbirine bağlayan şey Mecnun'un sessizliğinin niteliği; yanıt gerektiren türden, düşünce dolu bir sessizlikti. Nira

onunla ilk başta önemsiz şeyler hakkında konuştu; iş, ev tadilatları, kocası Miguel ile yaşamanın küçük sıkıntıları. Yavaş yavaş, daha derin konular açmaya başladı; yaşam ve ölüm hakkındaki düşüncelerini, diğer insanlar hakkındaki duygularını, kendi sağlığı için duyduğu endişeleri –kanser atlatmıştı ve bazen hastalığın nüksetmesinden çaresizce korkuyordu– dile getirdi.

Mecnun ondan ne daha akıllı ne de daha hızlıydı, yine de Nira bu eşsiz avantajına dayanarak onu bir bilge gibi görüyordu. Ancak Mecnun'un bu avantajının, aynı zamanda onun endişelerini düşünme veya anlama yeteneğini de sınırladığını gözden kaçırıyordu. Örneğin; kocasının dağınıklığından, ayak tırnaklarını kesip kalanları ısırarak gibi iğrenç bir alışkanlığı olduğundan şikâyet ettiğinde, Mecnun ona şaşırılmış gözlerle baktı. Miguel'in yaptıklarını mantıklı bulmuştu. Acaba Miguel'in tırnaklarını kadının kendisi mi ısırarak istiyordu, diye düşündü.

Başka bir seferinde, hasır sepetinde yatarken kadın bir soru sordu, "Tanrı'ya inanıyor musun?"

Mecnun bu kelimeyi daha önce hiç duymamıştı. Soruyu tekrarlamasını ister gibi başını yana eğdi. Kadın da sözcüğün arkasındaki kavramı açıklamak için elinden geleni yaptı. Mecnun'un anladığı kadarıyla, "tüm sahiplerin sahibi" anlamına geliyor gibiydi. Böyle bir varlığa inanıyor muydu? Bu düşünce daha önce hiç aklına gelmemiş olsa da böyle bir varlığın mümkün olduğunu düşündü. Bu yüzden kadın soruyu tekrar sorduğunda, "evet" anlamında başını salladı. Kadının beklediği cevap bu değildi.

"Böyle saçma bir şeye nasıl inanırsın?" diye sordu. "Sanırım Tanrı'nın bir köpek olduğuna inanıyorsun?"

Mecnun böyle düşünmüyordu. Sadece Nira'nın tarif ettiği "Tanrı"nın mümkün olduğuna inanıyordu, aynen sürekli

kızgınlık döneminde olan bir dişinin mümkün olduğuna inanması gibi. “Tüm sahiplerin sahibi” bir fikirdi, ama onu ilgilendirmeyen bir fikirdi, bu yüzden Nira’nın kibrini anlamlandıramadı. “Hükümet” (sürünün nasıl davranması gerektiğine karar veren bir grup sahip) ve “din” (sürünün sahiplerin sahibine karşı nasıl davranması gerektiğine karar veren bir sahipler grubu) hakkında konuşurken de benzer fikir ayrılıkları yaşadılar. Nira bunlardan ne kadar çok bahsederse, Mecnun için herhangi bir sahip grubunun –özellikle insan olanların– amaç veya sonuç ne olursa olsun uyum içinde hareket edebileceğine inanmak o kadar zorlaştı. Böylece hem “hükümet” hem de “din” çok kötü fikirler gibi görünmeye başladı.

Belki de aralarındaki en sinir bozucu an –ikisi için de– Nira onun daha önce hiç başka bir köpeği sevip sevmediğini sorduğunda yaşandı. Mecnun *Tanrı* kelimesi gibi, *sevgi* kelimesinin de ne anlama geldiğini bilmiyordu. Nira, birkaç gün boyunca ona kelimenin anlamı hakkında bir fikir vermek için elinden geleni yaptı fakat Mecnun bu tanımları çelişkili, sinir bozucu ve belirsiz buldu. Bu kelime, tanıdığı hiçbir duyguya karşılık gelmiyordu ama kadının fikirleri, köpeğin dikkatini cezbetmekteydi. Nira ise Mecnun kadar hassas herhangi bir hayvanın sevgiyi hissetmesi *gerektiğine* yürekten inanıyordu. “Annen için hissettiğin duygu,” dedi, “bu da *sevginin* anlamlarından biri.”

Ancak Mecnun annesini bilse de bu, herhangi bir özel duygu uyandıramayacak kadar kısa bir tanışıklık olmuştu. Mecnun’un sevmesi için başka bir olası aday da yoktu. Peki ya sahibi? Sahibi ona sahip çıkmıştı ve herkes alışkanlıktan, korkudan ya da zorunluluktan sahiplerine karşı sadık olurdu. Mecnun kesinlikle köpek yavrusu olarak geçirdiği zamanlardan keyif almıştı.

Sahibine minnettardı. Onu düşününce Mecnun, derme çatma bir alana atılan topun peşinden koştuğu saf zevk anlarını, tarif edilemez neşesini hatırladı. Yine de sahibi söz konusu olduğunda, Mecnun'un duyguları "sevgi"den daha karmaşık ve çok daha karanlıktı çünkü içinde gücenme ve hoşlanmama gibi duyguları da barındırıyordu. Eğer bir insan sözcüğü seçmek zorunda olsaydı, Mecnun sahibine duyduğu hisleri ifade etmek için *sadakat*i seçerdi. (Bu nedenle, kendini isimsiz hissetmesine rağmen, Nira'nın kendisine, sahibinin verdiği isim olan Mecnun diye hitap etmesini tercih ederdi.)

Nira'nın tarif etmeye çalıştığı duygu bir yana, diğer köpekler için sadakat kadar karmaşık bir duyguyu hissetmemişti. Mecnun'a göre, diğer köpeklerle olan ilişkisi çoğunlukla *basitti*. Hükmedilecek köpekler ve hükmedilemeyecek köpekler vardı. Diğer köpekler istemediğiniz halde sizi ısırabilir ya da üzerinize çullanabilirdi, bu sebeple en iyisi duyguların açık ve net olmasıydı.

Bir süre sonra, Nira "sevgi" hakkında konuşurken, Mecnun bu kavramın hiçbir zaman algılayamayacağı bir şey olduğuna ikna oldu. Günün birinde Nira, "Miguel benim eşim. Onu seviyorum," dediğinde, Mecnun artık bu konuyla ilgilenemeyecek kadar bunalmıştı. Nira'nın "sevgi" hakkında soru sormayı bırakmasını sağlamak için, kadın ona bu söylediğini anlayıp anlamadığını sorduğunda başını "evet" anlamında salladı. Ancak ikisi de onun yalan söylediğini biliyordu. (Mecnun çok kötü bir yalancıydı, yalanlarına her zaman alışılmadık bir coşku eşlik ediyordu.) Ve bu, ikisi arasında hassas bir noktaydı.

Nira ve Mecnun "sevgi" hakkında yaşadıkları bu ayrışmaya kadar birlikte sekiz ayı devirmişlerdi ve aralarında şimdiden binlerce

bağ kurulmuştu. Kadın onun ne yemeyi sevdiğini biliyordu. O da kadın işini yaparken onu rahatsız etmemesi gerektiğini biliyordu. Mümkün mertebe evi temizlemesine yardım ediyor, eşyaların yerlerini öğrenip elinden geldiğince onları yerlerine yerleştiriyordu. Kadın onun en sevdiği çiğneme oyuncaklarını sık sık kontrol ediyor, eskileri zevk alamayacağı kadar ezildiğinde yenilerini satın alıyordu. Başka bir deyişle, birlikte geçirdikleri sekiz ayın sonunda, Nira ve Mecnun artık arkadaşlardı.

Ayrıca, sekiz ay sonra Mecnun çok fazla acı çekmeden yürüyebiliyor ve hatta gerekirse kısa aralıklarla koşabiliyordu. Tüm ağırlığını vermekten hala kaçınsa da, en kötü bacağına tendonları bile hayli iyileşmişti. Sağ kulağındakiler hariç bandajları çoktan çıkmıştı –üst kısmı Max tarafından çiğnenerek koparılmıştı– bu şekilde oldukça normal bir kanişe benziyordu.

Miguel, Nira'nın artık durumu çok daha iyi olan Mecnun ile birlikte daha uzun yürüyüşler yapmalarını tavsiye etti. High Park'ta yürümelerini önerdi ancak bu elbette tuhaf kaçan bir öneriydi. Nira, Mecnun'un hassasiyetini ondan saklamamış ve kendi de ikisinin *sohbetlerine* sık sık tanık olmuş olsa da Miguel, Mecnun'un Nira ile derin bir iletişim kurabileceğine inanmıyordu. Daha ziyade, Mecnun'un sadece birkaç kelimeyi anladığını, bunun dışında rasgele başını salladığı düşüncesindeydi. Nira, köpeğin onunla konuştuğunu –dehşet içinde– ilk söylediğinde, kendine hakim olamayarak gülmüştü. Bu köpek-insan iletişimi, ona göre, Nira'nın 'tahıl gevreği ve Vika' eğilimlerinin bir parçasıydı, yani onu Mary Daly'yi okumaya, lezbiyenliği denemeye ve ponponunun kutsallığından bahsetmeye iten aynı eğilimlerdi. Köpek kesinlikle zekiydi ama insani açıdan parlak değildi ve büyük bir hafızaya ya da konuşma kapasitesine sahip değildi.

Bu yüzden Miguel, High Park'ın meydana getireceği duygusal sıkıntıları bir an olsun düşünmedi.

High Park meselesindeki sıkıntılardan bazıları önemsizdi, bazılarının ise psikolojik ağırlığı vardı. Nira'nın tasmalar konusunda ne yapacağını bilmemesi önemsiz taraftaydı. Parkta, köpeklerin serbest dolaşmasına izin verilmeyen alanlar vardı. Nira, Mecnun'u bir köpekmiş gibi sergilemenin aşağılayıcı olduğunu düşünüyordu. Bizzat Mecnun'un ise bu konuda hiçbir fikri yoktu. Tasma takmak onu gücendirmezdi, ancak saldırgan köpekler üzerine geldiğinde dizginlenmenin dezavantajını açıkça görürdü. Nihayetinde ince iplerle bağlı, yeşil deri bir tasma takılması konusunda anlaştılar. En ufak bir sıçrayışıyla ipler kopabilir ve Mecnun kendini savunabilirdi.

(Tasma sorunu tabii ki temelde bir güç sorunuydu. Nira, güç konusundan ve hatta bunun görüntüsünden bile rahatsız oluyordu. Bir gün Mecnun'a, rolleri değişecek olsalar *ona* tasma takarmıydı diye sormuştu. Mecnun "hayır" cevabını vermişti ve bu Nira'yı daha da rahatsız etmişti. Oysaki Mecnun aslında onun sorusunu yanlış anlamıştı.

"Sahipler, kendi buyrukları altındakilerin kendilerine tasma ve iplerle bağlanması gerektiği konusunda hemfikirdirler. Sen bir sahip olsaydın, bana tasma takar mıydın?"

Mecnun bu soruya tereddüt etmeden "evet" yanıtını verirdi. Eğer kadın ona itaat etseydi, doğal olarak geleneklere göre davranırdı. Bir sürünün düzeni geleneklerle sağlanırdı ve Mecnun'a göre, işe yarayan gelenekleri bozmanın bir anlamı yoktu. Ama o soruyu daha gerçekçi bir düzeyde algılamıştı. Nina'nın, elleri ve dizleri üzerinde yürürken ağzında bir tasma tutmasının ne kadar garip olacağını düşünmüştü. Soruyu anladığı şekliyle, olası tek cevap kendi verdiği "hayır" cevabıydı.)

Bir diğerk önemsiz etki insanlarla ilgiliydi. Parka her kolumdan, ırktan ve cinsiyetten insan geliyordu. Mecnun kendi halinde takılırken, birisi Nira'ya ona dokunmalarının ya da ödöl maması –Mecnun'un çoğunu yumuşak ve tatlı bulduğı kuru bisküviler– vermelerinin mümkün olup olmadığını sordu. Nira, Mecnun'un sevgi gösterilerine aldırmayacağını varsaydı. Bu yüzden, Mecnun'un *tam tersine* kendisine kimin dokunacağı konusunda oldukça seçici olduğunu öğrenince şaşırdı. Nira, “Hayır, ısırılmaz” veya “Elbette. Okşanmaktan rahatsız olacağını sanmıyorum,” deyip duruyordu.

İlk birkaç kez, Mecnun hareket etmeden bekledi. Sonra, birdenbire limitinin dolduğuna karar verdi. Yaşlı bir kadın yanlarına geldi ve onu sevip sevmeyeceğini sordu. O da başını iki yana salladı. Kadın yaklaşınca geriye çekildi ve kendisine dokunulmasına izin vermedi.

“Üzgünüm,” dedi Nira.

Kadın gittikten sonra Mecnun'a döndü.

“Bunu istemediğini bilmiyordum. Sana dokunulması hoşuna gitmiyor mu?”

Mecnun başını sallayınca konu kapandı sandı. Ama tam da kapanmamıştı. O andan itibaren Mecnun, kimin kendisine dokunacağına kendisi karar verdi, dokunulmaya hazır olduğunda başını aşağı yukarı, olmadığında iki yana salladı. Nira'ya “Köpeğinizi sevebilir miyim?” diye sorulduğunda Nira,

“Ona kendin sormalısın,” diye cevap veriyordu.

Kendisine sorulduğunda, Mecnun ya “evet” anlamında başını sallıyor ve bu durumdan memnun olan yabancı hemen “Ona bunu yapmayı nasıl öğrettin?” diye soruyordu, ya da “hayır”

anlamında sallıyor ve bu da sonunda aynı memnuniyete ve soruya sebep oluyordu.

Her iki durumda da Nira'nın soruya cevabı omuz silkmekten ibaretti.

Mecnun'un evet veya hayırlarını bir temele bağlayamadığı için seçimlerinin rasgele olduğunu varsayıyordu. Halbuki Mecnun'un kriterleri Nira'nın algı sınırlarını aşsa da gelişigüzel değildi. Birincisi, Mecnun, hoş kokmayan insanlar tarafından dokunulmaktan hoşlanmıyordu. Bu, insan diline çevirmek gerekirse, parmaklarında bok olan birinin elini sıkmak gibi bir şeydi. İkincisi ve daha derini, konum sorunuydu. Üstünlük konusunun ince hatlarında usta olduğu için, birinin –örneğin; ilk kez dokunmasını reddettiği yaşlı kadının– Nira'ya hükmediyormuş gibi davrandığını hemen fark ederdi. Bu, yaşlı kadının ses tonundan, enerjisinden ve mizacından anlaşılıyordu. Mecnun, sürüsü dışındaki herhangi bir yaratığın (sürü kendisi, Miguel ve Nira idi) Nira'dan daha yüksek bir statüye sahip olmasını kabul edilemez bulduğundan, istemeden veya bilinçsizce onu küçümseyenlerin kendine dokunmasını reddediyordu.

Son olarak, High Park'ın en önemli etkisi Mecnun'da çağrıştırdığı şeydi. Orası, neredeyse öldüğü yerd. Birlikte gitmeden önce Nira, doğal olarak ona High Park'a dönmek isteyip istemediğini sormuştu. "High Park" adı onda hiçbir etki yaratmamış, ama Nira, Miguel'le birlikte onu ölmek üzereyken buldukları yerin burası olduğunu üstüne basarak açıklamıştı. Yaşadığı travmayı hatırlamanın onun için tatsız olacağından endişe ediyordu ama geri dönmeyi Mecnun istemişti. Fakat şaşırtıcı şekilde, birlikte parka gittiklerinde bundan acayip rahatsız olmuştu. Parkın kabak tadı vermesi canını çok sıkmıştı.

Bu iş aynı zamanda korkutucuydu da. Nira, kendisinin ve Miguel'in onu buldukları yerden uzak durmaya özen gösterdiyse de bu hiçbir şeyi değıştirmedii. Mecnun parkı iyi tanıyordu –kokularını, otlarını, tepelerini, fıskiyelerini, yollarını, hayvanat bahçesini, restoranlarını ve çöp bidonlarını– ve kendi bölgesinde yürümek onu mahvetmişti.

Ancak yine de yarattığı bariz sıkıntıya rağmen, Mecnun'un High Park'a gitmeye ihtiyacı vardı.

Nira, acısını dindirmek için bir gün onu Trinity-Bellwoods'a götürdü. Mecnun etrafına bakındı ve sonra Nira'nın onu gitmek istediğı yere götürmesini beklemek için kendi başına arabaya geri döndü. Dile getiremediğı şey, eski sürüsünü ya da onun kalıntılarını bulma ihtiyacıydı. Kendisinin de anlamadığı nedenlerden dolayı, türünün son örneğı olabileceğini düşünmeye katlanamıyordu. Bu duygu, yalnızlığın ötesindeydi, ıssızlıktı. High Park'tayken, Mecnun hem temkinliydi *hem de* eski sığınak arkadaşlarıyla karşılaşacağı konusunda umutluydu.

MECNUN'UN EN sonunda karşılaştığı Benjy, Atticus'un saltanatından sağ çıkacak biri gibi durmuyordu ancak Mecnun'un kavrayamayacağı şekilde becerikli ve sahtekârdı. Eline geçen her fırsatta yalan söylüyordu. Sokulgan, ikiyüzlü, bencil ve en önemlisi hassastı. Bir durumu çabucak kavrayabilir ve herhangi bir çatışmanın hangi tarafında yer alması gerektiğini hemen kestirebilirdi. Kusurları olsa da içgüdöleri keskindi, neredeyse yanılmazdı.

İkisinin tekrar karşılaşması tamamen şans eseri oldu. Mecnun, insanlara ve köpeklerine ayrılmış yolda yürümekten hoşlanmıyordu. Bu yolda –ufak tepeler arasında bir çöküntü ya da dar bir

vadi- köpekler başıboş koşuyordu. Birazcık bile kavgacı olanları doğrudan Mecnun'a koşuyor ve hiçbir uyarı vermeden saldırıyorlardı. Ancak Mecnun da kendini gayet iyi savunuyordu. Atticus, Max, Frick ve Frack'ten aldığı ders sayesinde saldırıya uğradığında acımasızlaşıyordu. Birkaç mevzuda saldıran köpeğe ciddi şekilde zarar vermişti. Örneğin; bir rottweiler'in boğazını ısırp, üzerine atlayana kadar kıpırdamadan oturmuş, ardından acımasızca köpeğin alt tarafına saldırmıştı. Rottweiler'in sahibi hayvanını korumak için öfkeyle koşmuş ama o gelene kadar rottweiler kanlar içindeydi ve şoka girmişti. İnsanlar birbirlerine bağırırken Mecnun uyanık ve tedbirli bir şekilde çoktan gidip Nira'nın yanında oturmuştu.

Saldıranlar bir bakıma Mecnun'un işine yaramıştı. Ona karşı hamle yapan köpeklerden korkmuyordu ve her zaferde kendine olan güveni daha da artıyordu. Yine de diğer köpeklere zarar vermekten hoşlanmıyordu, bu yüzden o ve Nira, tasmaşız bölgeden uzak duruyordu. İnsanların veya köpeklerin dikkatini çekmemek için Mecnun'un sürüsünün diğer üyelerinin de bundan kaçınacağı düşünülebilirdi. Yine de Benjy ve Mecnun, tasmaşız yolun kenarından geçen küçük köprülerden ilkinin yakınında karşılaştı.

Mecnun'un oraya gelme sebebi oldukça basitti; Nira'nın uzak diyarlardaki bir hükümet hakkındaki konuşması dikkatini dağıtmıştı. Kıştı -Mecnun'un kurtarılmasının ardından bir yılı aşkın süre geçmişti- ve dünyanın kokusu, yağın kar yüzünden daha az keskindi. Böylece Mecnun (ve Nira) neredede olduklarını anlamadan bölgeye girivermişlerdi. Benjy ise çaresizlikten oradaydı. Dikkat çekmeden, kısa bacaklarıyla, saldırgan bir dalmaçyalıdan kaçmaya çalışıyordu.

Önce Benjy Mecnun'u gördü ve ortak dillerinde bağırdı.

“Siyah köpek! Siyah köpek, yardım et!”

Mecnun başını kaldırdığında Benjy'nin kâh koşarak, kâh yuvarlanarak yamaçtan aşağı indiğini gördü.

Mecnun içgüdüsel olarak anında beagle'ın yardımına gitti. Nira'yı hamlesiyle dehşete düşüren Mecnun, dalmaçyalı ile beagle'ın arasına girdi ve kudurmuş gibi havlayıp hırladı. Dalmaçyalı, Mecnun'a meydan okumayı düşündü ama o esnada algısının ötesinde bir şeyle karşılaştı; köpek gibi hissetmeyen iki köpek, köpeğin açıkça yabancı iki versiyonu... Şaşırtıcı bir zarafetle köpek, geldiği tepeye geri kaçtı.

“Jim,” dedi Nira, “ne yapıyorsun?”

Mecnun onu görmezden geldi. Benjy'nin soluklanmasını bekledi, sonra lafa girişti.

“Sen bizim sürümüzdeki uzun kulaklı küçük köpeksin.”

“Evet,” dedi Benjy. “Ben oyum. Emin ol, siyah köpek, o günlerden beri kızgın bir dişiden daha sık çullanıldı üzerime.” Sonra konuyu değiştirdi.

“Yeni bir sahip mi buldun? Bu seferki acımasız görünmüyor. Seni dövüyor mu?”

“Hayır,” dedi Mecnun. “Birlikte yaşıyoruz ve beni dövmüyor.”

“O zaman bizden ayrıldıktan sonra şansın yaver gitmiş. Keşke tuhaf konuşan köpekle ikiniz beni de yanınızda götürseydiniz.”

“Isırıldım ve ölüme terk edildim,” dedi Mecnun. “Sürgünü ben seçmedim.”

“Tam da düşündüğüm gibi,” dedi Benjy. “Diğer köpekler senin ve tuhaf köpeğin gittiğine inandılar ama ben inanmadım. Siyah köpek neden sığınak arkadaşlarını terk etsin ki dedim.”

“Diğerleri nerede?” diye sordu Mecnun.

“Bu öyle kısa zamanda konuşulacak şey değil,” dedi Benjy, “ve ben epey açım.”

Benjy Nira’ya baktı. Durup dururken neşeli bir şekilde havladı ve karda yuvarlandı.

“Ne yapıyorsun?” diye sordu Mecnun.

“İnsanlar bunu seviyor,” dedi Benjy. “Sen yapmıyor musun? Yiyecek bulmak için çok etkili bir yol.”

“Diğerleri nerede?” diye tekrarladı Mecnun.

Benjy yine neşeyle havladı ve karda yuvarlandı.

“Kes şunu,” dedi Mecnun. “O seni anlamı...”

Ancak Nira *anlamış* görünüyordu. Bir tür hayranlıkla onları izliyordu. Mecnun’un gerçek dili olarak düşündüğü şeyi ilk kez duyuyordu: şapırtılar, kısık hırlamalar, sert havlamalar, iç çekişler ve esnemeler. Anlamsızdı. Ona anlaşılır gelen tek kısım Benjy’nin neşeli havlaması ve karda yuvarlanmasıydı. Mecnun’un sözünü keserek, “Arkadaşın aç, değil mi? Neden onu bir süreliğine eve getirmiyoruz? Yanımda yiyecek bir şey getirmedim ama evde fazlasıyla var,” dedi.

Mecnun elinde olmadan sinirlendi. “Yaşadığımız yerde yemek olduğunu söylüyor.”

“İnsan dilini anlıyor musun?” diye sordu Benjy. “Bana öğretmeni isterim. Bana öğretirsen, sana sürümüz hakkında bilmek istediğin her şeyi anlatırım.”

“Bana öğrenmek istediklerimi anlatacaksın yoksa yüzünü ısırırım,” dedi Mecnun.

Ama Mecnun her iki dilde de kötü bir yalancıydı ve Benjy hiç oralı olmadı. *Kendi* iyi bir yalancı olan Benjy, Mecnun'un bedenini Atticus, Max ve kardeşler onunla işlerini bitirdikten sonra görmüş ve Mecnun'un "ölü" olduğunu gördükten sonra ondan korkması için bir sebep kalmamıştı. Atticus ve işbirlikçileri Mecnun'u yenebiliyorsa, kendi de büyük olasılıkla onu zekâsıyla alt edebilirdi. Atticus'tan bariz bir şekilde aşağı olan bir köpeğe neden saygı gösterindi ki?

Nira ile Mecnun'un peşine takılıp neşe içinde eve gitti.

Nira önüne bir kâse pirinç ve tavuk ciğeri koyar koymaz, Mecnun'un yemeğine dahil olmasından endişe eder gibi tabağa çullandı. Günlerdir düzgün bir şey yememişti. Bloor Caddesi'ndeki insanlardan dilenirken şansı hiç yaver gitmemişti. Bu yüzden High Park'a dönmüş, karın altındaki artıkları aramış ve hatta köpek parkının yakınındaki restoranın etrafında dolaşan fareleri ve sıçanları avlamıştı.

Kış, sahihsiz köpekler için iyi bir mevsim değildi. Tek başına Benjy, zamanının çoğunu evden eve gidip onu sahiplenecek birini arayarak, insanların –gizemli, anlaşılmaz bir şekilde– köpeklerin yapmalarından hoşlandıkları şeyleri yaparak geçirdi. Yuvarlandı, ölü numarası yaptı, oturdu, arka ayakları üzerinde durdu (ki bu onun için zordu), yemek için yalvardı ve bazen insan şarkısını taklit ederek uludu. Düşünüldüğünde, bir köpeğin, insanların zekâyâ sahip olduğuna inanması için hiçbir geçerli sebebi yoktu. Ancak barınak ve yiyecek konusunda uzman kişilerdi ve Benjy'nin onlardan istediği şeyler de bunlardı. Şüphesiz, insan dilini öğrenirse onları daha verimli bir şekilde elde edebilirdi.

“Biliyor musun,” dedi Benjy yiyip içmeyi bitirdikten sonra, “her zaman en zeki köpeğin sen olduğunu düşünmüşümdür. Sürü liderinin seni bu yüzden öldürmek istediğinden eminim.”

“Kat kat yüzü olan gri köpek mi?” diye sordu Mecnun.

İkisi oturma odasında kendi başlarındaydılar. Nira, Mecnun’un mahremiyetine müdahale ediyormuş gibi hissederek onları bir süre yalnız bırakmıştı. Oturma odasının zemininde kan kırmızı, açık saman ve altın renklerinde bir kilim vardı. Odada bir koltuk ile bir divan, sahte bir şömine ve sokağa bakan pencereler vardı; kanepede oturduğunda Mecnun’un dışarıyı görebileceği pencereler.

Benjy, Mecnun’un sorusunu duymazdan geldi.

“İnsanlarla konuşmayı öğrenmen beni şaşırtmadı,” dedi. “Bildiklerinin birazını bana da öğretirsen, sana itaat ederim.”

Mecnun pencereden dışarıdaki dünyaya bakıyordu; arabalar, yayalar, diğer köpekler ve gördüğü anda hırlamasına sebep olan kediler... Bu zavallı, zayıf yaratıklardan hoşlanmamanın anlamsız olduğunu biliyordu, ama kendine engel olamıyordu ve çoğu zaman kedigilleri görünce havlama arzusunu bastırmanın zor olduğunu –şaşkınlıkla– fark ediyordu. Benjy tam da “Bana da öğret,” derken, bir kedi hırlamaya neden olacak kadar evin yakınından geçti. Benjy, Mecnun’un kendine hırladığını düşünüp “Ben masum bir köpeğim. Sana hiçbir yanlışım olmadı,” dedi. Pencerenin çok fazla dikkat dağıttığını fark eden Mecnun kanepeden indi.

“Diğerlerinin nerede olduğunu söylersen sana insan kelimeleri öğreteceğim.”

“Diğerleri öldü,” dedi Benjy. “Sürümüzün son üyesi bendim sanıyordum.”

SÜRÜYE NE olduğunu saklaması için geçerli bir sebebi olmasına rağmen, Benjy çok fazla şey söylemekten çekiniyordu. Bir kere, sürünün sonlanmasından o sorumluydu ve bunu bilse Mecnun’un nasıl tepki vereceğinden emin değildi. Bu yüzden hikâyeyi aktarırken, kendisini olduğundan daha iyi göstermek için ara sıra küçük süslemeler ekleyip suçlu gözükmesini sağlayacak her türlü ayrıntıyı atladı. Gelgelelim, bu süslemeler ve suskunluklar, Atticus’un saltanatını katiyen yanlış tanıtmıyordu. Benjy özünde doğruları anlatıyordu.

Athena öldürülmeye götürülürken uyanıktı. Frick’in onun bedeniyle kaçtığını görmüş ve Frack’in Bella’yı uyandırıp onu sığınaktan uzaklaştırmasını izlemişti. Bella’nın akıbetini tahmin etmek için fazla kafa yormaya gerek yoktu. Onun asıl takıldığı şey, bu ölümlerden sonra almak zorunda kalacağı karardı: Kalmalı mıydı yoksa gitmeli miydi? Madem Frick ve Frack sebepsiz yere öldürmeye bu kadar istekliydiler, neden onu öldürmemişlerdi? Onları Athena’dan olsa olsa birazcık daha zorlardı. Öte yandan sürgün korkutucu bir fikirdi. Etrafta onu savunacak büyük köpekler olmasaydı hayat nasıl geçerdi? Tek çaresi bir sahip bulmaktı ve insanlar tehlikeli olduğundan bu çok da yapmak istediği bir şey değildi.

Athena’nın öldürüldüğü gece şüpheye yer bırakmayan bir diğer şey, komplocuların kim olduğuydu. Frick, Frack, Max ve Atticus, daha ilk zamanlardan itibaren, zaman zaman kendi içlerine çekilmiş ve sinsi davranışlar sergilemişlerdi. Frick ve ardından Frack sığınaktan uzaklaştığında Benjy, Max’in yattığı yere

dönüp öylece olacakları bekledi, ta ki Prens'in tuhaf bir şekilde ortadan kayboluşuna kadar. Sonra kardeşler ve Max sığınağı talan ederlerken yol açtıkları gizli kargaşayı izledi. Komplocular sığınaktan ayrıldığında, Benjy koruluğun uzağındaki bir ağaca doğru giderek onları takip etti. Kendini garantiye alacak kadar uzak ama giriş çıkışları gözlemleyebilecek kadar yakın bir yere saklandı. Mecnun'a yapılan saldırının habercisi olan korkunç fısıltıları işte buradan duydu.

Artık gizem onun için daha da derinleşmişti. Komplocular Mecnun, Bella, Athena ve Prens'in peşine düşmüştü. Bunun ardındaki mantık neydi? Ortadan kaldırılan bu dörtlüyü birbirine bağlayan özellik neydi? Daha da önemlisi, o bu şemada nerede duruyordu? Kurbanlarla arasında bir bağ var mıydı, yoksa komplocularla mı bağlantılıydı?

Komplocular koruluğa döndüklerinde, Benjy Mecnun'un cesedini aramaya çıktı. Köpeğin ölü olduğuna kanaat getirdi ve ceset olarak kabul ettiği şeyin üzerine işedi. Hatta üzerinde öyle bir işaret bıraktı ki eğer onun kokusu ile bu vahşet ilişkilendirilirse muhtemelen ona karşı çok daha ihtiyatlı yaklaşacaklardı. Sonrasında, hâlâ ne yapması gerektiği konusundaki kararsızlığını korusa da kaçabileceğinden emin olan Benjy, koruluğa geri döndü ve bütün köpeklerin uyuduğunu görünce hayrete düştü. Tedbirli bir şekilde kendi alanına gitti ve sabaha kadar orada kaldı.

Sabah güneş ışığıyla birlikte yeni bir düzen geldi. Köpekler erken uyandı, ancak iki tanesinin –Bobbie ve Dougie– kafaları bir hayli karıştı.

“Büyük dişi nerede?” diye sordu Bobbie.

Atticus çenesini kenetlemeden önce esnedi. Sonra Frick ve Frack, Bobbie; Dougie ve Benjy'yi ona doğru itelerken havladı. "Bu işe yaramaz dilde söyleyeceğim son sözler bunlardır," dedi Atticus. "Bizimle kalmak istemeyen köpekler sürgüne gitti.

Büyük dişi öldü. İnsanlar onun cesedini aldılar. Artık bu sü-rünün lideri benim. İtirazı olan var mı?"

"Harika bir lider olacaksın," dedi Benjy.

"Harika olsam da olmasam da liderlik edeceğim. Dileyen sürgünü seçebilir. Kalanlar köpekliğe uygun bir yaşam sürecektir. Kapılar veya ağaçlar için kelimelere ihtiyacımız yok. Zaman veya tepeler veya yıldızlar hakkında konuşmamıza gerek yok. Bunları daha önce de konuşmuyorduk ve atalarımız bu dil ol-madan da gayet iyi iş çıkardılar. Şu andan itibaren, eski dilden başka bir şey konuşan herkes cezalandırılacak. Avlayacağız. Topraklarımızı savunacağız. Gerisi bizi ilgilendirmez."

"İçimden geçen kelimeleri durduramıyorum," dedi Bobbie. "Bunu kimse durduramaz," dedi Atticus. "Onları içeride tut." "Ya yanlışlıkla konuşursak?" diye sordu Dougie. "Cezalandırılırsın," dedi Atticus.

Bu şartlar altında bir köpek neden konuşmak istesindi ki? Benjy tüm söylenenleri sindirmekle meşguldü. Nasıl olur da konuştukları için cezalandırılırlardı? Atticus, yalnızken birbir-leriyle konuşmalarını nasıl engelleyecekti? Ve her şeyden önce bundan neden men ediliyorlardı? Dilleri, diğer köpeklere karşı onlar lehine bir üstünlük sağlıyordu. Yine de başa geçen çeki-lir, diye düşündü Benjy. Söz konusu siz işediğiniz için sizi pa-taklayan insanlar da, konuşmamanızı emreden Atticus da olsa güç sahibi insanların yapmak istediklerini yapmalarına müsaade

etmek ve bu sırada bunu faydaya çevirebilecek bir yol aramak en akıllıcasıydı.

Görünen o ki turuncu dişi böyle düşünmüyordu. “Sürgünü seçiyorum,” dedi Bobbie.

“Gitmene yardım edeceğiz,” diye yanıtladı Atticus. Önceden hazırlanmış gibi, komplocular bir anda turuncu dişiye saldırdı. Acımasızlardı ve duck toller dördünden de daha küçük olduğu için anında, ciddi hasar aldı. Onu öldürmek istediklerini anladığı için çaresiz kalan Bobbie, endişe içinde haykırdı. Çıkan ses korkutucuydu. Sığınaktan kaçmayı başardı ancak dördü arkasından hızla koşup bacaklarını dişleyerek onu kovalamaya devam ettiler. Onu, gücü tükendiği için düştüğü göletin ötesine kadar kovaladılar ve tamamen hareketsiz kalıp kanı çimlere akana dek ısırdılar.

(Benjy bu anı Mecnun’a anlatırken, bir adaletsizliği vurgular gibi olabildiğince ciddiydi. Ancak gerçek şu ki, komploculara gıpta etmişti. Bir yanı hâlâ dört köpeğe hayrandı. Hızlı ve kararlıydılar ve ne kadar korkunç olursa olsunlar, net duruşlarını takdirle karşılamıştı. Hoşuna gittiği bile söylenebilirdi. Kendisine kalsa buna sadece heves ettiğiyle kalırdı. Gerçekçi konuşmak gerekirse onun boyutlarında bir köpeğin asla ulaşamayacağı bir idealdi bu.)

Turuncu dişinin öldürülmesi bir güç gösterisiydi. Bundan sonra, Atticus’un ciddi olduğu ve komplocuların Atticus ile aynı şeyi istedikleri herkes için açıktı. Komplocuların farklı bir yaratık türü olduğu da ortadaydı. Saldırı hayli acımasız, hızlı ve “köpekçe” olmuştu. Benjy’ye kalırsa takdire şayandı. Ama öncesinde sürgün teklifi sunulmuştu. Eğer kabul edilmeyecekse neden böyle bir şey teklif ediyorlardı? Turuncu dişi onların sözüne inanmıştı ve onu öldürmüşlerdi. Peki ama neden? Benjy

bunun onlara ne faydası olduğunu bulamadı. Dişi onlar için bir tehdit değildi. Onu öldürme kararının sapkınca olduğunu düşünüyordu. Sonunda da komplocuların tuhaflığını kanıtlayan da aynı sapkınlık olmuştu.

Benjy'ye göre Atticus, tahmin edilemez oluşuyla hepsi için bir tehlikeydi.

Bunun da ötesinde, Bobbie'nin ölümüyle, o ve Dougie'nin artık en düşük statüde oldukları açıktı. Konum itibariyle çöpçülük yapmak ve boyun eğmekten başka şansları yok gibiydi. Çok da kötü bir şey değildi aslında. Eğer *korunmak* gibi değerli bir şeyle ödüllendirilecekse, itaat etme zahmetine katlanmaya değerdi. Yine de Atticus'un saltanatından ne gibi bir iyilik geleceğini bekleyip görmek gerekiyordu.

(Ölümler ne çabuk unutuluyordu. Sürü arkadaşı olmalarına rağmen ne Benjy ne de Mecnun Bobbie hakkında, kürkünün turuncu ve tüylü olması ve daha onlar koruyu bulmadan önce çam kokusunu almış olması dışında pek bir şey hatırlıyordu. Bir keresinde Benjy'yi aniden saldıran bir köpekten korumuştum ama Benjy bunu hatırlamıyordu. Bobbie, son nefesini verirken derin bir suya battığını hayal etti. Bu his onu yavruyken neredeyse boğulmak üzere olduğu bir anıya götürdü. Büyük bir sıkıntı içinde, teselli bulamadan öldü.)

Atticus'un hükümdarlığının ilk günleri fazlasıyla tuhaftı. Dougie, yanlışlıkla yeni dilde konuştuğu için sert bir şekilde ısırıldı. O andan sonra, Dougie ve Benjy, diğerleri etraftayken asla yeni kelimeleri kullanmamaya dikkat ettiler. Havladılar ama bu kafa karıştırıcıydı. Eski dillerinden hatırladıklarını taklit etmeye çabaladılar. Bir bakıma köpekleri taklit eden köpeklere dönmüşlerdi. Bu taklidi insanlara yapsalar daha kolay olurdu,

çoğu insan, iyi huylu bir hırlamayı, saldırıya geçiş hırlamasından ayırt edemezdi. Ancak, sürünün eski hallerine dönmesini talep eden Atticus'un, Benjy ve Dougie'nin köpekliklerini sürekli yargılaması her şeyi daha da tuhaflıyordu. Benjy ve Dougie, köpeğin ne olduğunu bir dereceye kadar unutan diğer türdeşlerini memnun kılmak için ikna edici bir köpeklik sergilemeye zorlanmışlardı. İçlerinden *herhangi* biri gerçekten eski şekilde havlıyor veya hırlıyor muydu? Ne Benjy ne de Dougie buna cevap verebilirdi. Asla soramazlardı da. Yoksa en iyi ihtimalle ısırılırlardı. Benjy daha köpeksi olmak şöyle dursun, bu histen daha da uzaklaşıyordu. Daha bilinçli, daha düşünceli ve kendine sakladığı yeni dile daha bağlıydı. En iyisi Atticus'u olabildiğince iyi taklit etmektir.

Başlangıçta, Benjy ve Dougie toplayıcılığa gittiklerinde korunuyorlardı. Komploculardan biri ya da ikisi her zaman onlarla birlikte gidiyor, ara sıra onlara karşı çıkan köpeklere saldırıyor, küçük köpekler büyüklerin giremeyeceği yerlere girerken onları yakından takip ediyorlardı. En azından Benjy'ye sürüdeki varlığının bir amacı olduğunu hissetmek iyi geliyordu. O ve Dougie, insanların istemedikleri şeyleri ustalıkla bulup çıkarıyorlardı. High Park'ta geçirdikleri kış boyunca, ikisi de çok işe yaramıştı. Büyük köpeklerin bir insan evine kabul edilmesi ender bir durumdu, ama Dougie ve Benjy bazen içeri girip yararlı şeyler çalabiliyorlardı; atılan minderler, köpük parçaları, eski giysiler, bahçeye atılan güveler tarafından yenmiş bir battaniye, koruluğu daha sıcak kılmak için herhangi bir şey.

Bir süre sonra, komplocular tembellik ya da umursamazlıktan küçük köpeklerin kendi başlarına gitmesine izin verdiler, böylece beklendiği gibi Benjy ve Dougie arasındaki ilişki bir

dostluğa dönüştü. Başlarda Benjy, bu schnauzer'a katlanamıyordu. Dougie ile birlikteyken yapmaktan en çok hoşlandığı şey, üstüne binmektir. Hayır, onu becermek istediği için değil, kendisine de hükmedildiğinden, aynısını bir başkasına yapmak için, bir türlü bastıramadığı güçlü bir içgüdüsel arzu duyuyordu. Aynı zamanda, Dougie'nin de *ona* binmek istediği açıktı. Bunların hiçbirisi kişisel değildi. Birbirlerinin iyiliğini istiyorlardı. Tek dertleri birbirlerinin üstüne çıkmaktı. Ve bu, bir açıdan da kişiseldi. Zaman zaman kimin kime bineceği konusunda amansız bir kavgaya tutuşuyorlardı. Ancak kendi içlerindeki bu anlaşmazlıklar diğerlerini etkilemiyordu. Rosie dahil diğer bütün köpekler de doğal olarak Benjy ve Dougie'ye biniyorlardı. Ve ikisi de mecbur, buna katlanıyorlardı.

Koruyu ellerinden geldiğince yaşanabilir hale getirmeye çalıştılsa da High Park'ta kış felaket geçti. Ağaçlar ve çalılar rüzgâra karşı yeterli bir siper oluşturmuyordu ancak soğuk öylesine dayanılmazdı ki küçük köpekler artık oradan kaçmayı düşünmek zorunda kalmışlardı. Bir ocak gecesini, Benjy öyle şiddetli titriyor ve dişlerini öyle güçlü gıcırdatıyordu ki öleceğini sandı. Ertesi sabah, Dougie ile ikisi kendi başlarına erkenden yola çıktılar. Diğer köpeklerin hepsi uyuyordu. Atticus, Max, kardeşler ve Rosie, hem Benjy hem de Dougie'nin kaba bir şekilde dışlandığı sıcak ortamlarında battaniyelerin üzerinde birlikte yatıyorlardı.

Kaçtıkları ocak sabahı, kar neredeyse geçit vermiyordu. Kokuların, seslerin ve yer işaretlerinin tanıdık dünyası, karın altına gömülmüştü. Tuhaf bir varlık; bildikleri her şeyi almış, bir zamanlar tanıdıkları bir dünyanın yalnızca beyazlığını ve belirsiz silüetini bırakmış gibi görünüyordu. Korudan yeterince uzaklaştıklarında Dougie lafa girişti.

“Üşüyorum. Bir ara öleceğimi zannettim.”

“Ben de,” dedi Benjy. “Diğerleri bizi düşünmüyor.”
“Katılıyorum,” dedi Dougie. “Yanlarında uyumaya çalıştığımda lider beni ısırdı. Köpeklerin köpeklerle ilgilenmemesi doğru bir davranış değildir.”

“Artık koşullar farklı olduğu için bizi istemiyorlar. Bizi ölme terk edebilirler.”

“İnanırım,” dedi Dougie. “Ne yapabiliriz?”

“Beni içeri alacak bir insan bulacağım. Hatta gel, ikimizi de alacak insanlar arayalım.”

“Gideceğimizi diğerlerine söyleyelim mi?”

“Hayır,” yanıtladı Benjy. “Ne tepki vereceklerini bilmiyorum.”

“Doğru,” dedi Dougie. “Lider garip. Ne zaman ısıracağını kestirmek zor ve ısırdı mı sert ısıyor. Kendi başımıza gitsek daha iyi olacak.”

Bu karar onlara hemen şans getirdi. Wendigo Göleti’nin yanındaki parktan çıkan Dougie ve Benjy, Ellis Park Yolu boyunca kar-
da ağır ağır yürüdüler. Orada onları gören yaşlı bir kadın seslendi.

“Gel, kuçu kuçu! Gel, kuçu kuçu!”

İkisi de bu tonu tanıdılar ama temkini elden bırakmadılar. Böyle neşeli çağırırlardan ne kadar iyilik görmüş olurlarsa olsunlar, taş atma, sopayla dövme gibi hayret verici zulümlerine denk geldikleri de olmuştu. Ancak çaresizlerdi, üşümüşlerdi ve açlardı. Böylece kadına doğru yol aldılar. Sonucunda bunun doğru karar olduğu ortaya çıktı çünkü kadın kısa süre önce altı kedisinden ikisini kaybetmiş ve tüm hayvanlara karşı zaten doğuştan var olan sempatisi daha da artmıştı. Mutfığa girdiklerinde kadın önlerine iki kâse kedi maması koydu ve yemek, balık ve köz gibi koksa da güzeldi.

O kış, Dougie ve Benjy'nin bir sığınağı vardı. İyi beslendiler ve istedikleri zaman avluya salındılar. Ancak kadın ve kedileri, birlikte katlandıkları bir tür imtihandı. Önce kedilerden bahsetmek gerekirse; evet, Benjy ve Dougie bu yaratıklara karşı bir antipati beslediler. Benjy'ye kalırsa, hiçbir akli başında varlık bunun aksini hissedemezdi. Barış içinde yaşamaya hazırdı ama yaşlı kadının evinde sinsi sinsi dolaşan kediler normal kedilerden daha tehlikeliydi. Sürekli tıslıyorlar, kendilerini daha büyük göstermek için sırtlarını kamburlaştırıyorlar, pençelerini açıp aşağı yukarı zıplıyorlar ve huzur vermiyorlardı. Şartlar başka türlü olsaydı, Benjy ve Dougie pembe dilli cadalozlara karşı birleşip onların boyunlarını kırarlardı. Ancak yaşlı kadının davranışından kedilere gerçekten değer verdiği açıkça görülüyordu. Dışkılarını temizliyor (ki aslında tadı çok güzeldi), tarıyor ve kendisi de büyük bir kediymiş gibi onlarla birlikte mırılıyordu. Tüylü belaların herhangi birine zarar verirlerse kadının onları dışarı atacağını öngörmek hiç de zor değildi. Bu nedenle, kedilerin en sinir bozucu oldukları –kral gibi ortalıkta dolandıkları– anda, o ve Dougie kedilerin devamlı görmezden geldiği uyarılar olan en sessiz hırlamalarıyla, karşılık vermeyi kararlaştırdı.

Kadının kendisi daha çetrefilli bir rahatsızlığa sebep olmaktaydı. Öncelikle insandı. Bu nedenle, küçük köpeklerin ustalaştığı çeşitli şekillerde manipüle edilebilirdi. Acıktıkları zaman kadının önünde sırtüstü yuvarlanıyor ya da arka ayakları üzerinde ayağa kalkıyorlardı ki buna özellikle bayılıyordu. Bazı şeylerden acayip keyif alırken, bazılarından tarif edilemeyecek kadar korkuyordu. Yatakta yanına atladıklarında ya da yüzünü yaladıklarında onları okşayıp tiz sesler çıkarıyordu ama kendilerinin ya da birbirlerinin cinsel organlarını yalarken yakaladı-

ğında sesini kalınlaştırıp köpeklere su fişkırtıyordu. Televizyonu her açtıklarında köpeklere yemek veriyordu ama kedilerin pisliklerini yediklerini görmeye dayanamıyordu.

Hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeylerin öngörülemezliği yine de en kötü tarafı değildi. En berbat olanı, yapışkanlığıydı. Bu özel fetiş türüyle daha önce karşılaşmışlardı elbette. Her ikisi de bir insan tarafından çok uzun süre tutulmanın nasıl bir şey olduğunu bilirdi; boğulma ve kurtulma mücadelesi. Ama kadın onları ezmeye niyet etmiş gibiydi. Ne kadar kıvranırlarsa kıvransınlar, onları sımsıkı tutuyordu.

Dougie bir gün, “Sence bizi sıkarak öldürebilir mi?” diye sordu. Benjy bu soruya olumlu ya da olumsuz bir yanıt verememekten rahatsız oldu. Yaşlı kadının bir tehlike olup olmadığını bilemiyordu ve tanımadığı bir varlığın baskısına güvenmeyi akıllıca bulmuyordu. Üstüne üstlük, ezilmeye eşlik eden başka bir duygu daha vardı; kadın onlara bir şey aşılamaya ya da bir düşünciyi iletmeye çalışıyor gibiydi. Bu durum kışın sonu ve baharın başlangıcında artık iyiden iyiye dayanılmaz hale geldi. Kadının sağladığı yiyeceklere ve barınağa rağmen havalar ısınır ısınmaz, Benjy ve Dougie yeniden kaçış hayalleri kurmaya başladılar.

Dougie, ayrılma arzusundan ilk kez, dünyanın yeniden kışın yok ettiği kokulara –çamur, yeşillik, çürük yiyecek ve bok– büründüğü bir akşam bahsetti. Benjy ile ikisi, kadının bahçesinde, sıcak veranda taşlarının üzerinde yatıyorlardı. Dougie yaşlı kadından ve sığınaklarını kirleten kedilerden bıkmıştı.

“Burada bulunmak istemiyorum,” dedi.

“Peki ayrılırsan nereye gideceksin?” diye sordu Benjy. “Eskiden olduğumuz yere gitmek istiyorum. Bu yaratıklar beni mutsuz ediyor ve bu insan kemiklerimi kıracak, eminim.”

“Geri dönmek tehlikeli olur,” dedi Benjy.

“Lider gerçek bir köpek,” dedi Dougie. “Bize yeniden nasıl gerçek köpekler olacağımızı öğretir.”

“Geri dönmek mantıklı bir fikir değil ama burada tek başıma kalmak da istemiyorum.”

“O zaman benimle gel. Dünya ısındı. Olması gerektiği gibi sürümüzle yaşayabiliriz.”

Dogie, maruz kaldıkları kötü muameleyi ve aşağılanmaları unutmuştu. Ne kadar korktuklarını, sürünün ne kadar vahşi ve öngörülemez olabileceğini unutmuştu. Benjy sürüyle birlikte oldukları zamanlara dair özlemini paylaşıp da geri dönmekte bir fayda göremiyordu. Tehlikeli bir fikirdi ve her zamanki gerçekçiliği ile önce kendi iyiliğini düşünüyordu. Yaşlı kadının çok yapışkan olduğu doğru olsa da koruluğa geri dönmekten başka bir seçenekleri olmalıydı.

“Neden başka bir insan bulmuyoruz?” diye sordu.

“Hayır,” diye yanıtladı Dougie. “Neden bir sahibi bir başkasıyla değiştirelim ki?”

“Evleri farklı,” dedi Benjy. “Farklı kokuyorlar. Farklı olduklarına inanıyorum. Evinde bu çirkin yaratıklardan hiç olmayan birini bulabiliriz.”

“Aynı sürüden geliyoruz,” dedi Dougie. “Ne demek istediğini anlıyorum ama senden farklı düşünüyorum. Başka bir yerde zaten evimiz var. Oraya geri dönmek istiyorum. Sürü hâlâ tuhafsa o zaman başka bir yer arayabiliriz.”

Dougie vazgeçmeyecekti. Artık bu insanla ya da bu kedilerle yaşamak istemiyordu. Ruhuna buna izin vermiyordu. Konuşmalarından birkaç gün sonra, yaşlı kadının evinden kovulmalarını hızlandırdı. Bu davranışının korkunç sonuçları olacaktı ama Benjy evden atılmalarını yol açacak olaylar silsilesi için arkadaşını suçlamayacaktı. İstese de *yapamazdı*. Aslında, tüm bunları Mecnun'a anlattığında, Dougie'nin ikisini de evden attırmadan önce enine boyuna düşündüğüne kendini ikna etmişti çünkü eylemleri, Benjy'yi nerede ve nasıl yaşamak istediğini yeniden düşünmeye zorlamış ve ona beklenmedik bir seçim yapma onurunu bahşetmişti.

Ancak önce, evden atılma kısmı: Benjy ezelden beri mükemmel bir avcıydı. Sıçanların kokusunu alabilir, onları nasıl öldüreceğini bilir ve zaman zaman onları yemekten zevk alırdı. Pek tercih ettiği bir yiyecek değillerdi, bu yüzden aç olmadıkça onları öldürmezdi. Öte yandan Dougie, usta bir avcıydı ve sıçanları ve fareleri öylesine öldürmekten zevk alırdı. Dougie'nin tarzı böyleydi ve Benjy bunu sorun etmiyordu. Daha doğrusu, Dougie kadının kedilerinden birini köşeye sıkıştırıp öldürene kadar sorun etmemişti.

Olay, Benjy'nin kendini çok kararsız hissettiği bir anda gerçekleşti. Dougie ile birlikte mutfakta yatarlarken kedilerden biri içeri girip su tasının yanına gitti. Dougie hiçbir uyarıda bulunmadan üzerine saldırdı. (Ne kadar hızlıydı ve ne kadar harika!) Refleksleri neredeyse Dougie'ninki kadar etkileyici olan kedi, köpekten kaçmaya çalıştı, havaya fırladı ve canını kurtarmak için ciyaktı, nafile. Dolabın köşesinin duvarla buluştuğu dar bir aralıkta sıkışıp kalmıştı. Bir daha atlamaya çalıştı ama hiç şansı yoktu. Kedinin çaresiz hamlelerini öngörüp pençelerinden

sakınan Dougie, içeri sokuldu, kedinin boynunu ısırđı ve kıvrılmayı bırakıp gevşekçe ağzında asılı kalana kadar onu pelüş oyuncak gibi salladı.

Bunu yapmak Dougie'ye ne büyük zevk vermiş olmalı, diye düşündü Benjy. (Dougie'nin zevkini, bu gösterinin *kendine* verdiği zevke dayanarak değerlendirdi.) Sadece çıkan sesler bile tahrik ediciydi: Kedinin son yakarışı olan ciyaklamalar, Dougie onu duvara vurup dişlerini daha derine batırırken verdiği mücadele, sallanan cesedinin neredeyse ikiye bölünmüş gibi görünmesi. Benjy yaratığın ölümü karşısında derin bir tatmin duygusu hissetti. Dougie kedilerin en kibirlilerinden birini, değerli eşyalarına (pembe bir yün yumağı, pembe bir battaniyeyle kaplı hasır sepet) yaklaşıldığında tıslayıp tüylerini kabartanını öldürmüştü. Bir gün onu nasıl ölesiye ısıracaklarını konuşarak sık sık birbirlerini eğlendirmişlerdi. O gün gelmişti ve sahiden güzeldi.

Eğer yaratığı Benjy öldürmüş olsaydı, cesedini mutfakta bırakıp evin başka bir yerine çekilirdi. Tam olarak saklanmazdı ama ölümüyle ilişkilendirilmek de istemezdi. Ancak Dougie, kedinin cesedini kafasını tırabzanın sütunlarına çarparak üst kata, insanın yatak odasına götürdü. Benjy onu takip etmedi, salonda bekleyip kulak kesildi. Ancak uzun süre beklemesine ya da dikkatle dinlemesine gerek kalmadı. Ahşap zeminden Dougie'nin tırmak sesleri geliyordu. Bir anlık sessizliğin ardından kadın çığlığı bastı. Bir an daha geçti ve kadın belli ki kedinin ölümüne duyduğu derin kederle ağlarken, Dougie acele etmeden, neredeyse düşünceli bir tavırla merdivenlerden indi.

“Ne oldu?” diye sordu Benjy.

“Bilmiyorum,” diye yanıtladı Dougie. “Yaratığı yanına koyunca ses çıkarmaya başladı.”

“Memnun olmadı mı?”

“Hayır,” dedi Dougie, “korkmuş gibiydi.”

“Aynı şeyi ona da yapabileceğini düşündü herhalde.”

“Ben de aynen böyle düşündüm,” dedi Dougie. “Bu yüzden yaratığı ona bıraktım.”

“Akıllıca,” dedi Benjy.

Uzun bir süre oturma odasında oturup kadının çıkardığı sesleri dinleyerek kendilerini çağırmasını beklediler.

(Tam bu noktada Mecnun araya girerek Benjy’nin hikâyesini böldü.

“Sakallı köpeğin yaptığı hoş olmamış,” dedi. “İnsanlar o yaratıkları koruyor. Onlara ‘kedi’ diyorlar.”

Mecnun kelimeyi tam olarak telaffuz edemediğinden, İskoç dilindeki *loch* kelimesinin “ch” sesini “t” sesine bağladığı bir şey geveledi. Boğazına bir şey takılmış gibi bir ses çıktı.

“Onlar için doğru bir isim olmuş,” dedi Benjy.)

Ancak kadın onları çağırmadı. Ölü kediyi kendi çocuğuymuş gibi göğsüne bastırarak indi.

“Ne yaptınız siz?” dedi. “Ne yaptınız?”

Benjy bu manzarayı elinde olmadan heyecan verici buldu. Çok garip bir şekilde tutarsızdı. Hayatında ilk kez, içine öyle güçlü bir his duyuyordu ki, saf neşenin alçak seslerini içinde tutamadı. Başka bir deyişle, güldü. Dougie de güldü. İkisi de bir kap kınılmış ve içindikiler taşmış gibi kendilerini tutamayarak içlerindeki duyguyu salıvermişlerdi. Benjy daha önce çok farklı koşullarda ve şekillerde bu gerilimi serbest bırakmış, örneğin yavruyken

sahibinin ön bahçesindeki yeşil ve nemli çimenlerde yuvarlandığında mutlu bir şekilde havlamıştı. Ancak *bu* kahkaha tuhaftı. Bu sefer duyuları tarafından değil, neredeyse onun kadar güçlü bir şey tarafından tetikleniyordu; zekâsı.

Köpekler için gülmek ne kadar garipse, bunun görüntüsü –ve sesi– de kadın için bir o kadar rahatsız ediciydi. Oturma odasının girişinde kıpırdamadan durmuş, kollarında ölü kediyle onları dinliyordu. Ve onu orada ölü kediye hâlâ çok değerli bir şeymiş gibi tutarken görünce, Benjy ve Dougie daha da güldü. Boğuk hırlamaları garip bir uyum içindeydi. Kadın ölü kediye göğsüne bastırarak dizlerinin üzerine çöktü, başını eğdi ve yalvarır gibi ellerini birleştirdi. Onlarla değilse de açıkça biriyle konuşuyordu.

Söylemesi gerekeni hararetle söylediği uzun bir süre sonra kadın ayağa kalktı, evinin kapısını açtı ve yoldan çekildi.

Eğer Benjy'ye kalsaydı, evde yaşamaya devam ederlerdi. Kadının dehşetini hissedebiliyordu ve bunu istismar edebileceklerinden emindi. (Görünmeyenle konuşması onu rahatsız etmişti.) Ama Dougie, kadının tepkilerinden Benjy kadar etkilenmiş olsa da sadece evi terk etmek istedi. Arkasına bakmadan kapıdan çıktı. Benjy de peşinden gitti.

Kadının evinden çıktıkları andan itibaren Benjy felaketin geleceğini hissetmeye başladı. Sığınaktan çok uzakta değillerdi ve yolu Dougie kadar iyi bildiği halde biraz arkadan takip etti. Koruya yaklaşan Dougie, eski yuvasına girmenin mutluluğuyla daha da hızlandı. Biraz sessizliğin ardından Dougie, hırlamalar ve havlamalar duyunca gerisingeri kaçmaya başladı. Atticus ve kardeşler peşine düşmüştü. Üçünün sesi eskisinden farklı geliyordu; yabancı değildi, evcil değildi, köpek gibi değildi. Benjy

dehşete kapıldı ve ne talihsizliktir ki, Dougie sığınaktan kaçarken doğruca ona koşup son sözlerini köpeklerin evrensel diliyle söyledi.

“Teslim oluyorum,” diye haykırdı. “Teslim oluyorum! Teslim oluyorum!”

Ancak karşısındakiler nedense onu hiç anlayamayan yabancı köpekler gibiydi.

Arkadaşının ölümünü hatırlayan Benjy konuşmayı bıraktı. Hissettiklerinin ağırlığı ile uzandı ve başını kıpkırmızı bir halı parçasına bıraktı.

Uzun süre Mecnun’la ikisi sessiz kaldılar. Sessizliği fark eden Nira içeri girdi ve Mecnun’a, kendisi veya arkadaşı bir şey yiyip içmek ister mi, diye sordu. Nira içeri girince, Benjy ayağa fırladı ve Mecnun ona durmasını söyleyene kadar yukarı bakıp havlayarak önünde, ileri geri yürümeye koyuldu.

Nira’nın sorusuna yanıt olarak Mecnun başını “hayır” anlamında salladı. Böylece Nira, odadaki ışığı açtıktan sonra köpekleri tekrar yalnız bıraktı.

“Bu insanın sana bu kadar iyi davranmasına şaşırdım,” dedi Benjy. “Bunun için hiç çaba sarf etmiyorsun. Ara sıra arka ayakların üzerinde mi yürüyorsun? Kesin bir şeyler yapıyorsundur.”

“Ben öyle bir şey yapmam,” diye yanıtladı Mecnun.

“Bu bildiğimiz sahiplere benzemiyor,” dedi Benjy. “Hiçbir şey istemeyen sahip, sahip değildir. Ve eğer bu bir sahip değilse, sana acı getirecektir. Bir gün acı çekeceksin. Kiminle uğraştığını bilmek her zaman daha iyidir, sence de öyle değil mi?”

“Demek istediğini anladım,” dedi Mecnun, “ama bu insan bir sahip değil. Nira’nın ne olduğunu bilmiyorum ama ondan korkmuyorum.”

“Nira mı? Adını söyleyebiliyor musun? Bu çok garip.”

“Bana köpek öldürüldükten sonra ne olduğunu anlat,” dedi

Mecnun. “Teslim olduysa onu neden onu öldürdüler?”

“Sanırım,” dedi Benjy, “kendilerine engel olamadılar.”

BENJY, ÜÇ köpeğin Dougie’nin bacaklarını, karnını ve boynunu ısırmasını izlemişti. Dougie sonuna kadar çabalayıp kurtulmaya çalışmıştı. Ancak köpekler ona saldırmak konusunda oldukça kararlı ve sayıca üstündü. Dougie, bu koşullar altında bir köpeğin olabileceği kadar güçlü ve cesurdu, hatta birkaç ısırık almayı bile başardı ama Benjy’ye göre bu cesareti sadece acısını uzatmaya yaramıştı.

Atticus, Frick ve Frack öldürmekle meşgulken Benjy, kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırarak olay yerinden uzaklaştı. Kaçabilirdi ama tam kaçmak için döndüğü sırada, sığınaktan fırlayan Rosie üzerine çullandı. Daha ne olduğunu kavrayamadan dişlerini boynuna sıkıca geçirdi. Benjy işeyerek teslim olup pısrık bir köpek yavrusuna dönse de Rosie hırlayarak saldırısına devam etti ve onu Dougie’nin ölümüne tanıklık etmeye zorladı.

(Benjy, arkadaşının öldürülmesini izlerken neler hissettiğini ifade edemedi. Dougie’yi öldüren o üçlüye karşı duyduğu nefreti her bir zerresinde hissedebiliyordu. Dougie’nin ölümünü anlatırken onlardan hâlâ nefret ediyordu ama zayıflık olarak algılanmasın diye duygularını Mecnun’dan saklıyordu.)

Dougie hareket etmeyi bıraktığında, üç köpek –Atticus ve kardeşler– onun kalkmasını bekliyormuş gibi kalıntılarının etrafında durmuşlardı. Hatta Atticus, öldüğünden emin olmak istermiş ya da hâlâ hayatta olmasını umarmış gibi Dougie’nin

başını bile dürttü. Katiller bir an için yaptıklarına şaşırmış gibi göründüler. Sanki Dougie'nin ruhunu terk etmiş bedeninin sorumluları onlar değillerdi de cesede yolda rastlamışlardı. Şaşkınlıkları —eğer hissettikleri bu ise— kısa sürdü. Dougie'nin vücudunun artık hareket etmediğini gören Atticus ve kardeşler Benjy'ye döndüler.

Ona yaklaştıklarında, Benjy hayatının sona erdiğini düşündü. Olabildiğince güçsüz ve tehlikesiz görünmeye çalıştı. Ama nedense Atticus ve kardeşler artık şiddetle ilgilenmiyorlardı. Atticus, Benjy'ye baktı, hırladı ve koruya döndü. Diğerleri de onu takip ederek Dougie'nin cesedini insanların bulacağı bir yerde çürümeye terk etti.

Rosie olmasaydı, üçü arkasını döner dönmez Benjy kaçacaktı. Ama Rosie kendini hatırlatmak için hırladı ve yavrularından biriymiş gibi onu öne doğru ittirdi. Böylece, Benjy istemeden de olsa kendi türüyle, daha doğrusu kendi türü olduğunu varsaydığı varlıklarla paylaştığı hayata geri döndü. Sürünün değiştiğini hemen anladı. Artık Benjy için onlar da neredeyse insanlar kadar gizemliydiler. On iki köpeğin Atticus'a karşı birleşip kafeslerinden ilk kaçtıklarında geride kalanların muhtemelen hissettiği aynı içgüdüsel korkuyu duydu.

Kesin olan bir şey vardı ki Benjy artık koruluğa ait değildi.

Atticus, kardeşler ve Rosie hâlâ yeni sözcükleri kullanmayı reddediyorlardı. Ama eskisi gibi —ya da en azından Benjy'nin eskiye dair hatırladığı şey gibi— iletişim kurdukları da söylene-
mezdi. Hâlâ hırıltılar, alttan bakışlar ve ileri uzatılan boyunlar vardı. Bununla birlikte başın garip hareketleri, yön belirtmekle ilgisi olmayan bir burun işareti, Benjy'ye insanların havlama taklidi gibi gelen kesik havlamalar da mevcuttu. Hareketleri

ve sesleri artık bilinçsizce çıkıyordu ama köpeksilikten daha da uzaklaşmışlardı. Sürüdekiler gerçekten, köpek taklidinin taklidi gibi bir hale bürünmüştü. Eskiden doğal olan her şey şimdi tuhaftı. Hepsi ritüele dönmüştü.

Örneğin, birbirinin üstüne binme işi;

“Onlardan biri boynumu ısırıp da beni düzmeden bir adım bile atamıyordum,” dedi Benjy.

Geçmiş zamanlarda birine binmek içgüdüsel bir meseleydi, nefes almaktan daha fazla düşünmeye değmezdi. Ayrıca illa statüyle ilgili bir şey de değildi. Bazen sırf diğer köpeklerle tanışmak zevkli olduğu için bile erekte olunabiliyordu. Mutluluğu düzüşmekten, düzüşmeyi baskınlık kurmaktan ayıran çizgiler oldukça belirgindi.

Ancak Benjy sürüye döndüğünde, Atticus ve diğerleri, düzen ve hiyerarşi olduğunu kanıtlamak için ona biniyor gibiydiler. Yani, bunu kendilerine kanıtlamak için. Benjy, hayatında ilk kez, üzerine binilmesinin bir aşağılanma olduğunu hissetti. Diğerlerinin bunu neden yaptığını anlamıştı ve kesinlikle kendisinden daha zayıf herhangi bir köpeğe kendi de aynısını yapardı ama bu yeni duygu, bu utanç onu değiştirdi. Üzerine düşünmeye başladı.

Örneğin, bir gün Frick tepesindeyken, amaç birinin diğerine binme gücüne sahip olduğunu kanıtlamaksa, bunu tekrar tekrar kanıtlamaya gerek olmadığını düşündü. Bu, bir veya iki kez vurgulandığında, bariz veya gereksiz hale gelip kendisi gibi küçük köpeklerin boyun eğmek zorunda kaldığı bir refleks oluveriyordu. Benjy de direnmeden boyun eğmiş, kendi yerini kabul etmişti. Ne de olsa en önemlisinin toplumsal düzen olduğuna tüm kalbiyle inanıyordu. Yine de...

Rosie ile yaşadığı bir an kendisini ve sürüyü farklı görmeye başlamasına sebep oldu. Alman çoban köpeği ile ikisi, diğerlerinden ayrılıp koruda baş başa kalmışlardı. Benjy koruda ikinci kalışının oldukça uzun sürdüğünü düşünse de geleli iki aydan fazla olmamıştı. Bu süre zarfında Atticus veya kardeşlerle çok iletişime girmemişti. Onunla konuşmuyorlardı. Ancak Rosie ile zaman zaman yalnız kalıyorlardı. Bir öğleden sonra, Rosie eski (yeni) dili kullanarak onu şaşırttı.

“Kaçmaya çalışmamalısın,” dedi. “Yoksa sana zarar verirler.”

Benjy, kendine eski dillerinde hitap edilmesinin şaşkınlığından kurtulduktan –ve karşılık verme riskini almaya karar verdikten– sonra, köpeklerin neden özgür olmak isteyen birine zarar vermek isteyebileceklerini sordu.

Rosie cevap vermek yerine ona Max’e ne olduğunu anlattı. Benjy ve Dougie kaçtıktan sonra, diğerleri –Rosie dahil– Max’e binmeye başlamışlardı. Hepsi köpekten üstün oldukları için bunun çok doğal olduğunu söyledi. Bir süreliğine her şey iyi gitmişti ama sonra, köpek onlardan birine binmesi gerektiğini kafasına koymuştu. Hiçbiri ona izin vermemiş ve aralarında süregelen denge, liderlik uğruna tatsız bir savaşa dönüşmüştü. Bu savaş, kışın bir öğleden sonra kardeşler bu durumdan bıkana dek devam etmişti. Hep birlikte Max’e saldırmış ve onu göletin yanında yarı ölü halde bırakmışlardı. İşini bitirme görevini liderlerine bıraktıklarından, Atticus’un doğal olarak başka bir seçeneği kalmamıştı. Köpeğin boynunu ısırp ölüme terk eden o olmuştu.

Rosie’ye göre, ölümüne sebep olan meseleden Max sorumluydu. Köpekler onu öldürerek doğalarına uygun davranmışlardı.

Onlar kabahatsiz ve doğalarına sadık, gerçek kpeklerdi. Doğru yolu seçmek, yerini bilmek her köpeğin sorumluluğuydu. Şimdi Benjy'nin de aynısını yapması gerekiyordu.

“Anladın mı?”

Benjy onaylasa da aslında Rosie'nin anladığından daha fazlasını kavramıştı. Daha önce kendisinin ve Dougie'nin neden sürüde tutulduklarını merak ediyordu ve Şimdi bunun sebebini biliyordu; diğerlerinin, zayıf ve düşük olmasına rağmen, hiyerarşıyi korumak için ona ihtiyaçları vardı. Kimseyle paylaşmadığı bu düşünce, ona kendi gücüne dair bir his aşıladı. Benjy, lider kadar gerekliydi, çünkü eğer bir st varsa mutlaka bir alt da olmalıydı. O halde neden sadece ona biniliyordu? Liderin de zaman zaman en alt seviyedekilerin –yani Benjy'nin– kendine binmesine izin vermesi gerektiğini düşünmek mantıklı değil miydi? Yükseklik, derinliğe bağlıydı. Bu devrimci düşünce yeni olduğu kadar rahatsız ediciydi. Ne kafasından atabildiği, ne de zme kavuşturabildiği bu paradoks, Benjy'nin –başlangıçta bilinçsizce– sürü arkadaşlarına cephe almasına sebep oldu.

DİĞERLERİYLE KORULUKTA geçirdiği iki ay içinde Benjy de köpek hissini kaybetmeye başladı. Doğru yapıp yapmadığını merak etmeden işeyemiyor ya da oturamıyordu. Özbilinç kafasını karıştırıyor, tuhaf konuşan köpeği dinlemeye benzer bir etki yaratıyordu:

Gökyüzü dünyanın üzerinde nasıl da hareket ediyor!

Yerin kürkü nasıl değişiyor.

Hepsi köpeğin dikkatini kemiklerle dağıtmak için; bando gibi.

Bunlar ona yetmiyor.

Böylece Benjy pek çok şeyden emin olmasa da Atticus'un sürüsünün bir parçası olmak istemediğinden emindi. Kaçmak zorundaydı. Mesele şu ki, kaçmanın zor olacağını biliyordu. Köpeklerin ritüellerinin bir parçası, sürünün şamar oğlanı olmuştu. Bu nedenle onu yakından takip edip yabancı köpeklerle karşı korusalar da en ufak bir yanlışında ona saldırmaya da hazırlardı. Sonunda, Benjy tamamen şans eseri –inatçılığının yönlendirdiği şansla– kaçmayı başardı ve kendine bir ölüm bahçesi buldu.

Ölüm bahçelerinden bahsetmek zordur. Köpekler için sadece farkındalığın sınırında var olurlar. Buralar –bazen gerçekten bahçe olabilirler– insanların, hayvanlar yesin diye zehir bıraktığı yerlerdir. Bariz nedenlerden dolayı, yaşayan köpeklerden çok azı bu yerlerden haberdardır. İlk olarak, onları keşfedenler nadiren keşiflerinden ders alabilecek kadar uzun yaşarlar. İkinci olarak da bu köpekler nadiren bahçelerde ölürler. Zehirlenmiş köpekler, zehirlendikleri yerlerden çok uzakta ölme eğilimindedir. Dolayısıyla cesetleri başkalarına bir uyarı görevi görmez.

Son derece ihtiyatlı bir köpek olan Benjy, bildiği kadarıyla şimdiye dek iki ölüm bahçesine denk gelmişti. İlki sahibinin evinden üç ev ötedeydi. Baştan çıkarıcı kokuların geldiği, hem mineral hem de et kokan bir sebze bahçesiydi. Bahçeye girmek için yapılması gereken tek şey, avlunun metal çitinin altından geçen bir yeraltı sığınağını kullanmaktı. Çok sayıda köpek oraya girip beslenirdi. Orada beslenenlerin nefesi ve kışları pas ve tuvalet ispiertosu kokardı. Küçük olanlar bu kokuyu aldıktan kısa bir süre sonra ölürdü. Daha büyükleri ya ölür ya da çok hastalanırdı. O zamanlar mahalleyi özgürce dolaşan Benjy birkaç kez bahçeye çıkmıştı. Orada, yerin biraz altında gömülü inek

eti, pişmiş tavuk parçaları ve hatta şekerli ekmekler bulunurdu. İyi şeyleri kazıp yemek cezbediciydi ama Benjy içgüdüsel bir şüphenin yanı sıra toktu da. Üzerinde hâlâ çok fazla et bulunan bir ya da iki kemik çıkarmıştı ama mineral et gibi kokan şeyleri yemeye direnmişti. Bunun yerine köpekleri, kedileri ve ölmek üzere olan rakunları koklamakla yetinmişti.

Tam da bu şablon hafızasında canlanmış, zihni, bahçeyi acı ve ölüm ile ilişkilendirmişken, zemin o şeylerin aklına gelmesini durdurdu. Bahçede otlar ezilmişti, oraya gömülü etler yoktu ve giren hayvanlar hastalanıp ölmemişti.

Her şey o kadar tuhaf, o kadar büyüleyiciydi ki Benjy bahçeyi de, oranın acı ölümle olan ilişkisini de asla unutmadı. Sonra, parkın yanındaki evlere yaptığı baskınlardan birinde, Parkside Drive boyunca uzanan uzun otların arasında kıvranarak acı çeken bir köpeğin nefesinde pas ve tuvalet ispiertosu kokusu aldı. Birkaç akşam sonra, Ellis Park Yolu boyunca, arkasında Frick ve Frack ile birlikte, aynı tuhaf kokunun geldiği bir evin yanından geçti: ispiрто ve pas. Benjy havladı ve kardeşleri bir söğüt ağacının dibindeki kışkırtıcı kokuya doğru çağırarak evden uzaklaştırdı. (Parkı kullanan köpeklerin hepsi vanilya, bal, kaba yonca, yonca ve tam olarak tanımlanamayan ama yine de büyüleyici bir şey işiyor gibiydi.) Evin arkasında bir ölüm bahçesi olduğundan emin değildi, ama eğer varsa, Atticus'un bütün sürüsünün –şimdiki aklıyla– bir an önce orada bir şeyler yemesini istiyordu.

Arkadaşlarının ölümünü düşünmek rahatsız ediciydi. Sürü yok olacaktı. Ötekilerine olan nefretine rağmen bu onun için üzücü bir düşünceydi. Yine de ölüm bahçesinin ne gibi bir etkisi olacağı hakkında hiçbir fikri yoktu. Atticus'un sürüsü anca onun koruluktan kaçmasına olanak sağlayacak kadar da zayıf düşebi-

lirdi. Her iki durumda da Benjy, özgürlüğe giden başka bir yol göremiyordu. Tek yapması gereken Dougie'yi öldürenleri doğru yere götürmekti. Gerisini bahçenin kendisi halledecekti.

Ertesi sabah, hep birlikte sığınaktan çıktıktan sonra, Benjy, Ellis Park Yolu'na doğru yöneldi. Yani, kokladığı ağaçlar onu Ellis Park Yolu'na çıkarmış gibi bir hava yarattı. Tanrılar da Benjy'nin bu niyetine destek verir gibi, o yaz sabahı yol boyunca uzanan ağaçlardan büyüleyici bir idrar kokusu yayılıyordu. Sürü, ölümün gizlendiği eve doğru amansızca hareket etti. Ellis Park'taki eve yaklaştıklarında Benjy, bahçenin ölüm ya da zayıflık getirmeyip sadece rahatsızlık vereceğinden endişelendi. Bu durumda, bahçeye yaptıkları baskın için onu suçarlarsa, cezalandırılabilirdi. Bu, incelik isteyen bir girişimdi. Onları takip ediyormuş gibi görünerek liderlik etmeliydi. Bu yüzden eve direkt atılmadı. Yaklaştıklarında havayı kokladı ve "Acıktım", "Küçük bir yaratık gördüm" veya "Sizden biriyim ve böyle olmaktan mutluyum:" anlamlarına gelebilecek şekilde havladı.

Atticus hırladı. Ama Frack ve Frick çok geçmeden kokuyu almıştı. Evin arkasına doğru yöneldiler ve diğerleri de onları takip etti. Gerçekten bir bahçe olan alana ulaştılar. "Yeşillik" kokusu baskındı ancak inek eti, maya, şeker gibi baştan çıkarıcı karşı esintiler araya giriyordu. Bahçeye direkt geçiş yoktu. Yeşil, zincir örgü bir çitle çevriliydi. Ancak, Frack'in kolayca açabileceği mandallı bir kapı vardı. Sürü kısa süre içinde kendini gür çiçekler, sebzeler ve yarı gömülü ganimetler arasında bulmuştu.

Köpekler –Benjy dışında hepsi– sessizce kendinden geçmişti. Çit boyunca, bitki örtüsünden uzakta et ve ekmek parçaları vardı. Uzak bir köşede tavuk göğsü ve çürüyen balıklar duruyordu. Köpekler –Benjy hariç– karınlarını doyurdular. Benjy

yyormuş gibi yaptı. Yerdeki olukları ısırdı ve diğerleri bitirene kadar kuyruğunu havada sallayarak yemek yeme numarası yaptı. Artık karnı doyan sürü bahçeden ayrıldı ve High Park'a geri döndü. Güneş ışığı sönüp de koruluğa dönene kadar hep birlikte etrafta dolaştılar.

Sığınaktaki ilk gece o kadar olaysız geçmişti ki Benjy keşfettikleri yerin bir ölüm bahçesi olmadığını söyleyebilirdi. Kimse ölmedi, hepsi mışıl mışıl uyudu. Hatta ertesi gün ve ondan sonraki gün de bahçeye döndüler. (Sonsuz bir et, balık ve ekmek yığının varmış gibi görünüyordu.) Üçüncü ziyarette Benjy'nin iradesi sınandı. Karnı açtı ve bahçenin tehlikeli olmadığına neredeyse ikna olmuştu. Bu nedenle yerdeki etler gözüne çok cazip görünmeye başlamıştı. Yine de hiçbir şey yemeyip bu sancıya bir süre daha dayanmayı seçti. Parktan dönüş yolunda, sırf yapmış olmak için çöp toplarlarken Benjy, Frick ve Frack'in yürüyüşünde bir tuhafılık fark etti: Dengelerini kaybetmek üzereymiş gibi sallanarak yürüyorlardı. Dahası, Benjy hariç tüm köpeklerin ağzından kan gelmeye başlamıştı.

O gece koruda, Frick, Frack ve Rosie'nin acı havlamaları (o da taklit etti), ıstırap dolu zayıf çırpınmaları (aynısını yaptı) ve nemli nefes alışverişleri Benjy'yi uyutmadı. Güneş doğduğunda, cesetleri kokladı ve onlara getirdiği ölümü hazmetti. Frick, Frack ve Rosie tam olarak ölmemiş olsalar da bedenleri koruda neredeyse hareketsiz yatıyordu. Ne ayağa kalkabiliyorlar ne de iletişim kurabiliyorlardı. Dikkatli ve tedbirli olan Benjy, öldüklerinden emin olduğu ertesi güne kadar onları terk etmedi.

Görünüşe göre Atticus bir yere gitmişti. Belki de ölümün geldiğini görmüş ve onunla kendi başına yüzleşmek istemişti. Durum

ne olursa olsun, Benjy sürü liderini bir daha hiç görmedi. Ancak diğerlerinin ıstırabına bakılırsa, köpeğin öldüğünden emindi.

Mecnun bu katliamı yalnızca üstünkörü duydu. Benjy olayı –kendisini es geçen– bilinmedik bir hastalığın, vaktinde güçlü olan sürülerini yok etmesi gibi aktardı. “Düşünsene,” dedi Benjy ciddi bir tavırla, “Değişim gecesi kafeste olan köpeklerden şimdi sadece ikisi, belki de üçü canlı kaldı.”

Mecnun ve kendisinin bildiklerini bilen iki ya da üç köpek. Bir süre sessiz kaldılar.

“Bu kadar çok ölüm görmek beni üzdü,” dedi Benjy sonunda.

“Evet,” dedi Mecnun, “bu kadar çok ölüm herkesi mutsuz eder.”

“İçecek su var mı?” diye sordu Benjy.

MECNUN, BENJY’NİN sürülerinin son günleriyle ilgili açıklamasındaki muğlaklığı fark edebilecek ve anlatılanlara güvenmeyecek kadar akıllıydı. Ama güvensizliği, Benjy’ye karşı hissettiği karışık duyguların bir parçasıydı. Ona karşı belirsiz bir antipatinin yanı sıra kardeşlik duygusu da besliyordu. Benjy, sürüsünden geriye kalan son köpekti ya da en azından kalan birkaçından biriydi. Mecnun bir sorumluluk duygusu hissediyordu. İkisi arasında daha güçlü olan kendisi olduğu için bunu doğal olarak hissedebilirdi ama bir yanı da Benjy’nin başka bir yerde olmasını tercih ediyordu. Birkaç şey onu endişelendiriyordu, ama Benjy ile ne yapacağına karar vermeden önce, söz verdiği gibi, ona insan dilini öğretme meselesi vardı.

Bu, Mecnun’un hayal ettiğinden daha zahmetli oldu. Kendisi yaklaşık yüz insan kelimesinden oluşan bir kelime dağarcığıyla başlamıştı. Daha sonra sabırla daha fazlasını öğrenmişti.

Benjy'ye önce temel kelime ve deyimlerden (*yemek, su, yürü, bana dokunma, vb.*) bazılarını öğretmeyi, sonra bağlam ve nüans hakkında bilgi vermeyi düşünmüştü. Aslında, kendi özgün, köpek dilleri bu şekilde işliyordu: anlamı duruş, ton veya duruma bağlı olarak değişiklik gösteren evrensel *havlar*. Peki ya Benjy'ye, insanların belirli sesleri hem kendi anlamlarında hem de farklı anlamlarda kullandıklarını nasıl anlatacaktı? Örneğin; Mecnun, *yiyecek* kelimesinden veya onunla ilgili kelimelerden (*yemek, aç, açlıktan ölmek*) daha gerekli bir kelime hayal edemiyordu. Başka hangi kelimedede net olmak bu kadar önem arz eder diye düşünse de cevap bulamıyordu. Bir akşam Nira ile birlikte mutfaktalardı. Yerde, başı patilerinin üzerinde, Nira'nın ona gazete okumasını dinliyordu. Miguel yatak odasından üstsüz geldi ve sordu, "Aç mısın?"

"Yiyebilirim," diye cevap verdi Nira.

"Ne yersin?" diye sordu Miguel. "Aklında ne var?"

"Aklımda yemek var. Sen aklımda ne olduğunu *sandın* ki?" "Peki," dedi Nira, "madem istediğin sadece yemek... aşağıya inmenin sakıncası yoksa tam sana göre bir yemeğim olduğunu düşünüyorum."

"Anlıyorum," dedi Miguel. "Bu durumda, içeri gidip biraz menü üzerinde düşünelim."

Yemek yemek yerine yatak odasına gittiler, kapıyı arkalarından kapattılar ve Mecnun'un seslerden ve kokulardan anladığı kadarıyla çiftleştiler. Mecnun'un akli bir süre karıştı. Nira ve Miguel çiftleştiği için değil, çok önemli iki şeyi birleştirmiş gördükleri için: yemek ve çiftleşme. Bu, Mecnun'a akıl almaz geldi. Miguel gelip önemsiz bir şeyden –yerleri temizlemek gibi– söz etmiş olsaydı ve *bu* onun çiftleşmek istediği anlamına gelseydi daha iyiydi. Aynı derecede şaşırtıcı olurdu, ama bir

şekilde, o kadar önem arz etmezdi. Mecnun, Benjy'nin insan dilindeki ilk dersine bir uyarıyla başladı.

“Dinle küçük köpek,” dedi. “İnsanlar her zaman çıkardıkları seslerle kastedileni kastetmezler. Dikkatli olmalısın.”

“Eminim dediğin gibidir,” dedi Benjy.

Gerçi Benjy insan dilinin nüanslarıyla hiç ilgilenmiyordu. Mecnun'un kendisini ne kadar geliştirdiğini görerek sadece öğrenmek istemişti. Yani, Mecnun imrenilecek bir durumdaydı ve Benjy bunun Mecnun'un insan diline olan hâkimiyetine bağlı olduğunu varsayıyordu.

Benjy, Mecnun ile kendi dillerinde de tuhaf anlar yaşadıklarından, bu uyarının ardındaki ağır gerçekliği göz ardı edebiliyordu. Örneğin; Prens'in konuşma tarzı şöyleydi:

Kırlara girdik çağlar boyunca
Kış otlarının arasından,
Seyahate nazlanan yoldan geçerek.
Adı gideli çok oldu,
Lakin yolları akıllarda.
Toprak unutmayacak.

veya

Hasret savrulmaya (efendisinin elinde kıvranan
yeşil yılan), prensipte ileri geri zıpla,
durula: sabunla kapla.

Sözün kısası, Benjy, Prens'in şiirinin onu insan konuşmasının karmaşıklığına hazırladığından emindi.

Mecnun'un Benjy'ye "insan dili" yani İngilizce konuşmayı öğrettiği aylar, her ikisi için de zorlu geçti. Mecnun, akli başında biri nasıl öğretirse öyle öğretti. Önemli gördüğü sesleri önce kendi çıkardı, sonra Benjy'nin bu sesleri tanıyıp kendisinin de çıkarmasını bekledi. Bu yöntem onlar için zordu çünkü Mecnun, Nira'nın huzurunda konuşmayı reddediyordu. Benjy ve Mecnun, bahçenin en uzak ucunda pratik yapıyorlar, burada yoldan geçenler tarafından duyulsalar da görülmüyorlardı. Benjy her ne kadar keskin zekâlı olsa da –kişisel çıkarları tarafından yönlendirildiğinde zekâsı gerçekten çok keskindi– bu dilin yerliler ile etkileşim olmadan öğrenilemeyecek nüansları vardı. Mecnun gibi o da önemli kelimeleri yanlış telaffuz etme eğilimindeydi. Mesela *yiyecek* kelimesi şöyle duyuluyordu:

"iejek"

İçecek ise:

"iccek"

Bu sesler bağlam içinde anlaşılabilirdi ancak o bağlamı elde etmek zordu. Mecnun onun Nira ile konuşmasını istemiyordu. Hatta Mecnun, onunla konuşmasını yasaklamıştı. Benjy ise, ona bu dili öğretecek kişinin Nina olduğuna emindi. Sonuçta Mecnun'a öğreten de oydu. Bu yüzden Mecnun uyurken, başka bir odadayken veya dışarıda kafasını dinlerken ona hiç bulaşmayıp Nira ile konuştu.

En başından beri, Nira'nın adını, onunla konuştuğuna dair hiçbir şüphe bırakmayacak kadar iyi telaffuz edebiliyordu. Benjy, Mecnun arkasından çevirdiği dolapları öğrenecek endişesiyle ne zaman onun adını fısıldasa Nira kaygı ve korku duyuyordu.

"Niğr-a," diyordu.

Ve sonra başka bir kelime deniyordu. Örneğin; “İccek.”

“İçecek bir şey mi istiyorsun?” diye soruyordu Nira.

Benjy de onu taklit ederek kelimeyi tekrarlayıp ve ekliyordu,. “Lüffen.”

Bu, söyleyebildiği, *lütfe*n’e en yakın kelimeydi. Daha sonra, kâseyi suyla doldururken onu gözlemler ya da çoğu zaman şu cevabı alırdı:

“Kâsede zaten su var.”

Bunun üzerine Benjy hemen cevap verirdi: “Sa ooovl.”

Ve Nira da onu, bir beagle tarafından karşılık almasının dayandırılması güç tuhaflığını unutturacak bir titizlikle düzeltirdi.

Benjy’nin yaklaşımı başarılı sayılırdı. Ta ki bir öğleden sonra ilk önce Nira’nın adını, sonra oldukça net bir şekilde şunları söyleyene kadar:

“Pağr va.”

Mecnun’un tam olarak açıklamakta başarısız olduğu *para* kelimesini söylemek istemişti. Bu kelimenin, Mecnun’un “ona karşılık bu” dediği şeyle bir ilişkisi vardı, gizemli ve hatırı sayılır derecede önemli, hatta belki de en önemli kelimeydi. Ayrıca bir şekilde şehrin sokaklarını kaplayan ince, yuvarlak, bakırımsı keskin disklerle karıştırılıyordu.

“Ne?” diye sordu Nira. “Pava, lüffen.”

Garip bir an için Nira, beagle’ın İspanyolca “çaydanlık” dediğinden emindi. Benjy’nin İspanyolca bilme olasılığı, aklın sınırlarının ötesinde olduğundan korkutucuydu ama gerçek talebinin de ondan aşağı kalır yanı yoktu.

“Para mı istiyorsun?” diye sordu. “Evet,” dedi Benjy ve başını salladı.

“Hayır,” dedi Nira. “Hayır, hayır. Sana verecek param yok. Git buradan.”

Nira’nın neden sinirlendiğini bilmeyen Benjy, yanlış bir şey yaptığından endişelenerek mutfaktan çekildi. Aslında yapmıştı da. Nira, Mecnun ile “arkadaşı” hakkında konuştu ve köpekler yalnız kalınca Mecnun, Benjy’ye saldırıp onu sert bir şekilde ısırды ve beagle çığlık atıp topallayarak pes edene kadar canını yakmayı sürdürdü. Ancak Mecnun, Benjy’yi kanatmadan serbest bırakarak zayıflığını ortaya koydu. Uzun lafın kısıası, Nira ile bir daha konuşursa daha kötüsünün olacağı konusunda köpeği uyardı.

Benjy kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırarak uzaklaştı. Saygısından bir kanepenin arkasına saklanıp büyük köpeğin gözünden kayboldu. Mecnun’dan korkmuyordu. Kendisini uyarması bile Benjy için onun tehlikeli olmadığına dair yeterli bir kanıttı. Mecnun ona İngilizce öğretmeye bile devam etti! Onu Nira’dan uzaklaştırarak farkında olmadan İngilizcesi için başka –hatta belki daha faydalı– birine, Miguel’e itti. Miguel, Nira’dan daha büyük ve daha tehditkârdı, şüphesiz daha güçlüydü. Ve dili çok iyi konuşuyordu. Neden Miguel ile konuşmasındı ki?

Dikkate alınması gereken birkaç şey vardı, elbette. Miguel onun yaklaşımına nasıl karşılık verecekti? Nira kadar sinirlenecek miydi? Ayrıca Mecnun’a bu planından bahsetmeli miydi? Köpek tehlikeli değildi belki ama aşırı hassastı ve Miguel ile yaptığı konuşmaları Mecnun’dan saklamak zor olurdu.

Sonunda, Benjy doğrudan ona gitmeye karar verdi. Miguel'in yemeğini bitirip yatak odasında tek başına kitap okuduğu bir akşam yanına yaklaştı. Mecnun ve Nira, Nira'nın odasındaydı. (Mecnun, gözlerini kapatmış, bacaklarını altına sıkıştırmış, başını parke zemine dayamıştı.) Benjy yatak odasına girdi ve Miguel onu fark edene kadar yatağın yanında oturdu. Sonunda Miguel'in dikkatini çektikten sonra önce masum kelimelerle başladı.

“Su istiyorum.” dedi.

“Ne?” dedi Miguel. “Az önce su mu istedin?”

“Evet,” diye yanıtladı Benjy.

Bu durum Miguel'in gerçekten çok hoşuna gitti. “Sen konuşabiliyor musun?” diye sordu. “Biraz,” diye yanıtladı Benjy.

Aslında “irraz” demişti ancak ne söylemek istediği kolayca anlaşılıyordu.

“Bu harika,” dedi Miguel. “Bunu sana Nira mı öğretti? Başka bir şey söyle.”

“Başka bir şey” ile neyin kastedildiğini tam olarak anlayamadığı için Benjy kıpırdamadan oturdu ve beklentiyle Miguel'e baktı. Miguel hayal kırıklığına uğradı.

“Sana bundan fazlasını öğretmiş olmalı,” dedi. “İsmini söyleyebilir misin?”

“İsim Benjy,” dedi Benjy, hayatında ilk kez kendi gizli adını söyleyerek.

Gizli adı gibi çok kişisel bir şeyi dile getirmekte tereddüt etmesine rağmen –özel bir ses olsa da diğer köpekler söyleyemediği için gizliydi– sesi net, tiz ve sadece biraz titrekti.

“İşte bundan bahsediyorum!” dedi Miguel. “Sana başka numaralar öğretti mi? Dön, Benjy. Yuvarlan oğlum.”

Su hakkında bir konuşma başlattıktan sonra “yuvarlanma” şaşırtıcı bir talepti, ancak bu numaralar –yuvarlan, ayağa kalk, ölü taklidi yap, yalvar, fısılda, şarkı söyle– en iyi yaptığı şeylerdi. Onlar için hiç uğraşmasına gerek yoktu. Bir an Miguel’e baktı ve sonra yuvarlandı.

Miguel, köpeğin gerçekten konuşabildiğine inanmadığı için, bu hileleri, köpeğin su talebinden daha hoş ve etkileyici buldu.

Miguel, Benjy’yi kollarına alarak köpeğin boynundaki ve kulaklarının arkasındaki tüyleri kaşdı ve onu Nira’nın odasına taşıdı. “Bunu nasıl başardın?” diye sordu. “Saatlerini almış olmalı.”

“Neyi nasıl başardım?”

“Köpeğe adını söylemeyi nasıl öğrettin?”

“Ne adı?”

“Bilmiyormuş gibi yapmayı bırak,” dedi Miguel. “Benjy harika yahu. Bütün gün etrafta yatan Jim gibi değil, hakiki bir köpek. Acayip şeyler yapıyor. Gurur duymalısın.”

“Konuştuğunu mu duydun?” diye sordu Nira. “Ben öğretmedim. Jim yapmıştır.”

“Tabii,” dedi Miguel, “çünkü Jim zaten konuşabiliyor ya.” Miguel, karısının nazlandığını düşünerek bu duruma gücendi. Neden Benjy’nin adını söylemesini sağlamayı nasıl başardığını söylemiyordu ki?

“İyi,” dedi Miguel. “Madem öyle ona ben bir şeyler öğretim.” Bir hafta boyunca dediğine devam etti. Ona alışılmadık

bir şey öğretmeliyim, diye düşündü Miguel, adından ve birkaç kelimededen daha zor bir şey. Nira'nın en sevdiği romanlardan biri olan *Gurur Dünyası*'nın ilk sayfalarını köpeğe öğretmeye karar verdi. Thackeray'in dili, branşı İngilizce olanları hemen her yerde şiddetli nöbetlere sokan bir dildi. Thackeray'in cümleleri bazen çok uzun ve çarpık olsa da *içinde bulunduğumuz yüzyıl henüz onlu yaşlarındayken ve bir Haziran sabahı güneş her yeri sarmışken, Bayan Pinkerton'ın Chiswick Alışveriş Merkezi'ndeki genç hanımlar akademisinin büyük demir kapısına yanaşmakta olan üç köşeli şapkalı ve peruklu şişman bir arabacı tarafından sürülen ve saatte dört mil hızla ilerleyen koşum takımı giymiş iki şişman atlı büyük bir aile arabası vardı.*

Miguel bu görevi oldukça basit buldu.

Benjy, Miguel'in kendisinden tekrar etmesini istediği sesleri doğru sırayla tekrarlaması gerektiğini anlayınca, onları tekrarladı. Beagle'ın bir papağandan –olağandışı yetenekte olanından– biraz daha fazlası olduğuna kanaat getiren Miguel, çıkardığı işten memnundu ve bir hayvan terbiyecisi olarak şimdiye kadar gizli olan yeteneğiyle gurur duyuyordu. Bir beagle'ın giderek artan bir ustalıkla üç köşeli şapkalardan, şişman atlardan ve Bayan Pinkerton'ın akademisinin demir kapılarından bahsetmesini zaman zaman çok tuhaf bulsa da köpeği –Benjy hemen onun köpeği oluvermişti– *Gurur Dünyası*'nın ilk sayfasını ezbere okuduğu anda Nira'nın yüzündeki ifadeyi hayal ederek bu tuhaflığa alıştı.

Ancak o an bir türlü gelmedi.

Evdeki dinamik değişmişti. “Para” olayından sonra, Nira onu samimiyetsiz bulduğu için Benjy’den hoşlanmamaya başladı. Mecnun’un suskunluğu gözünü korkutmazken Benjy’nin doğrulup yüzüne baktığı anları tedirgin edici buluyordu. Hatta öyle ki beagle onunla aynı odadayken çalışamayacak hale gelmişti. Böylece Benjy, sürgüne gönderilip (kapı dışarı edildi) Miguel eve gelene kadar günün çoğunu tek başına ya da Mecnun’la geçirmek zorunda kaldı.

Miguel bu sefer Mecnun’a neşeli ama gözle görülür bir küçümsemeyle yaklaşmaya başladı. Arada Nira’nın Mecnun’un zekâsına ilişkin iddialarına şüpheyile yaklaştığını açık açık belli etti. Şüphecililiğinin ardından genellikle Benjy’den “yuvarlanmasını” veya “ölü taklidi yapmasını” istiyor, bu numaraları yapması da sanki Benjy’nin üstün zekâsını açıkça sergiliyormuş gibi gösteriyordu. Elbette Nira, Mecnun’u bu şekilde küçük düşürmüyordu. Büyük saygı duyduğu Mecnun’dan, sahip *olduğunu* çok iyi bildiği bir zekâyı kanıtlaması için halının üzerinde yuvarlanmasını istemeyi reddetti.

Benjy’nin Miguel’e yakınlığına müsamaha gösteren Mecnun, Miguel’in küçümsemesinin imalarını anlıyor ama aşağılamanın kendisini anlayamıyordu. Bir kere, “zekânın” bir üstünlük sebebi olabileceğini tahmin etmemişti. Ona göre insanların “zekâ” dediği şey (objelerin kabul edilen isimlerini bilmek, belirli bir zihinsel beceri gerektiren işler yapmak gibi) “düşünmek” hali tarafından henüz darbe almadığı, önceki köpek hayatından hatırladığı *bilme* halinden her şekilde daha aşağıydı. Sırf “yuvarlandı” ve “ölü taklidi yaptı” diye Miguel’in Benjy’yi üstün gördüğü açıklığı kavuşunca Mecnun hayretler içinde kalmıştı.

Hayır, hissettiği şey hayretten daha fazlasıydı. Mecnun, Miguel'in davranışının imalarını belki de Miguel'den daha iyi anlamıştı. Benjy'nin statü peşinde olduğu, Nira'nın konumunu istediği açıktı. Bu düşünce Mecnun için dayanılmazdı, olduğu gibi zaten dayanılmazdı ama aynı zamanda çektiği acıların anılarını geri getirdiği için de öyleydi. Yine de ne yapabilirdi ki? Benjy'yi uyarmıştı. Şimdi doğru olan şey, küçük köpeği ölümüne ısırmaktı. Buna hiç şüphe yoktu. Ama gerçekten böyle bir şey yapabilir miydi? Bu, kendinden bir parçayı yok etmesi, eski hayatına (sürü, köpek kardeşliği, koruluk) son kez yüz çevirmesi anlamına gelirdi.

Benjy ise Miguel'in hayran olduğu becerilerde ustalaşmaktan memnundu ve Miguel'in Mecnun'u küçümsemesi kendi davranışlarını da etkilemeye başlamıştı. Örneğin Mecnun ona dil öğretirken Benjy, öğrenmesi gereken kelimeyi söyler, tekrar eder ve sonra bir sonraki kelimeye geçmek isterdi. Artık Miguel ile vakit geçirdiği için Mecnun'un düzgün bir aksanı olmadığını ve telaffuzunun insanlar tarafından kolayca anlaşılmadığını biliyordu. Bir gün *akşam* kelimesinin bahsi geçerken, Benjy, Mecnun'un telaffuzunu düzeltme teşebbüsünde bulundu. Mecnun'u saygıyla ama insan dilini en iyi bilen o değil de kendisiymiş gibi düzeltti. *Gurur Dünyası*'nın ilk sayfasını –anlamadan– ezberlediğinde, Benjy belli belirsiz bir hâkimiyet uygulamaya koyulmuştu. Birlikte uzanırken başını hafifçe Mecnun'un sırtına koyuyor, yemek tabaklarına Mecnun'un önünde gidip kendi tabağındakileri yemeden önce Mecnun'un kâsesinin içindekileri kokluyor, fırsat buldukça Mecnun'un önünden yürüyordu. Benjy bilinçsizce yaptığı bu davranışların farkında değildi ama Mecnun öyleydi.

Bir akşamüstü Nira biraz hava alabilmeleri için arka kapıyı açtığında, küçük köpeğe tüm gücüyle acımasızca saldırdı. Mecnun, Benjy'nin ensesini ısırduğunda avlunun ortasındaydılar. Aslında çenesiyle beagle'ın boğazını yakalamak istemişti ama Benjy son anda kafasını oynatmıştı. Avazı çıktığı kadar bağırdı ve hemen bir hata yaptığını anladı: Mecnun sandığı gibi bir köpek değildi.

Yerler karlıydı. Islak ve kaygandı. Benjy'nin hayatını kurtaran da o oldu. Mecnun, küçük köpeği –beton bir basamağa çarpmak için– çenesiyle kaldırmaya çalışırken kaydı. Mecnun kayarken Benjy çırpınarak serbest kaldı ve bağırdı:

“Nira!”

Ama Mecnun anında tepesine çıktı.

Arka bahçenin çitinde bir boşluk vardı, vücudunun (belki de!) sığacağı bir boşluk. Benjy koştu ve kendini içeri attı. Ancak yeterli alan yoktu. Vücudunun büyük bir kısmı boşluktan geçse de bu durum ona zaman kaybettirdi ve Mecnun onu tekrar ısırıp daha fazla kan akıtmayı başardı. Yine de düzgün bir şekilde kavrayamamıştı. Benjy tüm kaslarını kullanarak kendini boşluktan ileri çekti ve canını kurtarmak için koştu. Arkasına bile bakmadı. Gerek yoktu. Her ikisi için de Mecnun'un tek isteğinin onu öldürmek olduğu oldukça açıktı.

Akıl, bu durumda var olduğu kadarıyla, lüzumsuzdu.

Nira, onlar için kapıyı açtıktan yaklaşık on dakika sonra, köpeklerin tekrar içeri girmek isteyip istemediklerine bakmak için geri döndü. Avludaki kar, yer yer köpürmüş gibiydi. Köpeklerin boğuştuğu ya da tökezlediği yerlerde yeşilimsi koyu renkli top-

rak parçaları vardı. Karda, Mecnun'un durup Nira'ya baktığı yerden çok uzakta olmayan kan lekeleri de vardı.

“Benjy nerede?” diye sordu Nira. Mecnun başını iki yana salladı. “Kaçtı mı?”

Mecnun başını aşağı yukarı salladı.

“İçeri gelmek ister misin?”

Mecnun cevap vermeden, ıslak tüylerini Nira'nın pantolonuna değdirerek arka kapıdan içeri girdi. Nira Benjy'nin iyi olduğunu bilmek istiyordu ama o anda Mecnun'u sorgulamak yanlış geldi. O gece, Miguel'e Benjy'nin ortadan kaybolmasıyla ilgili bildiği pek az şeyi anlattı. Sonraki haftalarda da Mecnun'a, ne olduğunu sormayı doğru bulmadı. Ve sonunda, köpekten bir daha hiç bahsetmediler.

ATTICUS'IN SON ARZUSU

Şehir olan Olimpos, Olimpos Dağı'nın tepesinde yer alır. Bundan çok daha fazlası söylenemez, çünkü her şehir gibi, o da kendini oluşturan zihinlerin nesnel bir karşılığıdır. Olimpos'ta gezmek, şehri tasarlayan hayal gücünü ortaya çıkaracaktır. Bu hayal gücü ilahi olduğundan, hiçbir insan dili onu ifade edemez. İngilizcede –eğer illa İngilizce konuşmak gerekiyorsa– Olimpos, en kapsamlı şekilde *nothing* (hiçbir şey) ve *nowhere* (hiçbir yer) ifadeleri ile tarif edilir, oysa orası *bir şey* ve *bir yerdir* ve zihni Olimpos'u en iyi şekilde yansıtan, Tanrıların babası Zeus, oğullarından memnun değildir.

Birkaç nedenden dolayı Hermes ve Apollo bahsi gizli tutmaya çalıştılar. Ancak diğer Tanrılar da Tanrı olduğu için bu mümkün olmadı. Bir kere, köpeklerin tuhaflığı, bu tür şeyleri önemseyen herkes için hemen kendini belli ediyordu. Tuhaflıklarının

nedeni bilinmiyordu ama buna kimin neden olduğu belliydi. Hermes zamanının çoğunu yeryüzünde geçirirdi ve Apollo dünyevi şeylere hayranlık duyardı. Böylece kardeşlerin bu güdüleri konusunda çok üstlerine gelindi. Bir süre sonra, köpeklerin meselesiyle bir ilgileri olduğunu inkâr etmekten yorulduklar ve on beş köpeğin ölümü üzerine bahse girdiklerini itiraf ettiler. Bunun üzerine ani arasında bir coşkunluk meydana geldi ve her Tanrı kendi bahsini koydu. Zeus oğullarının ne yaptığını öğrenince onları yanına çağırdı.

“Nasıl bu kadar acımasız olabildiniz?”

“Nesi acımasız ki?” diye sordu Apollo. “Ölümlüler acı çeker. Acılarını daha da arttıracak ne yaptık ki?”

“Apollo haklı, baba,” dedi Hermes. “Acı çekmelerini istemiyorsanız onları yeryüzünden silin.”

“Onlar, kendi meşrebince acı çekiyorlar,” dedi Zeus. “Bu zavallı köpekler, insanlarla aynı kapasiteye sahip değiller. Şüpheye düşmeleri ya da öleceklerini bilmeleri için yaratıldılar. Duyuları ve içgüdüleriyle, şimdi insanlardan iki kat daha fazla acı çekecekler.”

“İnsanların akılsız olduğunu ima etmiyorsunuz, değil mi?” diye sordu Apollo.

Hermes güldü.

“İnsanlar hakkında kesin olan bir şey varsa, o da aptallıktır,” dedi.

“Siz ikiniz insandan betersiniz,” dedi Zeus.

“Bize hakaret etmenize gerek yok,” dedi Apollo.

“Sizi cezalandırmadığıma şükredin. Olan olmuş. Ama artık bu yaratıklara karışmanızı istemiyorum. Yeterince ileri gittiniz. Kalan huzurlarını da kaçırmayın.”

O andan itibaren tüm Tanrılar Zeus’un arzusunu öğrendiler ve çoğunlukla onun fermanına uydular. Köpeklerle müdahale etmediler. Müdahale, beklenmedik bir yerden geldi: Zeus’un kendisinden. Tanrıların babası, favorisi Atticus’a acıyarak köpeklerin hayatına müdahale etti.

BENJY’NİN İZLENİMLERİNİN aksine, Atticus düşünceli, duyarlı ve bir dereceye kadar fedakârdı. İçgüdüsel kararlar verebilen –veya bunlara yatkın olan– kararlı bir liderdi. Dahası, Zorlu eylemler uğruna düşünceyi bir kenara bırakabilirdi. Ancak sakın anlarda duyarlılığı bazen kendi davranış biçimini yeniden gözden geçirmesine neden oluyordu. Başka bir deyişle, Atticus’un bir vicdanı vardı ve onu bazılarının inanç dediği şeye götüren de buydu.

Veteriner kliniğindeki geceden kısa bir süre sonra, Atticus içindeki köpeğin trajik bir biçimde ölmekte olduğuna, eski yöntemlerin kaybedilmesinin felaket getireceğine inanmaya başlamıştı. Bu doğal olarak onu kendini köpek yapan şeyin ne olduğunu düşünmeye yöneltmişti. Duyuları mıydı? Belki. Ama duyularına hala sahipti. Fiziksel bir şey miydi? Evet, koşarken, su içerken, pençeleriyle toprağı kazarken hissettiğı şey buydu ama fiziksel benliğı de değişmemişti. Aslında, onu köpek yapan şeyleri sıralarken, Atticus fikrini değiştirdi. İçindeki ya da birlikte olduğu diğer on bir köpeğin içindeki köpek ölmüyordu. Aksine, yeni düşünce, yeni bakış açıları, yeni kelimeler tarafından gizleniyordu. Bunların, görüş açısını örten perdeler gibi kenara itilmesi gerekiyordu.

İlk günlerde, Atticus'un önceki yaşamına dair canlı anıları ona rehberlik etmişti. O zamanlarda önceki yaşamın anıları hepsi için bir cazibeydi. Bazıları, doğal olarak, geçmişteki hayata daha bağlıydı. Eski usullere dönmek için kimin onunla birlikte savaşımaya istekli olduğunu anlaması kolaydı; yabancı dil yoktu, çarpık düşünceler yoktu, canlı duyular vardı. Sürü bu ideale yönelik tehditlerden kurtulduktan sonra –Mecnun, Athena, Bella, Prens ve Bobbie'yi öldürdüklerinde veya kovduklarında– Atticus, köpeklerin yaşaması gerektiği gibi yaşayabileceklerine ikna olmuştu. Temizliğin ardından sürü, Atticus'un talimatlarını izledi:

1. Garip konuşma yok. Her şeyden önce bu madde geliyordu çünkü Atticus, öldüğü güne kadar, kaybolan köpeğe dair hatırladığı hiçbir şeyden hoşlanmıyordu:

Güneşli dünyada, hızla hareket ederken atık,
uslanmaz şeyler,
ışıktan çekiniyorum
ve tavan arasında karanlığa küfrediyorum.

2. Güçlü bir lider (yani, Atticus'un kendisi)
3. İyi bir sığınak
4. Zayıfların olmaları gereken yerde olması.

Cinayetlerden yalnızca biri Atticus'un vicdanını rahatsız etmişti o da duck toller Bobbie'nin öldürülmesi. O, ikizler ve Max eski hayat için o kadar şevkle doluydular ki, köpeklerle uygun olmayan bir şekilde hareket etmişlerdi. Duck toller'ı, geriye dö-

nüp baktığında utanç verici bir çılgınlık içinde öldürmüşlerdi. Daha da kötüsü; küçük köpeğin ölümü, onun –onların– önemli bir şeyi gözden kaçırdığının bir işaretiydi: Hiyerarşinin kutsallığı. Bu durum, iki küçük köpek kaçtığı anda netliğe kavuşmuştu.

Benjy ve Dougie'nin kaybolduğu sabah Atticus, sürünün karşılaşacağı sorunlara dair bir önseziye sahipti. Bir tür simetriyle, Atticus ve Benjy –en üstteki ve alttaki köpek– yelpazenin iki uç noktasından aynı düşünceye vardılar: Zayıflar, sanıldığından daha önemliydiler. Alt basamakta ikisi olmayınca bir şeyler ters gidiyordu. Tabiri caizse, artık dipte bir boşluk vardı. Beklenmedik bir şekilde zayıflığa ihtiyaçları vardı. Atticus, kalan köpeklerin en büyüğü ve en güçlüsüydü. Frick ve Frack birlikte ona karşı bir şansa sahip olabilirlerdi ama şayet ona meydan okurlarsa acı çekerlerdi ve hepsi bunu biliyordu. Öte yandan, zayıf köpek olarak Frick veya Frack'i kullanmak düşünülemezdi. Kardeşler garip bir şekilde yakındılar ve ikisi de rütbelerinin düşürülmesini kabul etmezdi. Geriye Rosie ve Max kalıyordu.

Yeniden gerçekten köpek olmuş olsalardı, Rosie bariz aday olurdu. Aralarında en zayıfı değildi ama kadındı. Bu da, erkekler için ona karşı kullanabilecekleri bir işaretti. Ama Rosie, Atticus için önemli hale gelmişti, onun kokusunu yalnızca kendisi için istiyordu. Kendi duyguları kafasını karıştırdı ve onu küçük düşürdü. Rosie kızışmamıştı. Onu becermek falan istediği yoktu. Bu, adlandırılmayan ve tanıdık olmayan bir şeydi, köpeklerin adını bilmediği bir sapıklıktı.

(Gelişmiş bir suç duygusu olmasına rağmen Atticus, “günah” kavramına sahip değildi. Eğer olsaydı, Rosie'ye karşı duygularının –kendi düşüncesine göre– günah olduğunu kabul

edebilirdi. Bu, köpeklik doğasına karşı bir suçtu. Yine de hayli rahatlatıcıydı. Zaman zaman, o ve Rosie, Wendigo Göleti'nin yanında, diğerlerinden uzakta birlikte oturur ve yasak dili kullanırlardı. Yakalansalardı, Atticus masum oldukları, Rosie ile yaptığı konuşmaların Mecnun'la olduğu gibi mantık odaklı olmadığı konusunda ısrar edecekti. Rosie bir sırdaş ya da teğmen gibi bir şeyden fazlası değildi. Dili böyle söyleyebilirdi ama Atticus yüreğinde duygularının masum olmadığını biliyordu. Duyguları cinseldiler ve belirsizdiler.)

Böylece zayıf köpek Max oldu.

Max, işbirliğine yanaşmadı. Sürüyü istenmeyenlerden kurtarmaya yardımcı olduğundan statüyü hak ettiğine inanıyordu. Atticus, Max'in memnuniyetsizliğini anlıyordu ama sürü değişmişti ve Max'in de bu değişikliğe ayak uydurması ya da sonuçlarına katlanması gerekiyordu.

Fakat Max *onları* bu sonuçlara katlanmak zorunda bıraktı. Üzerine binilmesine izin vermiyordu. Saldırıya uğraması, tehdit edilmesi, ısırılması gerekiyordu. Frick ve Frack birlikte çalışıyor, biri Max'i boynundan tutarken diğeri ona biniyordu. Atticus için süreç daha kolaydı. Sürü lideriydi ve Max gücenmiş olsa da Atticus'un istediği zaman ona binme hakkı olduğunu kabul etmişti. Asıl sorun Rosie'ydi. Alman çoban köpeği isteğini gerçekleştirecek kadar güçlüydü ama Max onunla savaşmayı tercih etti çünkü üstün gelebileceğine inandığı birinin kendisine binmesine tahammül edemedi.

Rosie'nin Max'e binmesi bazen çok zaman aldığından, Atticus hırlıyor ve tehdit ediyor, boyun eğdirmek için Max'in kulaklarını ısıırıyordu. Ancak gerçek köpeklerde işler böyle yürümüyordu ve hepsi bunu biliyorlardı. Max'in statüsüne itiraz

etme hakkı vardı. Atticus neden müdahale etsindi ki? Sonuçta, daha küçük köpeklerin ortadan kaybolması, hepsi için bir felaketti. Sabahları temkinli başlıyor ve akşamları aynı temkinli havada sona eriyordu.

İşte tam da bu sırada Atticus dua etmeye başladı.

Düşünce denen kusuru olmayan köpek onun için kusursuzdu. Zaman geçtikçe, bu saf varlığa asil olduğuna inandığı tüm nitelikleri atfetti; keskin duyular, mutlak otorite, avlanmadaki eşsiz hüner, karşı konulmaz güç. Bir yerlerde böyle bir köpek olmalı, diye düşündü Atticus. Neden? Çünkü ideal köpeğin sahip olduğu özelliklerden biri de *var olmaktı*. Var olmayan bir “ideal” köpek gerçekten ideal olamazdı. Bu nedenle, Atticus’un deyimiyle köpeklerin köpeği var olmak *zorundaydı*. (Atticus, bu köpeğin kırmızı olmadan var olduğunu hayal etti; yani, köpeklerin düşünce değişiklikleriyle kazandıkları renk olmadan.) Dahası, eğer Atticus’un saf köpeği gerçekte var ise —olması gerektiği gibi— neden onun rehberliğe duyduğu ihtiyacı hissetmesindi? Neden onu bulmasındı?

Atticus hislerini dinleyip içindeki saf köpeğe boyun eğdi. Sığınaktan uzakta, Grenadier Göleti’nin diğer tarafında, uzun otların ve ağaçların arasında bir yer buldu. Yerdeki yaprakları temizledi ve her akşam aynı saatte fareler, ekmek parçaları, sosisli sandviç parçaları, sıçanlar, kuşlar yani sürünün yiyeceğinden kendi payına düşen ne varsa getirdi. Akşamları yasak dili konuşarak, takip etmeye hazır olduğu tek liderden rehberlik istedi.

Tanrılar, tıpkı evren gibi, içindeki tüm yaratıklar gibi düzene mecburlardı. Böylece Atticus’un düzenli duaları ve uzun süre tekrarlanan ritüelleri Zeus’un dikkatini çekti. Tanrıların babası köpeğin dileklerini duydu, kurbanlarından ve inancından etki-

lendi. Atticus'a bir rüyada görünen Zeus, Napoli mastifi şeklini aldı, paltosu bir filin derisi gibi kırıştı, gıdısı gri bir şelale halini aldı ve Zeus, Atticus'la sürünün yeni dilinde konuştu.

“Atticus,” dedi Tanrı, “kurban adadığın kişi benim.” “Geleceğini biliyordum,” dedi Atticus. “Bana nasıl daha iyi bir köpek olabileceğimi söyle.”

“Artık köpek değilsin,” dedi Zeus. “Değiştin. Ama sen benimsin ve kaderine acıyorum. Senin hayatına müdahale edemem, bunu kendime yasakladım. Yine de öldüğünde sana bir dilek hakkı vereceğim. Ruhun yükselmeden önce ne dilersen, onu yerine getireceğim.”

“Ama Büyük Köpek, bunun için ölmem gerekiyorsa dilek ne işime yarar ki?”

“Daha fazlasını yapamam,” dedi Zeus.

Bu sözler üzerine, Tanrıların babası, Atticus'un rüyasında küle döndü ve binlerce küçük, karanlık yaratığın koştuğu parlak yeşil bir alanın üzerinde savruldu.

Takip eden aylarda, Atticus tapınağını korudu ve Zeus'la konuşmaya devam etti. Büyük Köpek'in yakarışlarını duymasıyla teselli buldu ve tanrının onunla ilgilendiğini düşünerek minnettar kaldı. Ancak duaları sürüyü saran trajedileri engellemedi. İlk olarak, Frick ve Frack ile bir olup Max'i yaraladı ve köpeğin işini bitirmek ona kaldı. Sonra Frick, Frack ve kendisi yanlarına geri dönen küçük köpeği (Dougie) öldürdü. Köpeğin gidişinin neden olduğu sıkıntıya kızan büyük köpeklerin gözünü kan bürüdü. (Atticus, bu suç için Zeus'tan af diledi ama aslında Benjy'yi de öldürmemiş olmaları bir mucizeydi. İçgüdü gibi gelen ama sadece öfkeden ibaret olan bir şeyin pençesindeyken,

daha bir sürü köpeği öldürebilirlerdi. Bobbie'den acı bir şekilde alınan ders, sonra Dougie'nin ölümüyle yeniden öğrenildi; şiddetin, aklın açıklayamayacağı nedenleri vardır.) Son olarak, zehirlenme vakası yaşandı.

Sürünün ölüm bahçesine ilk girişinde, Atticus, Frick ve Frack'i bahçeye kadar takip etti ve topraktan çıkan mahsullerin kendisine rüyasında gelen kişiden bir hediye olduğuna ikna oldu. Ölümü ilk kez, köpek oyuncakları tadındaki bir tavuk etini yerken sezinledi. Olmaması gereken bir tat olsa da aynı zamanda tavuk tadı da vardı ve güzeldi. Kısa bir süre sonra ölüm, perdenin arkasından kendini gösterdi. Atticus'un burnu kanamaya başladı. Ne kadar su içse de faydası olmadı. İçi yanıyordu. Diğerlerinden daha çok yemişti. Belirtiler önce onda ortaya çıktı.

Ölüm bahçesindeki ikinci şöleninden sonra Atticus bir şeylerin ters gittiğini kesin olarak anladı. Sürünün *nasıl* bu hale geldiğini kestiremese de alt edildiklerini biliyordu. Bir şey ya da bir varlık onlara ulaşmıştı ve o, liderleri olarak, hiçbir şey yapmamıştı. Böylece diğerleri ölmek için koruya dönerken, Atticus tapınağına gitti. O zamana kadar susuzluk, kemiklerini ve kaslarını tutuşturup harap eden bir ateş gibiydi. Ölüm üzerine çökmüştü ve bunu biliyordu.

Atticus son sözleriyle sürüsünün ölümünden sorumlu olanın cezalandırılmasını istedi. Sonra da, görünmeyen düşmanının, tanrısının gazabına uğraması umuduyla, hiç olmadığı kadar inançlı bir şekilde öldü.

MECNUN'UN ÖFKESİNDEN kurtulan Benjy nereye gideceğini ya da ne yapacağını bilmiyordu. Miguel, Nira ve Mecnun ile yaşayacağını ve orada kalıp insan dilini sökeceğini hayal etmiş-

ti. Aksinin doğru olduğunu bilmesine rağmen, Mecnun'un aşırı tepki verdiğine, kendi hilelerinin –örneğin; Miguel'e yaltaklanmasının– masum ya da en kötü ihtimalle deneme amaçlı olduğuna kendini ikna etti. Benjy'ye kalırsa, Mecnun'a onu ısırması için bir sebep vermemiştir. Mecnun'un akli başına gelecek ve geri dönmesine izin verecekti. Bundan emindi ama bu süre zarfında nerede kalacaktı?

Bahar mevsimiydi, nisanın üçüncü haftasıydı. Özellikle ağaçların gölgelediği bahçelerde ve High Park'ta, yerde hâlâ kar vardı. Dışarıda kalmak için olabilecek en kötü zaman değildi. Gündüzleri sokaklar kuru ve sıcak oluyordu. Benjy, elbette parkın çevresini iyi biliyordu. Parkdale'de veya High Park'ta kalırsa, uzak durması gereken köpekler olacaktı ama genellikle onları çabucak fark edebileceği için korkmuyordu. (Siyah benekli beyaz köpekler en kötüsüydu. Sorun çok saldırgan olmaları değildi; diğer köpekler bazen daha saldırgan oluyordu. Sorun, onların –şüphesiz ki– kediler dahil, dünyadaki en aptal yaratıklar olmalarıydı. Hangi dili seçerse seçsin, onlarla akıl yürütmeye çalışmak faydasızdı. Daha da kötüsü, onlardan birini ne zaman saldıracığını kestirmek mümkün değildi. Diğer köpeklerden nefret etmek doğasında yoktu ama Benjy, bazı insanların Steve veya Biff adındaki erkeklerden hoşlanmadığı gibi dalmaçyalılardan hoşlanmıyordu.)

Fern ve Roncesvalles'in kesişiminde durmuş nereye gideceğine karar vermeye çalışırken, kırmızı suratlı yaşlı bir adam eğilip onu kollarına alarak şöyle dedi:

“Kimmiş bu güzel köpek? Kimmiş bu güzel çocuk?”

En tatsızı da buydu. Benjy kötü kokulu bir yün havuzuna çaresizce batıyormuş gibi kıvrandı. Adam paltosunun cebinden şeker, balık, havuç, kuzu eti ve pirinç kokulu bir bisküvi çıkardı. İşkillense de bisküvi kokusuyla büyülenen Benjy kıpırdanmayı bıraktı. Bisküviyi yeniden kokladı ve derinden gelen tuz, kanola yağı, biberiye, insan teri ve elma esanslarını hissetti.

“Bu ne?” diye sordu Benjy, İngilizce konuşarak.

Yaşlı adam, köpeklerin ona hitap etmesi son derece doğal bir şeymiş gibi cevap verdi:

“Bisküvi. Köpeklerin bundan hoşlandığını duydum.

İstemiyor musun?”

Yaklaşıp bisküviyi tekrar koklayan Benjy, bunun adamın söylediği şey olduğuna karar verdi: Yiyecek. Bisküviyi adamın elinden aldı, azı dişiyle çiğnedi ve sonunda unutulmaz bir ödül olan bisküviyi midesine indirdi.

“Teşekkürler,” dedi Benjy.

Adam onu yere indirdi ve dalgın bir şekilde sırtını okşadı. “Rica ederim,” dedi. “Beğendiğine sevindim. Şimdi gitmeliyim, Benjy. Görüşürüz.”

Benjy, adamın gizli adını kullandığını bir süre sonra fark etti. Öyleyse bu insan onu tanıyor muydu? Adamın gittiği yöne baktı ve neredeyse içgüdüsel olarak onu takip etti. Bu olması gerektiği kadar kolay değildi. Benjy’nin deneyimine göre, yaşlı adam gibi kokan insanlar –yani yün, şekerli idrar, ter ve tanımlanamayan çürümeler– diğerlerinden daha yavaştı. Ancak bu öyle değildi. Hızlı yürüyordu. Üstüne üstlük o gün Roncesvalles’in yoğun olduğu bir gündü. Karşısına çıkan çok sayıda engel vardı; bebek arabalı kadınlar, diğer köpekler ve –en kötüsü– her zaman

üzerine basma ya da yoldan saptırma tehlikesi olan başıboş insanlar. Sonra posta kutuları, elektrik direkleri, çöp kutuları, telefon direkleri, Sobey's'in ekşi süt ve kızarmış tavuk kokusu, bir fırından yayılan ahududu reçeli kokusu, cadde boyunca şarkütelerden gelen sosis ve peynir kokusu gibi dikkat dağıtıcı şeyler vardı. Adama ayak uydurmak çok zahmetliydi. Yine de Benjy, adamın gri –kül rengi pantolonunu gözünün önünden ayırmadı.

Yaşlı adam –ölümlü kılığına girmiş Zeus– güneye, Roncesvalles'in sonuna doğru yürüdü, caddeyi çapraz bir şekilde geçti ve bekleyen tramvaya bindi. Temkini elden bırakan Benjy onu takip etti ve tam kapıları kapanırken tramvaya atladı. Arkada oturan yaşlı adamı kolayca buldu ve patilerini adamın bacağına koymak için ayağa kalktı. Bir köpeğin bu denli baskı yapması olağan bir şeymiş gibi, yaşlı adam, Benjy'nin pencere kenarına oturmasına yardım etti.

Benjy karışık duygular içindeydi. Tramvaylara alışık değildi ve hareketlerini ve gürültüsünü rahatsız edici buluyordu. (En son yıllar önce sahibesiyle birlikte tramvaya binmişti ve yolculuktan hiç hoşlanmamıştı.) Ancak şimdi, yanında yaşlı adam vardı. Tuhaf bir varlıktı ama nazikti ve Benjy'nin bildiği bir şey varsa, o da nezaketin istismar edilebileceğiydi. Sonunda onu sakinleştiren –ya da huzursuzluğundan uzaklaştıran– şey pencere oldu. Pencere, burnunu sokup Queen Caddesi'nin kokulu semtlerini içine çekebileceği kadar açıktı. Parkdale'in küflü margarin kokusundan, güvercin pisliğinden yapılmış gibi kokan bir köprüyü, çimenleri ve idrara doymuş direkleri, toz, parfüm ya da yeni kumaş kokusu yayan butikleri geçip eski mahallelere, sumak ağaçları ve akçaağaçlara; şüpheli maden gölünden gelen sürekli, sarhoş edici yayılıma doğru yol aldılar. Hepsi sarhoş

ediciydi; öyle ki, Benjy zaman nasıl geçti anlayamadan ve Tanrı bilir ne zaman kaybolan yaşlı adamın yokluğunun daha farkına bile varamadan Leslieville'deydi.

Tramvay dolu olmasa da biri Benjy'den şikâyet etmiş olacaktı ki Woodbine'da, insan boku kokan (tüm güzel karmaşıklık- lığı içinde, ona ölüm bahçesini hatırlatan bir esans içeren) bir yeri geçtikten hemen sonra, tramvayın sürücüsü ona doğru uzun adımlarla yürüdü.

“Bu, kimin köpeği?” diye sordu adam.

Pek sevecen olmadığı her halinden belliydi.

Benjy, sürücü onu yakalayamadan koltuktan aşağı atladı. Tramvayın önüne doğru koştu ve kapılar açıkken, dik basamak- lardan aşağı yuvarlandı ve bilinmeyen, biraz korkutucu yeni bir diyara adım attı. Bir benzin istasyonunun yanından geçerek gü- neye gitti, içgüdüsel olarak göle doğru yöneldi.

Sahile inmesi uzun sürmedi. Ağaçlar, limon yeşili yumru- lar gibi görünen yeni tomurcuklanan yaprakları ile hâlâ iskelet gibiydi. Özellikle yılın bu zamanı, köpekler kendilerine hâkim olamazdı; dişlerinin kendi arzuları varmış gibi, ne olursa olsun bir şeyi ısırması gerekirdi. Böylece, esnek ve sert bir dalı kopa- ran Benjy, aklında hiçbir hedef olmadan kıyı boyunca yürüdü. Patilerinin altındaki kum sert ve soğuktu.

Apollo tarafından değiştirilen on beş köpeğin içinde Benjy, yeni düşünce tarzıyla en barışık köpekti. Özünde bencil olan kö- pek, zekâsını neredeyse benzersiz bir şekilde kendi isteklerine, ihtiyaçlarına, arzularına ve heveslerine hizmet etmek için kul- lanılmaktaydı. Gereksiz tahminler onu pek sıkıntıya sokmazdı. Yine de zekâsının başına buyruk hareket ettiği anlar da vardı.

Şimdi, örneğin; uçsuz bucaksız sulara bakan Benjy, suyun neden orada olduğunu merak etti. Neden bu mavimsi, kara yoksunu alan var olmalıydı ki? Ve ne kadar uzağa uzanıyordu?

Bu düşünceler ona kaybolan köpeği hatırlattı:

Yapraklar fare gibi koşar,

Kuşlar ise yeri gagalar.

Ahşap, kutusunda çürüdü.

Emeksiz balta geldi.

Ama Benjy'nin kafası çok geçmeden başka, daha önemli şeylere yoğunlaştı. Ne yiyecekti ve geceyi nerede geçirecekti? Bu uçsuz bucaksız suşeridinin yanındaki insanlar, High Park yakınlarındaki insanlar gibi olsaydı, kesinlikle onunla ilgilenecek birini bulurdu. Sert sopayı ısırarak sahil boyunca doğruya doğru ilerlemeye devam etti.

Keyfi yerinde olan Benjy'nin dikkati, temkinli adımlarla ona doğru yaklaşan bir kırmayı fark edemeyecek kadar dağılmıştı. O köpeği görene –ve köpeğin niyetini hemen anlayamadığı için paniğe kapılana– kadar, üzerine çullanan köpek, yukarı ve aşağı zıplıyor, anüsünü ve cinsel organlarını kokluyor ve zevkten ölecekmiş gibi havlıyordu.

“Sen benim sürümdeki küçük köpeksin!” dedi kırma, kuyruğunu çılgınca sallayarak.

Yalnızca on beş köpekten birinin anlayabileceği bir dilde konuşulan bu sözler üzerine Benjy, kaybolan köpeği tanıdı: Prens'ti bu. (Hayat ne kadar öngörülemez, diye düşündü Benjy. Ben de tam bu köpeği düşünüyordum.)

“Kayıp köpek, neredeydin?” diye sordu.

“Hatırlıyorsun!!” diye bağırdı Prens. “Konuşma şeklimizi hatırlıyorsun!”

Sevinci, bunu kelimelerle dile getirme kapasitesini aşan Prens, dilini dışarı sarkıtarak beagle’ın etrafında geniş daireler çizerek koşmaya başladı. Sanki onu canlandıran hazzın peşindeydi. Benjy, Prens’in koşturmasının ne anlama geldiğini elbette biliyordu ama onunla aynı duyguyu paylaşmıyordu. Mecnun’la ve ondan önce öldürdüğü sürüyle tuhaf zamanlar yaşamıştı. Prens’in soyu tükenmek üzere olan bu grubun bir üyesi olması Benjy’yi memnun etmedi.

“Köpek, koşmayı bırak.”

“O kadar zamandır sürgündeyim ki,” diye haykırdı Prens. “Dilimizi unuttuğumu sanıyordum.”

“Bizim dilimiz önemli değil,” dedi Benjy. “Asıl önemli olan insan dili.”

“İnsan dili mi?” diye sordu Prens. “Safı gürültü. Sen o dili konuşabiliyor musun?”

“Evet,” dedi Benjy. “İstersen sana bildiklerimi öğretirim.”

“Belki birkaç kelime,” dedi Prens isteksizce.

Benjy gölün keskin kokusunu alarak göle doğru yürüdü. Köpek cehaletine tutunmayı seçiyorsa bunun ne önemi var ki, diye düşündü.

“Neredeydin?” diye sordu.

Prens, birbirlerini en son gördüklerinden bu yana pek çok yerde bulunmuştu, ama bulunduğu yerlerin hiçbiri onun için

kaçtığı yer (High Park, koruluk) ya da sürgün edildiği sürü kadar önemli değildi.

“Diğer köpeklerle ne oldu?” diye sordu Prens.

Benjy duygusallaşmadan ona olayların oldukça kısaltılmış bir versiyonunu anlattı. “Diğerlerinin hepsi öldü,” dedi, “hepsi bilinmeyen bir el tarafından zehirlendi.” Kendisi de canını zor kurtarmıştı. Bu şekilde –vahşice, Mecnun’dan hiç bahsetmeden– Prens sürüsünün yok oluşunu öğrendi.

Ah, birdenbire bu kadar çok duyguya kapılmak nasıl bir şeydi! Birkaç dakika içinde sevinçten umutsuzluğa geçiş yapmıştı.

Prens oturdu ve ağıt yakmaya başladı. Kederli çığlıkları o kadar kontrolsüzdü ki, uzaktaki insanlar bile dinlemek için durdu.

“Bir biz kaldık,” dedi Prens.

“Evet,” dedi Benjy. “Olanlar çok üzücü. Ama ben senin başına gelenleri öğrenmek istiyorum.”

Benjy, Prens’in kaderini merak etmiyordu. Bilmek istediği şey, Prens’in işe yarar bir şey öğrenip öğrenmediği idi. Doğası gereği geveze olan Prens, Benjy’ye elinden geldiğince cevap verdi. Ama dilini konuşanların neredeyse hepsini kaybettiğini öğrenmek onu harap ettiğinden, yüreği başka yerdeydi.

HERMES’İ KORULUĞUN çıkışına doğru takip ettikten sonra Prens, farkında olmadan doğruya doğru uzun bir yürüyüşe başlamıştı. Sürüsünü terk etmek ya da onun için çok önemli olan şeyi, yeni dilini kaybetmek istememişti. Zaman geçene ve öfkeleri dinene kadar diğerlerine görünmeden parkta kalmayı düşündü ama sanki bir akıntı onu sığınaktan gitgide uzaklaştırıyordu.

İlk olarak, o kış; onu Parkdale'deki bir aile sahiplendi. Mutluydu ama bahar gelince bilmediği bir mahallede sincap kovalarken onları kaybetti. Bu kayıp onu üzmedi. Bir daha ailesini aramadı. Bir süre nefesi ve kulakları bayat balık kokan bir insan tarafından beslendi. Kokuşmuş insan Parkdale'in doğusunda yaşıyordu. Daha da doğuda, Trinity-Bellwoods'da bir Alman çoban köpeği tarafından saldırıya uğradı ve sonra yaraları iyileşene kadar onu besleyen anlayışlı bir insan tarafından eve alındı. Çayırdan gelen bir esinti gibi kokan bu insanla kalmasına kalırdı, ama bir süre sonra kadın onu eve almayı bırakmıştı.

Dundas ve Manning'in güneyinde ise kaçırıldı. Daha doğrusu yetişkinler tarafından kullanılan ancak genç insanlarla dolu bir araca rızası olmadan bindirildi. Sonunda gölün çok kuzeyinde bir yere, Güney Eglinton'daki, Avenue Yolu'nun dışına geldi. Prens temelde iyi huyluydu. Dünyayı ve içindeki her şeyi merak ediyordu ama buradaki genç insanlar onu rahat bırakmıyordu. Nefesi şeker ve yaz meyveleri kokan bir çocuk, boynuna maymundan bir atkı gibi sarılıyordu. Aslında buna rağmen orada kalırdı. İnsanlar çoğu bakımdan nazikti. Ancak, nazik olmadıkları tek şey, onun için seçtikleri tasmaydı. Korku hissetmeden bakamayacağı türden, boynunu sıkıca saran bir zincirdi.

Tasmanın büyük kısmı siyah deriydi. Deride metal halkaya tutturulmuş bir klips vardı. Metal halka, kendisi de metal bir halkaya tutturulmuş metal halkalardan yapılmış gümüş bir zincire bağlanıyordu. Gümüş zincir boynuna takıldığında ya gevşekçe duruyor ya da birisi çekerse onu sıkıştırıp boğuyordu. Tatsız olan tek şey tasmanın kendisi değildi, aynı zamanda diğer köpekler tarafından ara sıra saldırıya uğradığında, boğulmak (çünkü insanlar

onu tutmaya çalışıyordu) veya kendini savunmak arasında seçim yapmak zorunda kalıyordu. Yani ya ısırılıyor ya da boğuluyordu. Bu durum, insanlarla yürümeyi günlük bir endişe kaynağına dönüştürmüştü. Böylece, orada kalırsa garipleşeceğini hisseden Prens, bir gece ön kapıyı açtı ve oradan uzaklaştı.

Avenue ve St. Clair'den sonra tekrar doğuya doğru sürüklendi, o ödül senin bu yemek benim gezdi, bazen insanların avlularında kaldı, arka sokaklarda ve restoranların arkasında yiyecek aradı. Rüzgâr doğru yönden estiğinde cezbeden ama şehrin koku yığnında çabucak kaybolan bir mineral ve yosun kokusu yayan gölü koklayarak şehri boydan boya dolaştı.

Toronto'yu kaba bir parabolle (gölden çok uzak olmayan High Park'tan kuzeydeki Eglinton'a, ardından güneye ve sonra doğudaki Victoria Park ve Queen'in altındaki plaja) dolaşan Prens, şehrin *ne* olduğunu anlamakta zorlanıyordu. Onu ilgilendirmeyen boyutları açısından değil, özü açısından. Elbette, zihninde belli bir yeri vardı. Yavruluğunu geçirdiği, ilk ve hâlâ sevdiği sahibinin yaşadığı Ralston'dan farklıydı. Ralston "ev"di. Orası, içinde bir sızıydı ve her zaman da öyle olacaktı.

Toronto, her şeyden önce, insanlara, sıcak sığınaklarına ve öngörülemeyen ruh hallerine ait bir yerdi. Cinsel organlarının ve kıkıllarının hoş miskinden üzerlerine yapışan tatlı, karmaşık kokulara kadar buram buram onlar kokardı. Onlar şehrin tehlikesi ve mabedi, anlamı ve amacıydı. Ama Prens'in şehir ile alakalı sevdiği, onu şiirlerinin çoğunun geçtiği yer haline getiren şey kokusuydu. Başka ne hissediyor veya düşünüyor olursa olsun, her zaman aklında olması gereken bazı dikkat dağıtıcı kokular vardı: İnsanlar elbette bunların içindeydi, ama Grenadier Göleti çevresindeki küçük hayvanların çürüyen leşlerinden Danforth

ve Victoria Parkı çevresindeki köri evlerinden yayılan ağız sulandırıcı kokulara kadar çok daha fazlası sayılabılırdi. Şehrin pis kokularının çeşitliliğini takdir etmemek için bir köpeğin ölmüş olması gerekirdi.

Bu noktada, Prens'in seyahatlerini anlatmasından sıkılan Benjy:

“Evet, evet ama nerede uyuyorsun ve ne yiyorsun?” diye sordu.

“Belirli bir yerde uyumuyorum,” dedi Prens. “İnsanların beni beslediği ve içeride kalmama izin verdiği çok sayıda sığınak biliyorum.”

“Bu sığınaklar yakınlarda mı?” diye sordu Benjy. “Açım.”
“Biri yakın,” dedi Prens. “Seni götürmemi ister misin?”

“İnsanlar beni de besler mi?”

Prens bir an düşündü. Bildiği yerlerin hiçbirine yanında başka bir köpek götürmemiştii ama burada, göl kenarında sürü arkadaşlarından biriyle de hiç karşılaşmamıştı. Sürü arkadaşlarından biri mi? Sonuncusu ve dolayısıyla en önemlisi, onun için tüm insanlardan daha değerliydi.

“Aksini gerektirecek bir sebep düşünemiyorum.”

Ve Benjy'yi Rhodes ve Gerrard yakınlarındaki bir eve doğru uzun bir yolculuğa çıkardı.

Söz konusu ev küçük ve köhneydi, her an devrilebilir gibi görünüyordu. Beyazdı (ya da beyazımsıydı) ve sundurması ninenelerin evinde görülebilecek bir maviyle süslenmişti. Öğleden sonra olmasına rağmen Prens, “Bu kadar erken uyanmıyorlar. Beklemek zorundayız,” dedi.

Verandada yan yana yatıp beklediler. Beklerken, Prens sürüden uzakta geçirdiği zamandan biraz daha bahsetti, şehir hak-

kındaki izlenimlerini anlattı ve yeni şiirlerinden birini söylemek için anlatısına ara verdi:

Bir pençeyle deneyerek
Kış göletinin kenarlarını,
Katılaştığını fark edip ilerliyor,
Tırnakları kayıyor,
Hâlâ evden uzakta, sisli diyarlarda.

Benjy, Prens'i dinlerken nadiren hissettiği bir duygu yaşadı: Can sıkıntısı. Can sıkıntısı için bir kelime bilmiyordu ama bu duyguya, Prens'in konuşmayı bırakması için neredeyse elle tutulur bir arzu eşlik ediyordu. Sorun Prens'in hiç saldırgan olmaması değildi. Sorun, köpeğin söylediği hiçbir şeyin Benjy'nin işine yaramamasıydı. Ayrıca, bazı kelimeleri anlama zahmetine girmekten de nefret ediyordu. Paravan kapı gıcırdayıp insanın teki verandaya çıktığında bir rahatlama hissetti. Adam, uzun boylu ve heybetliydi, saçları siyahtı.

Bir sigara yaktı ve sonra köpekleri görünce seslendi: "Clare! Köpeğin bir arkadaşını getirmiş!

Sonra evin içinden belli belirsiz bir ses duyuldu: "Ne?"

"Senin köpeğin! Yanında başka bir köpek getirdi!"

Paravan kapı bir kez daha gıcırdadı ve pembe havlu kumaştan bir sabahlık giymiş kısa boylu bir kadın dışarı çıktı; saçları adamınki kadar koyu, gözleri sürmeliydi. Adamın sigarasından bir nefes çekti, sonra Prens'in sırtını sıvazlamak için uzandı.

"Merhaba Russell," dedi. "Merhaba oğlum! Nerelerdeydin?" Prens onun dokunuşuyla irkildi, böğründe bir kıpırtı oldu.

"Şuna baksana," dedi adam. "Pireleri var."

"Piresi falan yok! Onu rahat bırak!"

Yakın zamanda bir insan çiftini “yakından” gözlemleyen ve dillerinin temellerini öğrenmek için zaman harcayan Benjy, önünde duran insanlar arasındaki dinamiği anladığını varsaydı. Dahası, burada kendisi için bir yer açma fırsatı gördü. Dişi, Prens’in piresinin olmadığını söylemeyi bitirdiğinde, Benjy aniden arka ayakları üzerinde kalktı, ön patilerini dua edercesine birleştirdi ve *Gurur Dünyası*’nın başlangıcını ezbere okudu:

“İinde buluntmuz yüsıl enüs onlu aşarındaiken ve piir Hazran sapahı küneş ...”

Benjy ancak bu kadarını hatırlayabilmişti ama bu kadarı bile üzerlerinde bir etki bırakmıştı. Köpeğin aksanının anlaşılması güç olsa da çift, konuşmanın ritmini tanıdı. Benjy’ye cin görmüş gibi hayretle baktılar. Adam ancak on saniye bekledikten sonra konuşabildi:

“O da neydi öyle?”

“Bilmiyorum,” dedi Clare. “Yoksa konuşuyor mu?”

Adam aniden ve beklenmedik bir zarafetle Benjy’yi ensesinden tutup kaldırdı ve Benjy’nin burnunu kendi burnuna yaklaştırıp sordu.

“Sen konuşuyor musun?”

Benjy, elbette, kendi sınırları içinde konuşabiliyordu. Yapamadığı şey, boynu kıcının ağırlığını öğrenirken konuşmaktı. Adamın, giderek daha da rahatsızlaşan kiskacında kıvrandı, ağzından yalnızca bir tür yarı havlama, yarı yalvarma çıkardı.

“Yere indir,” dedi Clare. “Hayvanı boğarsan nasıl konuşacak?”

“Köpeklerin böyle tutulması *gerekir*,” dedi adam.

Yine de Benjy’yi yere indirdi.

Verandadan atlayan Prens, sürü arkadaşına seslendi.

“Hadi gidelim,” dedi. “Büyük insan her zaman iyi olmuyor.”

Ama Benjy adamın ayaklarının dibine oturmuş, kuyruğunu sabırsızlıkla sallıyordu.

“Gördün mü?” dedi adam. “Ona zarar vermedim.” “Evet, ama Russell’ı korkuttun,” dedi Clare.

“Bana ne? Bahse girerim *bu* daha ne numaralar yapıyordur.”

Benjy’ye döndü:

“Yuvarlan!” Benjy yuvarlandı.

“Ölü taklidi yap!”

Benjy yaptı. “Dans et!”

Benjy arka ayakları üzerinde kalkıp düzgün daireler çizerek dans etti.

“Konuş!”

Ve Benjy bir kez daha *Gurur Dünyası*’ndan hatırladıklarını ezbere okudu.

“Bu küçük yavşak altın değerinde,” dedi adam.

“Kendi” köpeğine büyük bir sevgi duymasına rağmen, Clare bunu onayladı. Neredeyse beagle onları anlamış gibiydi. Bunun ötesinde, köpek minik ve sevimliydi. Russell’a olan sevgisinin çoğu, anında Benjy’ye kaymıştı.

“Kesin bir sahibi vardır,” dedi.

“Hayır,” dedi Benjy. “Hayır, hayır, hayır!”

“İşte duydun,” dedi adam gülerek. “Sahibi falan yok. Ayrıca, mülkiyet kanunun onda dokuzudur.”

“Sence onu tutmalı mıyız?”

“Neden olmasın. Üzerinde künyesi yok. Adın ne oğlum?
İsmi söyleyebilir misin?”

“Benjy,” dedi Benjy.

“Henny mi?” diye sordu Clare.

“Benjy,” dedi Benjy tekrar. “Benny diyor,” dedi adam.

Tel örgülü kapıyı açıp Benjy’yi eve buyur etti. Prens, sürü arkadaşını takip etmek niyetiyle tereddütle verandaya tırmandı.

“Hayır, sen giremezsin,” dedi adam.

Prens’in yolunu kesmek için ayağını uzattı. Clare de itiraz etmedi. Esnedi ve Benjy’nin arkasından içeri girdi, onu da iki kapıyı da ardından kapatan adam takip etti. Bu şekilde Prens, sürü arkadaşına kavuştuğu hızda, aynı dili paylaştığına inandığı son köpeği kaybetti. Sonraki aylarda düzenli olarak eve geri döndü. Zaman zaman kovuldu. Ara sıra, Benjy ile konuşmayı umarak, verandaya oturdu ve içeri alınmayı bekledi. Ancak bu, kulakları sarkık olan küçük köpeği son görüşü oldu.

ADAMIN ADI Randy’ydi. Benjy adını çabucak öğrendi çünkü adam ona iyice öğretmişti. Benjy “r” sesinde yalnızca birkaç saatte ustalaşınca adam çok memnun olmuştu.

Randy sürekli “Hey! Clare! Bak ona ne öğrettim...” derdi. Sonra Benjy, sanki beagle’lar Fransızmış gibi r’yi yuvarlayarak ismini söylerdi. “Rrr-andy.”

İnsanlar gülerken bu adın neden onları bu kadar neşelendirdiğini bilmeyen Benjy, başını bir yana eğip onlara bakardı. Bu adın özel bir gücü olmalıydı çünkü daha sonra, Randy bu oyun-

dan bıktığında, “Benim adım ne?” diye sormak yerine, “Nasılsın?” diye sorardı.

Ve cevap yine aynı olurdu:

“Rrr-andy.”

Bu durum insanların daha da büyük kahkahalar atmalarına sebep olurdu.

Benjy onların tuhaf olduğunu düşünüyordu ve onlarla geçirdiği aylar boyunca bu tuhaflığı yakından gözlemledi. Diğer taraftan sıradan oldukları pek çok şey de vardı. Acıkınca yemek yerlerdi. Susadıklarında su içerlerdi. Sığınakları, doğal olarak, bu ihtiyaçları bir kerede karşılayacak şekilde düzenlenmişti. Mutfaktayken, yiyecek ve içeceklerden asla bir iki adım öteye gitmezlerdi. Buzdolabı –tüm buzdolapları gibi– bu açıdan dikkat çekiciydi. Açık yeşil renkli, geniş ve uzun bir bloktu, gözden kaçması mümkün değildi. Kapısı açıldığında, dışarıya yağ, şeker ve baharat kokuları yayılırdı. Diğer köşeler de eşit derecede çekiciydi. Örneğin; yüksek dolaplar hindistancevizi, şeker, un, tuz ve sirkedden yapılmış gibiydi. Bir de insanların banyo yaptıkları ve kendilerine kimyasal uyguladıkları oda vardı. Banyo büyüleyiciydi, zaten solgun olan varlıkların kendilerini daha da solgun göstermek için kremler sürmesini izlemek şaşırtıcıydı. Beyazla ilgili statü getiren bir şey mi vardı? Eğer öyleyse, gözlerinin çevresine siyah ya da ağızlarının çevresine kırmızı daireler çizmenin ne anlamı vardı?

Ama banyo şaşırtıcıysa ve mutfak takdire şayansa, yatak odası için ne demeliydi? Burada ikisi en tuhaf hallerindeydi. Yatak odasının elbette zevkleri vardı. Üçünün –Benjy, Randy, Clare– uyuduğu yerdı. Sürü oldukları, Benjy’nin kendini en çok

ait hissettiği yer orasıydı. Başlangıçta yatağın ayakucuna atılsa da bir süre sonra ortaya daha yakın uyudu ve sonunda çoğu sabahı insanların arasında rahatça konaklayarak karşıladı. Ve dahası, yatak odası aynı zamanda insan vücudunun ürettiği kokuların en keskin olduğu odaydı.

Yatak odasında tuhaf olan şey ne odanın kendisi ne de insan sakinlerinin şehvetli *varlığıydı*. Garip olan çiftleşmeydi. İnsanlar –ara sıra– “seks” denilen şeyi yaparlardı. (Bu kadar bariz bir şey için neden bir isme ihtiyaç duyduklarını Benjy’nin aklı almıyordu. Gerekliliği tüm katılımcılar için apaçık ortadayken neden ona isim verilirdi ki?) Çiftleşme kafa karıştırıcı değildi. Benjy’ye tuhaf gelen, çiftleşmeye eşlik eden ritüeldi.

Her şeyden önce, Randy ve Clare ne zaman seks yapacak olsalar onu yataktan atarlardı. Uyarıldıklarında yanlarına yaklaşırsa, biri ya da diğeri ona ellerinden geldiğince kaba davranırdı: tekme, tokat ya da şaplak. Onlar sevişirken yanlarında istemediği için mesafesini koruyarak odanın bir köşesinden onları gözlemlerdi. Şifonyerin yanındaki hasır koltuğa atlardı. En iyi manzara oradaydı.

Gerçek dünyada, mutfaklar, banyolar, televizyonlar ve bisküviler dünyasında Randy o kadar bariz bir liderdi ki Clare’e saygı duymanın bir anlamı yoktu. Clare televizyon izlerken Benjy kucağına uzanır, orada kalan yiyecek artıklarını yakalamak için yüzünü yalar, uzanırken başını onunkinin üzerine koyardı. Randy’ye karşı ise temkinli ve çok daha dikkatliydi. Randy en yüksek statülü varlıklar gibiydi: Canının istemediği şeyi bir vuruşta def ederdi. (Benjy kucağına atlamaya çalıştığı tek seferde, Randy onu o kadar sert itmişti ki Benjy resmen masanın diğer tarafına uçmuştu.) En azından Benjy için korkutucu bir adam-

dı. Ancak yatak odasında sınırlar o kadar net değildi. Randy çoğu zaman Clare'i becerirdi. Bunda olağandışı bir şey yoktu. Bu onun hakkıydı ve gerçekten, Randy onu da becermiş olsaydı da Benjy gücenmezdi. Ama bir de inek kokan birleşmeler vardı. Bunlar esnasında, Randy siyah deri giyer (ve bazı kısımları açıkta kalır) ve Clare ona binici kırbacı ile vururken yalvarırdı. En şaşırtıcı olanı, bu anlarda *kadın* Randy'ye sahip olurdu. Dahası, Randy'nin yatak odasındaki yalvarışları, Clare'in bazen gerçek dünyada olduğu kadar acıklıydı, ancak ikisi de Clare'in tamamen ve takdire şayan bir şekilde baskın olduğu, Randy'nin ise Benjy'nin düşüncesine göre aşağılık olduğu bu anları arzuluyor gibiydi.

Hâkimiyet üzerine öğrenimlerine devam eden Benjy, doğal olarak zevkin –Randy ve Clare'in bu seanslarda aldığı zevkin– varlıklar arasındaki denklemi değiştirdiğini anladı. Randy üzerinde baskınlık kurulduğu anlardan gerçekten keyif alıyor diye, sürü lideri olmaktan çıktığı anlamına gelemezdi. Clare'in yatak odasındaki sefası da statüsünün başka bir alanda değiştiğini ve Benjy'nin artık kadına saygı duyması gerektiğini mecbur kılmazdı. Yine de Randy'yi böyle savunmasız görmek, Benjy'nin adama karşı hislerini kaçınılmaz olarak etkiledi. Onu deri içinde gördüğü ilk andan itibaren Randy hakkında daha az düşünmeye başladı ve bu süre giderek azaldı.

Aslında Randy ve Clare'in aşk hayatı Benjy'nin hayal gücünde bir tür boşluk yarattı. Aslında kimin sürü lideri olduğuna karar veremiyordu. Durum böyle olunca, liderin neden kendisi olamayacağını merak etti. Bu yüzden bir süre sonra Randy seslendiğinde gelmedi, Randy'nin adını tekrar etmedi, Randy'nin isteğine hemen uymadı, kendisinden isteneni yapmak yerine yatağın

ya da kanepenin altına koştı, Randy'nin yastığına işedi ve bunu Randy'nin gözüne soktu. Bunun sonucunda, pek hassas bir adam olmayan ve hayvanlara derin bir sevgi beslemeyen Randy, beagle'in zekâsına ve bariz yeteneklerine rağmen Benjy'den bıkmıştı.

Clare'in sevgisi kıl payıyla da olsa daha sağlamdı. Benjy kendisine söyleneni yapmayı bıraktığında (dans et, dön, konuş...) onun yeteneklerini abarttıklarını, köpeğin; Randy'nin kovduğu ve bir daha geri almadığı *kendi* köpeği Russell'dan daha akılsız olduğunu düşünüyordu. Ama yine de Benjy'ye bakmaya, ona yiyecek almaya ve izin verdiğinde onu okşamaya devam etti.

Doğal olarak, tüm bunlar Benjy'nin kontrolün onda olduğunu hissetmesini sağladı.

BENJY, RANDY ve Clare ile toplamda altı ay geçirdi. Bu ne uzun ne de kısa bir süreydi.

Ölümünden hemen önceki haftalarda, hayatı kusursuzdu. Evin yönetimi ondaydı. Clare çoğu zaman gün boyunca çalışırdı. Randy evde kalırdı ama zamanının çoğunu oturma odasında televizyonun önünde, Benjy'den uzakta geçirirdi. Benjy'yi hatırladığında ya da Benjy dürttüğünde, kâseyi yiyeceklerle –çoğunlukla insan yiyecekleri– doldurur ya da Benjy'nin çimenlerde keyif yapması için ön kapıdan dışarı çıkmasına izin verirdi. Aksi takdirde, Benjy'yi kendi haline bırakırdı. Yemek, manipüle edebileceği veya kaçınabileceği insanlarla dolu bir sığınak ve tehdit oluşturmayan bir dış dünya, onun boyutunda ve boyunda bir köpeğin umabileceğinden daha fazlasıydı. Aşırı medeniyetten yabanileşmek mümkünse, Benjy yabanileşmişti. İçgüdülerini yok sayarak, doğal ihtiyatını terk ederek, vurdumduymazlığı

hâkimiyetle karıştırarak, kendi hesaplarının karmaşıklığında kendini kaybederek, hâkimiyetin gerçek göstergelerini gözden kaçırmaktaydı.

Randy ve Clare, Benjy'nin kafasını karıştırmamalıydı. Karmaşık değillerdi. Düşüncesiz, çarpık ve hepsinden öte be-cildiler. Tek kelimeyle, aynen Benjy gibiydiler. Benjy'yi eve aldıktan beş ay sonra Clare işini kaybettiğinde, kiralarını üç ay geciktirmişlerdi. Randy, “mesleğini” içermeyen herhangi bir işte çalışmayı reddetmişti. (Kendisini bir müzisyen olarak görmesine rağmen gerçekte zaman zaman ekipman teknisyenliği yapı-yordu. Aslında, müziği sevmiyordu ve neredeyse gurur duyduğu kayıtsızlığı sebebiyle şimdiye kadar çalışmayı başardığı her grup tarafından kovulmuştu.) Bu duruma öfkelenen Clare, Randy bir iş bulana kadar iş aramayı reddetti. İçinde bulundukları çıkmaz, nahoş ve gergindi, ancak bir konuda anlaşmaya vardılar: Borçlu oldukları kirayı ödemek yerine evi terk edeceklerdi. Bir ekim gecesi ortasında, sadece istedikleri ve Pontiac Sunbird'lerine sığdırabilecekleri eşyaları alarak Toronto'dan Randy'nin erkek kardeşinin yaşadığı Syracuse'a gideceklerdi.

Ve böylece Benjy'nin ölümü *sotto voce* –alttan alta– başla-dı. Ağaçlar renk değiştirmişti. Rhodes boyunca, caddeye sarkan dallardaki yapraklar turuncu ve sarıydı. Bunda olağandışı bir şey yoktu. Clare gün boyunca evdeydi ama bu Benjy'nin rutini için bir tehdit değildi, bu yüzden hiçbir şey düşünmüyordu. Randy ve Clare bir şeyleri karton kutulara koymaya başladılar ama pa-ketledikleri şeylerin Benjy için hiçbir önemi yoktu, bu yüzden umursamadı. Randy ve Clare'in seslerinde bir gerilim belirdi. Benjy onların tavırlarındaki değişikliği fark etti, ama şimdi ken-

dini sürü lideri olarak gördüğünden, değişimi kabullenmeye tenezzül edemezdi.

Randy ve Clare, sessizce sıvıştıkları gece Benjy'yi de yanlarına almaya çalıştılar. Sunbird'ü tencere, tava, giysi ve lambalarla doldurmuşlardı. Gece bir civarında, gitmeye hazır olduklarında, Benjy'yi yatağın altından çıkarmaya çalıştılar. Ancak Benjy onları takip etmeyi reddetti. Clare durumu açıkladı, ancak Benjy Clare'e saygı göstermedi. Aslında, kendisinin dışında herhangi bir tavsiyeye kulaklarını tıkamıştı.

“Bırak şu küçük mankafayı,” dedi Randy. “Gitmeliyiz.” “Benny'yi burada bırakamayız. Açlıktan ölür.” dedi Claire.

“Hayır, ölmez. Menzies onu bulur. Ayrıca, onun yastıklara işemesinden bıktım.”

Clare iç çekti. “Aptal köpek,” dedi.

Mutfağın ışığını açık bıraktılar. Köpek için bir kâse su, bir kâse makarna ve ton balığı koydular. Sonra yeni hayatlarına doğru yol aldılar. Clare, beş yıldır evleri olan yerden uzaklaşırken ağladı.

Clare'in ağlama sesi Benjy'nin rüyalarını alt üst etti. Kadının duygularının bir kısmını hisseder gibi oldu, uykudan uyanarak başını kaldırdı ve nefes aldı. Her şey olması gerektiği gibi kuyordu ve ev sessizdi, bu yüzden hızla koşan sıçanlar rüyasına geri döndü.

Ertesi gün, Benjy erken uyandı. Gece bir ara yatağa tırmanmıştı. İnsanların yanında olmadığını fark etmiş miydi? Sabah kesinlikle fark etti. Artık perdesiz olan yatak odası penceresinden sonbahar sabahının ışığı sızarken, çarşafsız bir yatağın

başında yalnız duruyordu. Aşağı atladı ve dikkatle evi inceledi. Tek ses buzdolabının yüksek uğultusu, tırnaklarının tahta (yatak odası, oturma odası, yemek odası), muşamba (mutfak), seramik karo (banyo) üzerindeki tıkırtısıydı. Bir de dışarıdan gelen sesler vardı: çoğunlukla arabalardan ve uzaktan gelen sesler.

Benjy, uzun zamandan sonra ilk kez Randy'nin adını haykırdı.

“Rrr-andy!”

Ses tam olarak yankılanmadı ama havada normalden biraz daha uzun süre kaldı. Etrafta onları duyacak hiç kimse yokken kelimeler sanki daha fazla direniyordu. Üzgün değildi. Randy ve Clare gitmek için onun iznini almamışlardı. Geri döneceklerdi. Birkaç lokma makarna ve ton balığı yedi, su içti, sonra yatağına döndü. Tekrar uyumadan önce yatakta Randy'nin yastığının olması gereken yere işledi.

İlk günler aşağı yukarı böyle geçti. Benjy uyudu, etrafta gezindi, tasından (ve sonra tuvaletten) su içti ve bekledi. Günler, yavaşlayan zaman algısı, karanlık ve ışıkla ölçülüyordu. Ama zaman geçtikçe daha da acıktı. İlk sabah, Benjy kâsesinde makarna ve ton balığı bulunca pek de heyecanlanmamıştı. Yine de günün sonunda her şeyi yemişti. İkinci günün sonunda, kâseyi o kadar itinayla yalamıştı ki porselende ton balığının izi kalmamıştı. O andan itibaren ev, yiyecek aradığı bir yer haline geldi.

Randy ya da Clare açtığında çok etkileyici olan buzdolabı onun için erişilemezdi. Kapının nasıl açıldığını anlamıştı. Patisini buzdolabının gövdesi ile kapısı arasındaki mıknatıslı şeride –girintiye– koyabiliyordu. Yapamadığı şey kapıyı açmaktı. Doğrudan kapının önünde dururken uygun bir açı elde edemedi ya da gerekli ivmeyle dönemedi. Mutfak dolapları da ilk başta

buzdolabı kadar ulaşılmazdı ama Benjy'nin aklına tezgâhın yanına bir sandalye itme fikri geldi. Önce sandalyeye sonra da tezgâhın üzerine atladı. Tezgâhın üzerinde ayağa kalkarak dolabın kapılarını açmayı başardı. Gerçi bu ona pek bir fayda sağlamadı. Pek çok şeyin kokusunu alabiliyordu ama ulaşabildiği tek şey dolabın alt rafıydı. Bütün zahmetine rağmen, yere sermeyi başardığı tek şey, açılmış bir paket pişmemiş makarna ve bir kutu mantar çorbasıydı.

Makarnayı bir kerede yedi ama çorba konservesi oradan oraya koşturacağı bir oyuncaktan başka bir şey değildi.

Üçüncü ve dördüncü günler korkunçtu. Hâkimiyet veya hay-siyet hakkındaki tüm varsayımları durdu. Sonunda terk edildiğini anladı ve onu yaralasa da bu düşünceyi şimdilik bir kenara koydu. Sifonu çektiğinde tuvalete hâlâ su gelmesi iyi hoştu ama açıkça ortada olan bir sebeple gitgide daha fazla umutsuzluğa kapılıyordu. Mecnun'un ona öğrettiği, insanların her zaman karşılık verdiği (Mecnun böyle söylemişti) sözleri hatırlayan Benjy, ön kapıya gitti ve bağırdı.

“İmdat! İmdat!”

Ona günler gibi gelen bir süre boyunca, aynı kelimeleri haykırdı. Kelimeleri net bir şekilde telaffuz etti ve birkaç yaya tarafından duyulmayı başardı. Ancak ne yazık ki koşullar köpeğin aleyhine çalışıyordu. İlk olarak, Cadılar Bayramıydı. Rhodes Caddesi boyunca bir dizi ev korkunç bir şekilde süslenmişti. Pervazlarda balkabağı, çimenler ve verandalarda cadılar ile zombiler vardı. Biri onlara yaklaşırsa cadılardan bazıları kıkırdıyordu. Zombilerden bazıları yüksek sesle inliyor ve uzanmış kollarını aşağı yukarı hareket ettiriyordu. Bütün bunlar göz önüne alındığında, Benjy'nin yüksek perdeden yardım çığlık-

ları panik yaratmıyordu. Onun ıgıllıklarını duyanlardan çoğu, bu sözleri bir adamın sineğe dönüştüğü eski bir filme esprili bir gönderme yapmak için kullandı.

Benjy sadece havlasaydı daha iyi olurdu. Tehlikedeki bir köpeğin sesi kimseyi eğlendirmezdi.

Diğer koşullar da Benjy'nin aleyhineydi. Ev sahibi Bay Menzies, yaşlı babasının kalp ameliyatı geçirdiği Glasgow'a çağırılmıştı. Aklındaki son şey Rhodes'taki mülktü. Bunu tekrar düşünmesi haftalar alacaktı. Ve son olarak: Sonbahar olduğu için, şehirdeki fareler kışlık ev arıyorlardı. Bir yuva bulan her fareye karşılık, köşelere bırakılan ya da bir farenin güvenli olduğunu düşünmesinin normal karşılanacağı yerlerde saklanan tatlı zehirlerle ölüm bulan çok daha fazlası vardı. Glasgow'a çağırılmadan ve Randy ile Clare kirayı ödemedenden oradan kaçmadan önce, Bay Menzies aletlerin arkasına, havalandırma boşluklarına, mutfak ve banyo lavabolarının altındaki dolaplara, fareleri cezbeden her yere varfarin içeren tuzaklar yerleştirmişti. Prensip olarak, tuzaklar evcil hayvanlar için güvenliydi. Fıstık ezmesi, domuz pastırması ve kızarmış balığı andıran zehrin kokusu cezbedici olsa da bir kedinin ya da köpeğin zehirli toplara ulaşmak için siyah, plastik kapları açmasına imkân yoktu. Benjy söz konusu olduğunda, tuzaklar iki kat daha güvenli olmalıydı, çünkü kokularındaki bir şey ona ölüm bahçesini hatırlatıyordu.

Gelgelelim sonunda çaresizce acıkan Benjy mutfak lavabosunun altındaki dolabın kapısını açtı. Dolap sabun, asit, pas, küf ve pislik kokuyordu. Kimyasal kokuların arasında biraz fıstık ezmesi ve balık derisi vardı. Birdenbire –ya da olması gerektiği gibi– Benjy'nin aklına ölüm kokularının plastik tuzaktan değil, etrafındaki teneke, şişe ve konserveleden yayıldığı geldi. Siyah

kabı dışarı çıkarabilseydi, şans eseri lavabonun altına bırakılmış bir yemeğin kalıntılarını bulacaktı.

Çok geçmeden lavabonun altından tuzağı çıkarmanın zor olmadığı anlaşıldı. Şişelerin ve tenekelerin arasına girdi, koku alma duyusu onu siyah plastik kaba götürdü. Zaman alan, kuttunun en iyi nasıl açılacağına karar vermektir. İçeride tıkırdayan “yiyecek” sesini duyabiliyordu. Yiyecek kokusunu alabiliyordu, ancak kabı sallamak hiçbir işe yaramadı. Lakin Benjy becerikli biriydi. Biraz düşündükten sonra tuzağı mutfak tezgâhından itirdi ve yere düşmesine izin verdi. Bunu sadece bir kez yapması yetti. Kutu açıldı ve yarım düzine topak pembe böcekler gibi muşamba zemine saçıldı.

Benjy küçük topakların her birini yedi. Bekledi, hâlâ açtı, sonra topakların zeminde değdiği her noktayı yaladı. Tadı ne kadar tuhaf olsa da yiyecek bulduğu için minnettardı. Daha sonra banyo lavabosunun altındaki tuzakla işlemi tekrarladı. Bunları yedikten sonra tuvaletten su içti ve yatağa yattı.

Asıl acı ertesi gece geç saatlerde geldi. Benjy bir hata yaptığını ve ölümün yaklaştığını hemen anladı. Bunu, hissettiği acının tuhaflığından anlamıştı. Sanki bir ateş kasıtlı olarak vücudunun içinde hareket ediyor, çıra arıyordu. Ayrıca, su ihtiyacı bir istek veya tatmin halinin ötesindeydi. İçgüdülerini hareketsiz kalmayı ve ölümden saklanmayı söylüyordu ama o bunun yerine tuvaletten su içmeyi tercih etti ve bunu arka ayakları üzerinde duramayacak kadar zayıf düşene, su içemeyecek kadar güçsüz kalana kadar yaptı.

Benjy için “yüce soğuk” vakti gelmişti. Yaşadığı ölüm, Atticus, Rosie, Frick ve Frack’in çektiği kadar korkunçtu. Yine de korkunç sonunun ortasında, bir bakıma, hayatın ve acının

ötesini, hatta direkt dünyanın ötesini, acıdan kurtulmayı vaat eden bir safhaya kadar görebildiği bir durgunluk yaşadı. Benjy, burnundan süzülen kanlar içinde banyonun beyaz karo zemininde ölürken, üstün veya mistik olmayan, aksine, karakterine çok uygun bir umut anı yaşadı. Doğduğu andan itibaren düzenbazlık peşindeydi. Ama tüm düzenbazlar gibi içinde bir yerlerde, düzenbazlığın ötesinde, kendini güvende hissedip düzenbazlığa ihtiyaç duymadığı bir yer ya da durumun hayalini taşıyordu. Benjy'nin en büyük dileği, hiyerarşinin herkes için net olduğu, güçlülerin zayıfları önemseydiği ve zayıfların zorlama olmadan güçlülere saygı gösterdiği bir yerdi. Dengeyi, düzeni, hakkı ve zevki özlemişti. Benjy ölürken gözüne kestirdiği yer burasıydı ve bu görüntü ona teselli verdi. Ölümden bir varoluş hali olarak bahsetmek mümkün olsaydı, Benjy'nin ümide doğru öldüğü söylenebilirdi.

Her halükârda ne köpeklerin ne de insanların geri döndüğü yere gitmişti.

ZEUS, ATTICUS'UN son arzusunu yerine getirmişti. Benjy, Atticus'un ki kadar acılı bir şekilde ölmüştü. Ancak Adalet Tanrısı olan Zeus, Benjy'ye Atticus'un *kendi* ölümünde sahip olduğu umutla eşdeğer bir umut vermişti.

Bütün bunlar kuşkusuz bir yerlerdeki bir Tanrı için ilginçti, diye düşündü Hermes, ama can sıkıcıydı. Şimdi Benjy mutlu mu ölmüştü? Babalarının araya girmesi sayesinde –ve bunun için ona dırdır etmenin bir anlamı da, Zeus'un fermanından kaçmanın bir yolu da yoktu– cevap artık olması gerektiği kadar açık değildi. Benjy'nin denge, düzen ve hak üzerine mutlu hayali

olayları karıştırmıştı. Apollo, elbette, köpeğin mutlu ölmediğinden emindi.

Apollo, “Umudun mutlulukla alakası yok,” demişti ve bunun aksini ispatlayan bir şey yoktu. Mutsuz bir şekilde yaşayan ya da ölenlerin çoğu, tanrıların kayırdığı kişiler kadar umut doluydu. Umut, ölümlülerin bir boyutuydu, başka bir şey değil. Ancak o ve Apollo Benjy’nin ölümünü tartışırken, hırsızlar tanrısı, kendisinin ve kardeşinin girdiği bahsin şartlarını dikte ederken çok net düşünemediğini fark etti. Sorun ölümün kendisiydi. Hiçbir ölümsüz, arzu duymadan ölümü düşünemezdi. Hermes’in mutluluğun nereden geldiğini çok da sorgulamadan mutlu bir ölüm iddia etmesine neden olan şey kuşkusuz ki bu arzuydu.

“Bence,” dedi kardeşine, “mutluluğun tanımını genişletmeliyiz. Umut ya da...”

Apollo sözünü kesti.

“Birdenbire kelimeler hakkında tartışması gereken insanlara mı döndük?”

Düşüncelerini gizleyerek, “Hayır,” dedi Hermes. Ama tüm bu iddia boyunca ilk kez, şaşırtıcı şekilde gücenmeye benzeyen bir şey hissetti.

MECNUN'UN SONU

Hermes ve Apollo'nun veteriner kliniğine girip orada buldukları köpekleri değiştirdikleri andan itibaren beş yıl geçmişti. On beş köpekten sadece ikisi kalmıştı; şimdi sekiz yaşında olan Mecnun ve yedi yaşında olan Prens.

Mecnun'un hayatında olduğu beşinci yılın sonunda, Nira onu en yakın arkadaşı olarak görüyordu. Tam olarak konuşmasalar da Mecnun'un onu kocası kadar iyi anladığını hissediyordu. Belki ondan bile daha fazla... Yıllar içinde Mecnun ile Miguel'den daha az anlaşmazlık yaşamıştı. Bir taraftan da Miguel onun eşiydi. Ne o Miguel'den, ne de Miguel ondan bir şey saklardı. Aşkları hala güçlüydü ama monotonluk çamuruna saplanmıştı. Mecnun ile birlikteyken, kendisi olabiliyor, kocası ile birlikte olmanın yükünü hafifletebiliyordu.

O halde ne acımasız bir ironidir ki Mecnun ile yaşanan bir anlaşmazlık üçü için de bir felaket olurdu.

Mecnun ile sürekli yaşadığı bazı sorunlar vardı elbette. Örneğin; Nira onun neden diğer köpeklerin bokunu yemekte ısrar ettiğini anlamıyordu. Mecnun bunun onu üzdüğünü biliyordu. Nira yeri geldiğinde defalarca kendisini kontrol etmesi için ona yalvarmıştı.

“Bunu yaptığını görmek midemi bulandırıyor,” derdi.

Mecnun başını sallar ve bir daha yapmamayı kabul ederdi ama aslında bu, bir çocuktan pastanede bırakılan kekleri yemesini istemek gibiydi. Ondan buna tahammül etmesini istemek zulümdü. Mecnun, onun isteğini dikkate alıp aylarca tahammül eder ama bir gün kaçınılmaz olarak onun duygularını unutup yine güzel kokulu bir tortunun üzerine atlardı. Böylece tüm tiksime (Nira’nın) ve irade gücü (Mecnun’un) döngüsü yeniden başlardı. Bu, Nira’nın Mecnun’un doğasından kaynaklandığını varsaydığı bir çatışmaydı. Mecnun bir köpekti. Hassas ve zeki idi ama yine de bir köpekti. Uzun süreler boyunca, onun köpekten daha fazlası olduğuna kendini inandırmayı başarsa da Mecnun’un doğasını anımsatan her şey bu yanılgıyı bozuyordu. Mecnun’un doğasından ziyade Nira’nın varsayımıyla kültüründen kaynaklanan başka sorunlar da vardı. Örneğin, erkek köpeklerin dişilere toplu halde sıra sıra binmesinin tatsız olduğunu düşünüyordu. Mecnun, bu konuda onun hoşnutsuzluğunu ciddiye alıyormuş gibi bile yapmadı. Kızgın bir dişi kızgın bir dişiydi. Bu konuda bir tartışma olamazdı ve dişilerin de bunu istedikleri göz önüne alındığında, bunun neden yapılmaması gerektiğini akli almıyordu. Nira, Mecnun’a hak vermiyor değildi. Kendini azmış bir halde, kiminle olduğunun önemi olmayan

bir sürtünmeyi arzularken hayal edebiliyordu ancak Mecnun'un tavrını etkileyebilirse, Mecnun'a başkalarına aktarabileceği bir saygıyı öğreterek dişi köpeklerin yaşamını iyileştirebileceği düşüncesindeydi.

Doğal (Mecnun'un yapmaktan kendini alıkoyamadığı şeyler) ile kültürel (alıkoyabileceği şeyler) arasındaki çizgi ne net ne de sabitti. Bir anlaşmazlığın sıcağında bunu unutmak kolaydı. Mecnun'u geliştirmenin ona düşmediğini unutmak da bir o kadar kolaydı. Ama her halükârda, aralarındaki bu kaçınılmaz anlaşmazlık, sonunda bir gruba (doğa) veya diğerine (kültür) yerleştirilmesi mümkün olmayan, her iki gruba birden ait olan bir görüşe denk geldi. Bu, Mecnun için olduğu kadar Nira için de önemli bir kavramdı: Statü.

Mecnun'a göre, küçük sürülerinin lideri Miguel'di. Bu düşünce Nira'yı rahatsız ediyordu. Bir şekilde kocasına itaat ettiği fikrini reddediyordu. Ancak Mecnun'u aksine ikna edecek bir şey yoktu. Miguel'e nasıl boyun eğdiğini görmüştü. Ses tonlarındaki farklılığı işitmişti (Nira'nınki kaçınılmaz olarak saygılıydı), birlikte nasıl yürüdüklerine veya masada nasıl yemek yediklerine şahit olmuştu. Konumlarının eşitsizliği öyle açıktı ki Mecnun, Nira'nın böyle bir şey yokmuş gibi davranarak konumunu iyileştirmeye çalıştığını düşünüyordu.

Mecnun'un Miguel ile ilişkisi incelikliydi ama karmaşık değildi. Nira'ya canını verirdi ama Miguel için böyle bir şey yapmazdı. Bu, en azından kısmen, Miguel'in hane halkının reisi olması ve Mecnun'un güvenliği açısından ona bağımlı olmasından kaynaklanıyordu. Mecnun'un yetenekli veya sıra dışı olduğuna inanmayan Miguel, yere oturup Mecnun'la oynar, başını bir o yana bir bu yana iter, onu kovalar, çiğneme oyuncaklarını ondan

alır ve fırlatır, Mecnun'un karnını ve böğrünü gelişigüzel kaşırdı. Bunların hepsi kuşkusuz itibarsız eylemlerdi, ama bir topu yakalamak için Miguel ile rekabet etmek, Miguel onu ittiğinde bilinçsizce havlamak, bir üstünlük oyununda Miguel'in üzerine atlamak bir zevkti. Nira da onunla oynamaya çalışırdı tabii. Dışarıdayken çiğnenmiş kırmızı topu etrafa fırlatırdı ama bunu içten yapmadığı her halinden belli oluyordu. Top dünyadaki en önemli şeymiş gibi "Getir, oğlum! Getir!" demeyi kendine yediremiyordu. Bir kere, o ve Mecnun topun hiçbir öneminin olmadığını biliyorken önemliymiş gibi davranmak aşağılayıcı geliyordu. Sonunda Miguel, Mecnun'un hem korktuğu hem de hayran olduğu güçlü bir köpek gibiydi, bu yüzden Nira kocasının statüsünü sorguladığında, Mecnun bu duruma bir hayli gücendi.

Ne yazık ki, Nira konuyu bir türlü kapatmıyordu. Bir gün, eğer Miguel Nira'nın tabiriyle 'büyük patron' ise, ondan sonra kimin geldiğini sordu. Görünüşte bu saldırgan bir soruydu ve onun alaycı sesi bunu daha da sinir bozucu hale getiriyordu. Mecnun'a kalırsa, o ve Nira eşit statüdeydi. Ancak sorusu bunu inkârı anlamına geliyordu. Limitlerini zorlayarak, saldırıya geçmeden duygularını ona bildirdi. Homurdandı, dişlerini gösterdi, kuyruğunu indirdi. Bu, ikisi için de üzücü bir andı ama Nira'nın sorusu anlatılamayacak kadar kabaydı. Yaşanan bu aksiliklerden sonra günler boyunca, Mecnun onun varlığını reddetti, bıraktığı yiyeceklere sırtını döndü ve ne zaman yanına gelse odayı terk etti. Nira, istemeden fazla ileri gittiğini fark etti ama Mecnun özrünü kabul etmemekte kararlıydı. Mecnun'un iki seçeneği vardı; statüsüne meydan okuyan biriyle kalmak ya da sonsuza dek oradan ayrılmak. Kalırsa, Nira'ya ona saygı duymasını öğretmesi gerekecekti. Tartışmak onun için yeni bir kavram

olduğundan, bunu şiddet olmadan nasıl yapacağını bilmiyordu. Ama Nira'yı incitmektense binlerce kez ölmeyi tercih ederdi. Böylece Mecnun başka bir çıkış göremeyerek sürgünü seçti. Kimselere söylemeden evi terk etti.

Bu, elbette, kader anıydı. Mecnun'un ölümü üzerine bahse giren çok sayıda tanrıdan onun mutlu ölmesini isteyenler tarafında uzlaşmaya gitme eğilimi vardı. Zeus'un fermanı olmasaydı, pek çoğu devreye girebilirdi. Hal böyleyken hiçbiri açıkça bir şey yapmaya cesaret edemiyordu. Ancak Hermes, daha da gücenmiş bir halde, Mecnun ve Nira arasındaki çıkmaza bir hayli üzüldü. O, Mecnun'u değil Prens'i kurtarmak için müdahale etmişti ama yine de Mecnun'un en azından iyi bir ölüm deneyimlemesinin *mümkün* olduğuna inananlar arasındaydı.

“Zavallı, sevgili kardeşim,” dedi Apollo. “İşte son şansın da geliyor. Kadın olmadan köpek perişan olur, sence de öyle değil mi?”

“Ölümlüler söz konusu olduğunda,” diye yanıtladı Hermes, “geleceği biz bile bilemeyiz.”

Apollo güldü. “İnsan gibi konuştun,” dedi.

Hermes gülse de hakaret canını yaktı. Böylece babasının uyarısına rağmen hırsızların ve tercümanların tanrısı Mecnun'un hayatına müdahale etti. En sevdiği araç rüyalar olduğu için, köpek uyurken Mecnun'a göründü.

MECNUN EVDEN fazla uzaklaşmamıştı ki kendini aniden yorğun hissetti. Uyumadan önce zar zor güvenli bir yer bulmayı başardı. Anında rüya görmeye başladı.

Dört tarafı karanlıkla çevrili bir çayırdıydı. Çayır çimenlerle o kadar yeşildi ki boyanmış gibi görünüyordu. Kendisi, gövdesi göz alabildiğine uzanan ve tek bir beyaz bulutun içinde kaybolan bir ağacın altındaydı. Burası korkutucu değildi ama bir şekilde

tehlikeliydi. Mecnun sıçramaya ya da karanlıktan çıkabilecek herhangi bir şeyden uzaklaşmaya hazır halde çömeldi. Gelen, kendisi kadar siyah kendisinden ama çok daha heybetli bir kanişti.

“Fazla zamanım yok,” dedi köpek.

Belirli bir dil konuşmuyordu. Sözleri, garip bir fikir gibi Mecnun’un zihnindeydi.

“Nira’dan ayrılmamalısın. Hayatın onunla.”

“Geri dönemem,” dedi Mecnun.

“Durumunu anlıyorum ama Nira’nın sözlerini yanlış yorumladın. İnsanlar sizin gibi düşünmüyor.”

“*Bizim* gibi,” dedi Mecnun.

“*Sizin* gibi,” dedi Hermes. “Ben senin iyiliğini dileyen biriyim ama bir köpek değilim. Nira’ya dön. Bir daha asla birbirinizin sözlerini yanlış yorumlamayacaksınız.”

“Bunu nasıl bilebilirsin ki?” diye sordu Mecnun.

“Ben söylediysem öyle olacak,” diye yanıtladı Hermes. Böylece rüya sona erdi ve Mecnun uyandı. High Park yakınlarında, Parkside’daki kemerli girişten ve tramvayların döndüğü yerden çok uzakta olmayan bir çimenlikteydi. Mecnun elbette daha önce rüyalar görmüştü ama hiçbiri bu kadar canlı olmamıştı. Rüyanın her ayrıntısını hatırlayabiliyordu ve elinde olmadan bunun bir rüya olup olmadığı konusunda şüpheye düştü.

Cevap çok geçmeden geldi. Parkside boyunca yürürken, Mecnun, yüksek sesle açılan bir araba radyosundan gelen müzikle sarsıldı. Şu sözleri duydu:

Sabahın altın çadırında,
Gökyüzü arkasını döndüğünde,
Gökyüzü arkasını döndüğünde ve duymazken
Deniz tarakları dimdik durduğunda...

SONRA ARABA ilerledi ve şarkı sözleri kesildi.

Yüksek sesli müzikte olağandışı bir şey yoktu. Otomobillerdeki erkekler genellikle gürültüyle etraftakileri rahatsız etmeye çalışırdı. Ancak Mecnun, gizemli olsalar da sözleri birden *anladı*. Şarkı sözlerinin aynen insan sözleri gibi anlamlı olmadığını, sözlerin anlam, ritim ve melodinin iç içe geçtiği bir zemin olduğunu anladı. Bazen duyu galip geliyordu, bazen ritim, bazense melodi. Zaman zaman, aynen duygu, içgüdü ve zekânın kendi içinde çatıştığı gibi bu üçü çatışıyordu. Bazen de uyum içinde-lerdi. Duyduğu şarkı sözleri onu aniden muazzam bir çatışma gibi sarstı ve sonunda bir şakayı anlayan biri gibi Mecnun oturdu ve güldü. Bir zamanlar Benjy'nin yaptığı gibi güldü: Nefes nefese kaldı ve içinden bir zevk hissi kendini dışarı attı.

Yeni edindiği anlayış bununla da kalmadı. Mecnun, High Park'ta yürürken, kulak misafiri olduğu sözlerin ardındaki niyeti kolayca anlayabildiğini fark etti. Örneğin; bir kadının yanındaki adama “Üzgünüm Frank. Daha fazla devam edemem...” dediğini duyunca şaşırdı. İnsanlar ne kadar karmaşık ve gaddardı! Ve aniden onların duygularının derinliğini takdir edebiliyor olmak ne kadar garipti. Daha önce onların bodur, beceriksiz ve bariz olanı kavramaya isteksiz olduğunu düşünürken, Mecnun şimdi insanların kendi açılarından, neredeyse köpekler kadar derin olduğunu fark etti.

Nira'yı aynı şekilde anlayıp anlamayacağını görmek için eve döndü.

Evden çikalı sadece iki saat olmuştu. Arka kapı hala kilitliydi. Arka ayakları üzerinde durdu, sapın metal parçasını aşağı bastırdı. Kapı açıldı ve içeri girdi. Nira, orada, onu bekliyor gibiydi.

“Jim,” dedi. “Bizi terk ettiğini sanmıştım.”

Mecnun bu cümledeki her detayı yakaladı. Onun pişmanlığını, endişesini, ona olan sevgisini, üzüntüsünü, geri döndüğü için rahatladığını, bir köpekle bu şekilde konuşmaktan duyduğu şaşkınlığı fark etti. Elbette, bu kadar çok detaya aynı anda cevap vermesi imkânsızdı.

“Hayatımın büyük bir bölümünde Mecnun olarak anıldım,” dedi. “Bu, ilk sahibimin bana verdiği ve benim tercih ettiğim isim.” Tane tane konuştu ve Nira her sözünü anladı. Onu kelimeler olmadan anlamaya o kadar alışmıştı ki, ilk başta konuştuğunu fark etmedi. Mecnun'un bir yolunu bulup zihnine girdiğine dair tuhaf ama geçici bir hisse kapıldı.

“Üzgünüm Mecnun,” dedi sonunda. “Bilmiyordum.”

HERMES'İN MECNUN'A armağanı değerli ve emsalsizdi ama aynı zamanda bir tür yükü. İngilizceyi oldukça iyi bilen bir köpek olan Mecnun, tüm insan dillerini anlayan biri haline geldi. Roncesvalles'te yürürken bazen Lehçe konuşmaları dinlemekten kendini alıkoymak zorunda kaldı:

“*Te pomidory sa ,zgnile!*” veya Macarca “*Megörültél?*”

Başka dilleri duymak, yeni ritimler, melodiler ve bağlantılar duymak gibiydi. Bazen kendini o kadar donakalıyordu ki, Nira onu kendine getirmek zorunda kalıyordu.

“Mec, hadi. Yapacak işlerimiz var.”

(Mecnun’un en sevdiği insan dili İngilizceydi. Bu konuda hiçbir şüphe yoktu. Bunun, ilk öğrendiği dilin İngilizce olmasıyla pek ilgisi yoktu. Öğrendiği tüm diller arasında İngilizce, köpekler için en uygun olanıydı. Evet köpekler İngilizcede farklı düşünmek zorundaydı ancak İngilizcenin sesleri ve ritimleri, bir köpeğin doğal dilinin ritimlerine ve ton aralığına en uygunuydu. Mecnun’un İngilizce sevgisinin hoş bir sonucu –hem kendisi hem de Nira için hoştu– şiire başlamasıydı. Prens’in şiirlerini örnek alan Mecnun, onun gibi şiirler “yazdı” ve ezberledi. Sonra onları Nira’ya okurdu.

Vahşi köpeklerin yendiği Çin’de,

Korktum frikik veririm diye.

Lanet olsun beni yiyecek olarak gören adamlara

Ve çekçek ve cilalı ahşap hayali kuranlara.

Ya da:

Sıskalar gökyüzünü yerse,

Sözler kayadan fişkirirsa,

Ruhum hafifler ve

Ömür frekansı biter.

Öte yandan, Nira ona en çok hangi dili sevdiğini sorduğunda Mecnun İngilizce cevabını vermedi. Yapamadı. Mecnun’a göre, köpeklerin dili, herhangi bir insan konuşmasından daha manalı, daha canlı, daha anlaşılabilir ve daha güzeldi. Nira’ya Köpekçe öğretmeye niyet etmişti ancak Nira’nın köpek konuşmasında çok önemli bir ayrım olan zevk havlaması ile dikkat çağrısı arasındaki farkı anlayamaması nedeniyle çabaları suya düştü. Nira

hayal kırıklığına uğradı. Elle tutulur biçimde öğrendiği tek cümle “Seni ısırırım” idi ancak bu herhangi bir köpeğe söylenecek şey değildi. Mecnun onunla kendi dilinde konuşmayı çok isterdi ama gerçek şuydu ki Nira’nın aksanına tahammül edemiyordu ve denemeyi bıraktığı için pişman değildi.)

Mecnun’un konuşma kararı ilk başta Nira tarafından hoş karşılanmadı. Evet, Mecnun eve dönüp konuştuğunda dostlukları eski haline döndü ama onunla İngilizce konuşmak rahatsız ediciydi. İkisi, sessizliğin, bir baş çevirmenin ya da tereddütlü bir baş sallamanın anlam ifade ettiği, hoş, sözsüz bir iletişim geliştirmişlerdi. Şimdi o şeylerle olduğu kadar kelimelerle de uğraşmak zorundaydı ve her ne kadar anlayış açısından gelişmiş de olsa, başlangıçta Mecnun’u anlamakta güçlük çekiyordu. Dahası, Mecnun’un konuşması, Nira’nın “usul sorunları” olarak gördüğü şeyleri beraberinde getirdi. Her ikisi de Mecnun’un konuşma yeteneğinden yalnızca Nina’nın haberdar olması konusunda hemfikirler. Ancak birbirlerinin yanında daha rahat hissettikçe, biri ya da diğeri, toplum içinde, anlaşmalarını unutup bir soru sorabilir ya da bir şey hakkında yorum yapabilirdi. Mecnun ile konuşan Nira olduğunda, doğal olarak Mecnun’un onunla konuştuğu zamandan daha az kafa karışıklığı oluyordu. Mecnun’un sesi Nira’nın sesinden daha alçaktı, bu yüzden sesini duyanlar, kelimelerin tam olarak nereden geldiğine karar vermekte zorlanıyorlardı. Bu karışıklık, istenmeyen bir ilgiyi de beraberinde getiriyordu.

Sonra Miguel vardı. Miguel, Mecnun’dan pek hoşlanmıyordu. Benjy’yi tercih etmişti ve Nira ile Mecnun’un yakınlığına içerliyordu. Mecnun tüm bunları sineye çekip Miguel’i affetti çünkü Mecnun’a göre Miguel’in duyguları onurluydu. Yine de

Miguel'in Mecnun'un çıkarlarını düşünmeyebileceği, onu Nira gibi koruyamayacağı açıktı. Nira ve Mecnun, Miguel'in önünde konuşmamalarının daha iyi olacağı konusunda anlaştılar. Bu, Miguel'in varlığının ikisini bazen garip hissettirdiği anlamına geliyordu. Böyle zamanlarda Nira kocasının güvenine, Mecnun ise sürü liderine ihanet etmiş gibi hissediyordu.

Nira'nın Mecnun'un İngilizcesinden rahatsız olmaması biraz zaman aldı. Ancak buna alıştıktan sonra, Mecnun'un varlığı onun için o kadar değerli hale geldi ki onun bir köpek olduğu gerçeği artık anlamını yitirdi. Kendisi gibi olmadığını tamamen unuttu. Gerçekten, birlikte Boulevard Club'ın yanında oturup söğütlerin sallanışını seyrederken Mecnun'un bir köpek olmasının ne önemi vardı?

(İkisi de söğütlere hayrandılar. Aslını bilmesine rağmen, Mecnun ağaçların her zaman kurnaz, aldatıcı ve buyurgan bir *hayvan* türü olduğu kanısındaydı. Son anına kadar, içinde bir yerde hala buna inanıyordu. Sallanan dalları dişleri kamaşmadan seyredelemiyordu. Isırma arzusu hariç, Nira da benzer bir şey hissediyordu. Onun için ağaçlar yapraklanmış mamutlar gibiydi; eski, ağır, görkemli bir şeyin sonuncusu. Ancak tabii ki öyle değillerdi. Sadece ağaçtı.)

Varlıklar arasındaki mükemmel anlaşma, mutluluğun garantisidir. Örneğin; bir başkasının deliliğini tam olarak anlamak, delirmek anlamına gelir. Dünyevi varlıkları ayıran perde bazen trajik bir engeldir ama bazen de büyük bir nezakettir. Aslında, “mükemmel karşılıklı anlayış” seviyesine erişebilecek tek varlık tanrılardır. Tanrılar için *herhangi* bir duygu ya da ruh hali –delilik, öfke, keder vb.– zevklidir, dolayısıyla anlayış ne burada ne de oradadır. Hermes bunların hepsini biliyordu.

Tercümanların Tanrısı olduğu kadar *yanlış* tercüme ve *yanlış* anlamaların da Tanrısıydı. Bir bakıma, çok berraklaşan suları bulanıran ya da bulanıklaşanları berraklaştıran oydu. Ama anlayış nimetiyle mutlu edilebilecek bir varlık varsa, o da Mecnun'du. Mecnun, Nira'yı anladıkça, şimdi şüphesiz evi olan yere döndüğü için o kadar minnettar kalıyordu.

ARADAN İKİ yıl geçti.

Mecnun yaşlandıkça ve deneyim kazandıkça Nira'ya verdiği değeri göstermek için en iyi yolu buldu; sevdiği şeyler. Mesela filmler; *Cléo Beřten Yediye*, *Cennet Günleri* ve *Tokyo Hikâyesi*'ne ne kadar hayrandı! Özellikle de *Tokyo Hikâyesi*'ne. Bir öğleden sonra Nira ile oturup filmi birlikte izlediler. Mecnun ilk kez bir filmi baştan sona izlemişti. Filmlere ilgi duymadığından değildi. Bu kadar uzak diyarı, kokusunu almadan görmeye dayanamıyordu. Kokular olmadan dünyalar gerçek değildi, bu yüzden filmler ve resimler kaçınılmaz olarak hayal kırıklığıydı. Ama Nira, *Tokyo Hikâyesi*'ni o kadar çok seviyordu ki, iki saat boyunca kıpırdamadan oturdu.

Film bittiğinde, Nira'nın kendine gelmesi biraz zaman aldı. Her zamanki gibi Setsuko Hara ağladığında gözyaşlarına boğuldu.

“Beğendin mi?” diye sordu sonunda.

“Evet,” dedi Mecnun.

“Çok uzun gelmedi mi? Bazı insanlar bunu sıkıcı bulur.”

“Sıkıcı değildi,” dedi Mecnun, “ama garipti. İnsanlar hep göremediğim yerlere bakıyorlardı. Sürekli bir şey gelecek diye düşündüm. Sonunda da gelen ölüm oldu.”

Değer verdiği bir şeyi Mecnun'un takdir etmesi Nira'yı duygulandırdı. Ancak filmin Hermes'in yeteneğine rağmen

Mecnun'un yorumlamakta zorlandığı yönleri vardı. Başlangıç olarak, köpekler konusunda genel bir yokluk vardı. Filmin ortalarına doğru bir yerde, dört köpek, sahiplerinin ıslıklı çağrısına karşılık vererek ekranın karşısına koştuğunda Mecnun hemen dikkat kesildi. Köpeklerin bir daha hiç görülmemesi onda biraz hayal kırıklığı yarattı. Ama sonra, filmin sonlarına doğru bir adam, ekranda olmayan köpeklere ıslık çaldı. Önce ıslık çalan adam görünmez oldu. Sonra da çağrılanlar. Açıklanamayan bu iki an, Mecnun'a filmin merkezine oturmuş doğaüstü bir bilmece gibi geldi.

Baş eğerek selamlaşma olayı ayrıca merak uyandırıcıydı. Boy ve statü ilişkisi elbette moralini bozmadı. Bilakis, bu Japonları asil gösteriyordu. Ama kendilerini alçaltmak yerine büyütenler neredeydi? Asıl soru buydu. Bu kadar çok insanın başını eğmesi, Mecnun'a kimin en aşağıya ineceğini görmek için aşağılar arasında düzenlenen bir yarışma gibi geldi. Bu durumda, kibarlık bir güçtü ve bu, Mecnun'un neredeyse filmdeki köpek yokluğu kadar anlaşılmaz bulduğu bir paradokstu.

Nihayet Mecnun'un aklına iki gizemin bağlantılı olabileceği geldi. Köpekler insanlardan çok daha alçağa eğilme yeteneğine sahip olduklarından, belki de *Tokyo Hikâyesi*'nde köpekler, çok sık gösterilmesinin yasak olduğu gizemli bir güçtü ve sağduyulu film yapımcıları onları yalnızca bir anlığına gösterme kararı almışlardı. Anlaşılacağı gibi, bu fikir Mecnun'un filmi sevmesini sağladı.

Nira'nın en sevdiği kitapları okumak daha da ilginçti. Bazı şeyleri düşünmek için daha çok zaman vardı. Nira, bir ay boyunca, Miguel işten eve gelmeden önce öğleden sonraları yüksek sesle ona *Aşk ve Gurur* ile *Mansfield Park*'ı okudu. Bu ikisi

arasında Mecnun'u en çok rahatsız eden *Mansfield Park* oldu. Sahipler için bir kılavuz gibi, kitaptaki düzen deliliği ona neredeyse ürkütücü geldi.

Mecnun, okuma bitince konuşmaya başladı. "Nira, düzüşmeyi sever misin?"

(*Düzüşmek* Miguel'in kelimelerinden biriydi. Nira bu kelimeyi hiç kullanmamıştı.)

Nira soru karşısında şaşkınlığından kurtulduğunda, cevap verdi.

"*Bu* da nereden çıktı, Mec?"

"Fanny Price'ı düşünüyordum," dedi Mecnun. "Edmund'ı seviyor ama düzüşmeyi onaylamıyor, değil mi?"

"Bilemeyiz. Anladığım kadarıyla Fanny, her şeyin bir zamanı ve yeri olduğunu düşünüyor. Ama soruna cevap verecek olursam ben sevişmeyi tercih ederim. Bak... Bu çok kişisel bir konu Mec, ama Miguel'i özlediğim, onunla birlikte olmayı ve onunla birlikteyken işlerin ileri gitmesini sevdiğim zamanlar oluyor. Bu yavaş ilerleyen ve zaman alan bir olaydır. Sadece son kısmı izlersen sevişmekle düzüşmek arasında bir fark olmadığını düşünebilirsin ama benim için var. Gelgelelim bazı zamanlar oluyor ki onu sadece içimde istiyorum ve sanki onun Miguel olması bile önemli olmuyor, ama önemli *tabii*."

"Anladım," dedi Mecnun.

Ama burada da, belirli ritüellere aşina olmadığı için, Nira'yı anlasa da insan halini tam olarak kavrayamıyordu.

Kendisi hiçbir zaman "sevişmemişti" ve bunu arzulamayı hayal bile etmemişti.

Onun için ilginç olan, insanların hayal güçlerine ne kadar güvendiğiydi. Sadece eğlence için değil, aynı zamanda temel şeyler için de. Kendisi vücudunun onun için düşünmesine izin vermediyi tercih ederdi. Ya da değişmeden önceki eski günlerde böyle yapardı. Artık köpekle insan arasında bir yerde olduğuna göre, hayal gücünü merak ediyordu. Nira'nın söylediği gibi "kısırlaştırılmamış" olsaydı, en azından başka bir köpekle "sevişmeye" çalışabileceğini düşündü. Gerçi, nereden başlayacağını kestirmesi zor olurdu. Kızgın dişiler –onların kokusu tarif edilemez derecede hoş bir çılgınlıktı– düzüşmek isterdi. Nira'nın 'baştan çıkarma' dediği şeye yer yoktu. Kızgınlık döneminde olmayan bir dişiye yemek getirmek kızışmasını sağlar mı diye bir an düşündü ama neden zahmet etsindi ki? Kesinlikle Nira'nın "heteroseksüel" tanımına uymuyordu, ama eşcinsel veya biseksüel de değildi. Başka köpeklerin, insanların ya da peluş oyuncakların varlığında azdığı zamanlar oluyordu, hatta elinden gelirse onlara biner ya da sürtünürdü. O nedenle, dişilerle dişi olmayanlar arasında kesinlikle bir ayırım yapmazdı. *Tokyo Hikâyesi*'ni izledikten sonra olduğu gibi, *Mansfield Park*'ı okumayı bitirdiklerinde de Mecnun'un içini hoş bir şaşkınlık kaplamıştı.

Sonunda, sanat eserlerinin –*Tokyo Hikâyesi*, *Mansfield Park*, *Mahler'in Dördüncü Senfonisi* gibi– insanlar kadar anlaşılır olmadığını keşfetmek Mecnun'u hayrete düşürdü. Görünüşe göre bu eserler, anlaşılmayı beklerken kafa karıştırmak için yaratılmıştı. İnsanlara dair bu özelliği –elbette Nira'nın da özelliğiydi– sevmeye başladı.

Nira ve Mecnun bu anlayış yoluna birlikte girmişlerdi. Nira, Mecnun için neyin önemli olduğunu öğrenirken kendi için neyin önemli olduğunu da öğrendi. Ancak yolculukları oldukça fark-

lıydı. Başlangıç olarak, Nira'nın Mecnun'dan öğrendiği hiçbir eser yoktu. Mecnun'un sevdiği herhangi bir film, şarkı ya da kitap yoktu. Dahası, duysal kapasitelerinde bir uyumsuzluk vardı. Mecnun'un görüşü onunki kadar keskin değildi ama onun fark etmediği şeyleri fark ediyordu; örneğin sincaplar. Mecnun, ağaçların tepesinde veya uzakta bir yerde de olsalar yaratıkların en ufak hareketlerini bile algılayabilirdi. Koku alma duyusu şaşırtıcıydı. Haşlanmış tavuğuna susam bitkisi konup konmadığını anlayabiliyordu. Tat alma duyusu bir o kadar etkileyiciydi. Son olarak, işitme duyusu da onunkinden daha keskindi. Doğal olarak onun duyabileceğinden daha tiz sesleri duyabiliyordu. Ama aynı zamanda sesleri de farklı yorumluyordu. Nira, en sevdiklerinden biri olan Bach'ın müziğinin tüm hayvanlar tarafından sevilmesini hep duymuştu. Ancak Mecnun hiç mi hiç sevmemişti. Ona göre Bach'ın müziği, iğnelerin içten içten batması gibiydi. O daha çok Nira'nın müziğinden hoşlanmadığı Wagner'i tercih ediyor ve Anton Bruckner'ı seviyordu.

“Köpeklerin hikâyeleri var mı?” diye sordu Nira bir gün.

“Elbette,” dedi Mecnun.

“Ah, Mec!” dedi Nira. “Lütfen birini anlat.” Mecnun kabul etti ve başladı:

“Dişi kokusu alıyorum ama bir duvarın önündeyim. Koku güçlü ve ben çıldırıyorum. Hiçbir şey yiyemiyorum. İçemiyorum. Duvar yıkılamayacak kadar kalın ve iki tarafa da kilometrelerce uzanıyor. Altını kazıyorum, kazıyorum ve kazıyorum. Sahip kazdığımı göremiyor, bu yüzden duvarın altında bir hava boşluğu oluşturan ve dişi kokusu eskisinden daha güçlü olana kadar kazıyorum. Dişiye sesleniyorum ama cevap yok. Ancak duvarın altında hava var. Kazmaya devam etmeli miyim? Bilmiyorum

ama sahibin evinden yemek kokuları gelse de kazmayı sürdürüyorum. Dişi kokusu gitgide kuvvetleniyor. Sesleniyorum ama artık karnım acıktı.”

Burada Mecnun durdu. “Bu mu?” diye sordu Nira.

“Evet,” dedi Mecnun. “Beğenmedin mi?”

“Şey, biraz... farklı,” dedi Nira. “Ama bir sonu yok.”

“Çok dokunaklı bir sonu var,” dedi Mecnun. “Arzular arasında sıkışıp kalmak üzücü değil mi?”

NİRA VE Mecnun arasındaki mesafe, birbirlerinin ne istediğini konuşmadan anlar hale gelene kadar kademeli olarak yakınlaştı. Nira, Mecnun’un tam olarak ne zaman yemek yemek ya da yürüyüşe çıkmak istediğini anlayabiliyordu. Mecnun ise, Nira’yı ne zaman yalnız bırakması gerektiğini, ne zaman onu teselli etme zamanının geldiğini, ne zaman sessizce yanında oturması gerektiğini biliyordu. Giderek daha az kelime, daha az İngilizce kullanıyorlardı.

Bir sabah, rüyalarında aynı tarlayı, aynı bulutları, uzaktaki aynı evi –kırmızı tuğla bacalı ahşap ev– gördüklerini keşfettiler. Aynı sincapları ve tavşanları görmüşlerdi. Aynı berrak nehirden içmişlerdi. Tek bir fark vardı: Nira rüyasında suya baktığında Mecnun’un yüzünün kendisine yansıdığını gördü, Mecnun ise kendisinininkinin olması gereken yerde Nira’nın yüzünü gördü. Bu ortak rüya Nira’yı o kadar etkilemişti ki, bundan sonra hiç kimsenin –Miguel’in bile –Mecnun’dan “onun” köpeği olarak bahsetmesine izin vermedi.

“O ne kadar benimse ben de o kadar onunum,” diye diretti. Arkadaşları –ve kocası– bunun can sıkıcı bir tuhafılık olduğunu düşündü. Mecnun, onun sahibi olmadığını kastettiğini biliyordu

ve bunun için minnettardı. Ama kalbinde bir yerde, birbirlerinin bir parçası oldukları gerekçesiyle Nira'ya ait *olduğunu* hissediyordu.

İkisinin de bilemeyeceği şey, ortak ve basit rüyalarının bir felaketin habercisi olduğuydu. Artık o kadar yakınlaşmışlardı ki, ölümlülerin hayatının ipini kesen Kader Atropos, iplerini birbirinden ayıramıyordu. Mecnun'un ölme zamanı gelmişti –bir köpeğe göre oldukça yaşlıydı– ama Nira'ninkini kesme riski olmadan onun ipini kesemezdi.

Üç kız kardeşin –Clotho, Lachesis ve Atropos– çalışmaları genellikle basittir. İlki bir hayatın ipini örер. İkincisi, her varlığın sahip olacağı ipliğin uzunluğunu çizer. Üçüncüsü ipi keser ve o varlığın dünyadaki zamanını sona erdirir. Hayat iplerinin iç içe geçtiği sıklıkla görülür –en yaygın olarak, karı kocaların hayatları, bu yüzden sık sık birlikte ölürlere veya zaman içinde birbirine yaklaşırlar. Aslında, Nira'nın ve Miguel'in ipleri neredeyse Nira'nın ve Mecnun'unkiler kadar iç içe geçmişti. Nira ve Miguel'in Mecnun'dan daha uzun yaşaması amaçlanmış olsa da üç hayatın da ipleri o kadar birbirine dolanmış, şekil ve kalınlık bakımından o kadar benzemişti ki Atropos, makasına davrandığında kimin hayatının sona ereceğinden emin değildi.

Zeus'a acı bir şekilde, bir ya da daha fazla tanrının ölümlülere müdahale etmiş olması gerektiğinden şikâyet etti, çünkü bitirmesi gereken bir hayatı düzgün bir şekilde sonlandıramaması doğal değildi. Kaderler'den hoşlanmayan ve onlarla konuşmaktan kaçınan Zeus, bu duruma kayıtsız kaldı.

“Bir ömür bitmeli,” dedi. “İpi kesmek senin görevin.

Görevini yap.”

Atropos inatla birbirine sarılmış üç candan ikisini kesti, sonra dengeyi sağlamak için fazla yılları geriye kalanın ömrüne ekledi. Clotho ve Lachesis onun cesareti karşısında kıkırdadılar ama Atropos onların kahkahalarına ortak olamayacak kadar kibirliydi.

“Tanrıların kralı!” dedi Lachesis’e. “Daha doğrusu ‘Gürültülü ağızlı zinacı.’ Gelsin de şimdi bunun intikamını benden alsın bakalım!”

NİRA VE Miguel bir haftadır bulaşıklar hakkında tartışıyorlardı. Bulaşıkları her zaman Miguel yıkıyor ama bu konuda hak ettiği takdiri görmediğini hissediyordu.

Mecnun için bu garip bir tartışmaydı. Öncelikle Miguel, Nira’nın bulaşıkları yıkamasına asla izin vermezdi. Ev işi yapmayan bir “erkek şovenist” olmadığı konusunda ısrar ederdi, oysa aslında ev işi söz konusu olduğunda yaptığı tek şey bulaşıkları yıkamaktı. Nira’nın anlatmak istediği, temizlik, etrafı toplama ve yemek yapma konusunda kendinin de takdir görmediği, ama bundan hiç şikâyet etmediğiydi. Ara sıra olduğu gibi, Miguel yaptığı işin –kopya düzenleme– gerçek bir “iş” olmadığını ima ediyordu. Kopya düzenleme, kadının evden çalışmasını mümkün kılıyor ve Miguel, TV Ontario kanalındaki çeşitli programların senaryo editörü olarak her sabah evden ayrılmak zorunda kaldığından buna kısmen içerliyordu. Önce bulaşıklar, sonra ev işleri, sonra iş, sonra ev işleri, sonra bulaşıklar, sonra ev işleri, sonra iş hakkında tartıştılar. Mecnun için böyle bir tartışmanın bu kadar uzun sürmesi hayret vericiydi. Her altı ayda bir alevlenen tartışmanın temeli hep ev işi olsa da her ikisi de bu konu yeni bir şeymiş gibi üzülüyordu.

‘Ev işi’ her halükârda garip bir kavramdı. Biri uygun olmayan yerlere sıçmadığı sürece sorun ne olabilirdi ki? Mecnun’a göre, asıl sorun insan sığınaklarının büyüklüğü ve primatların tizliği idi. Onlar kadar geniş alana sahip olunca, istendiği zaman bir odadan diğerine geçilebileceği düşünülebilirdi ancak kimyasal kokulara ve temiz yüzeylere olan ihtiyaçları bunu imkânsız kılıyordu. Bulaşıklara gelince; kâselere, çömleklere ve tabaklara bulaşan kokular ile tatları temizlemenin ne anlamı vardı? Bu, en iyi kısmı ovalayıp yok etmek ve sonra bunun için kendini tebrik etmek gibiydi. Zavallı Nira’nın bu şeylere böylesine takıldığını görmek üzücüydü!

Bir nevi hâkimiyet mücadelesi olduğu açıkça görülen olaya müdahale etmekten hoşlanmasa da Mecnun, Miguel ve Nira’nın ihtiyaçları olan şeyin etrafta o olmadan birlikte vakit geçirmeleri olduğunu ve bir rutin değişikliğinin onlara iyi geleceğini düşündü. Nira bundan şüpheliydi. Miguel ile o, hiçbir zaman seyahat eden tiplerden olmamışlardı. Oyunlara, sinemaya veya restoranlara gitmek gibi, yakında yapabilecekleri şeyleri tercih ederlerdi. Üstelik en mutlu oldukları zamanlar evde oldukları zamanlardı. Ne var ki Nira, Miguel ile tartışmaktan bıkmıştı ve ne tesadüf ki Miguel de onunla tartışmaktan bıkmıştı. Böylece, Nira birlikte birkaç şarap mahzenini ziyaret etmelerini ve Thirty Bench’in yakınında iki gece (Cuma ve Cumartesi) konaklamalarını önerdiğinde, Miguel hemen kabul etti. Tartışmayı bitirmek için herhangi bir şey kabuldü.

Fakat bu sırada Mecnun’a kim bakacaktı?

Bir şeye ihtiyacı olduğunda buzdolabını açabilen, kabına bir torba kuru “köpek maması” koymasına aldırış etmeyen, insanlar gibi tuvalete sıçan, yangın durumunda evden çıkabilen ya da

suya ihtiyacı olduğunda arka bahçenin musluğunu açıp kapatabilen Mecnun, başını salladı. Tanımadığı birinin kendine refakat etmesini istemiyordu. Nira, onu yalnız başına bırakma fikrinden rahatsızdı ancak köpeğin güvenli bir şekilde içeride kilitli kalabileceğini düşünen Miguel, şunları söyledi:

“Mecnun başının çaresine bakar.”

Arkasından, Mecnun onaylayarak başını salladı, böylece Nira endişelerine rağmen yumuşadı. Ve Cuma geldi çattı.

O sabah Nira ve Mecnun birlikte yürüyüşe çıktılar. High Park’a gitmelerinin üzerinden epey zaman geçmişti çünkü artık on yaşında olan Mecnun, diğer köpeklerle karşı koyamıyor ve kendini bir zamanlar olduğu kadar iyi savunamıyordu. Parkta, tasmasız alanlardan uzakta yürümeye karar vererek High Park ve Parkside’daki demir ve taş kapıdan içeri girdiler. Etrafta çok az insan ve köpek vardı. Center Yolu’na geldiklerinde, belirli bir neden olmaksızın mevsimler hakkında konuşarak, virajın etrafından dolanıp tepeye tırmandılar. Nira, en sevdiği mevsimin sonbahar olduğundan dem vurdu. Ağaçların renk değiştirmesini, serin havayı, kışın gelişini seviyordu. Mecnun, birinin favori bir mevsime sahip olabileceğini bilmiyordu.

“Birini diğerlerinden daha çok seviyor olmalısın,” dedi Nira.

“Nedenini düşünemiyorum,” dedi Mecnun. “Mevsimlerin ne zaman başladığından asla emin olamıyorum ve mevsim geçişlerini de seviyorum, ve geçişlerin geçişini ve geçişlerin geçişlerinin geçişlerini.”

Bunun üzerine ikisi de güldü. Bu sefer, zaman zaman olduğu gibi Mecnun farkında olmadan komik olduğu için değil, Nira ile dalga geçtiği için.

“Yüz tane mevsim olmalı,” dedi Mecnun.

“Haklısın,” dedi Nira ve Mecnun’un kulağının arkasını kaşıdı. Mecnun bunu severdi.

Her zamankinden daha uzun, bir saat ya da daha fazla yürümüşlerdi. Parktan ayrılmışlar ve Sorauren boyunca Pearson’a kadar dolaşmışlardı; burada, Nira, pisboğazlığına boyun eğmekten hoşlanmasa da Mitzi’den bir havuçlu kek aldı ve sanki Mecnun’u suç ortağı yapmak istercesine ona biraz verdi.

“Çok tatlı,” dedi Mecnun.

“Evet, ama içinde havuç var ve ayrıca her gün böyle şeyler yemiyoruz.”

Nira eve döndüğünde ihtiyacı olan birkaç ufak tefek şeyi topladı; tuvalet malzemeleri, makyaj malzemeleri, siyah bir elbise, yedek iç çamaşırı. Birlikte *La Clemenza di Tito*’nun bir bölümünü dinlediler. Zaman geçti ve Miguel işten eve döndü. Yarım saat geçmeden Miguel ve Nira evden ayrılmaya hazırlardı. Miguel bavullarını arabaya götürürken Nira, Mecnun’un gözlerinin içine bakmak için çömeldi. Bu, Mecnun’u her seferinde rahatsız ediyordu.

“Başının çaresine bakabilirsin değil mi?” diye sordu. “Acıkırsın diye kuru mama poşetini dışarıda bıraktım. Kilerde daha fazlası var. Buzdolabının alt rafında biftek var. Dışarıdaki musluğu yağladım. Susadığında herhangi bir sorun yaşamazsın. İyi olacağından emin misin?”

“Evet.”

Mecnun böyle zamanlarda Miguel’in tavrını tercih ederdi, Nira kadar sevecen değildi ama Mecnun’un sinirini de bozmazdı.

Nira parmaklarını Mecnun’un böğründeki tüylerin arasında dolaştırdı.

“Pazar öğleden sonra döneceğiz,” dedi.

Sonra gitti. Mecnun’un duyduğu son ses ön kapıdaki anahtar sesi ve Nira verandadan yürürken uzaklaşan ayak sesleriydi.

BİR GÜN geçti. Sonra bir gün daha.

Daha önce belirtildiği gibi, köpeklerin zekâsındaki değişimin en kötü yönlerinden biri, onların yeni zaman bilinci idi. Bir anın bin ve bin anın bir olduğu mutluluk hali, tüm köpeklerin mutlak gördüğü bir şeydi. Değişimden sonra, on beş köpekten her biri, geçişini nasıl hissettireceğini iyi bilen bir zamana karşı mücadele etmek zorunda kaldı. Mecnun bu konuda çoğundan daha başarılıydı, çünkü Nira zamanın nasıl geçtiğini unutmasına yardım etmişti. Nira ile Roncesvalles boyunca ya da göl kıyısında yürüdüğü zamanlar onun zihninde seve seve uzatacağı bir zamandı. Bilakis birlikte geçirdikleri saatler çok çabuk geçmişti. Ancak Nira’nın gitmesiyle, onu bu sürenin sebep olabileceği ıstıraptan koruyacak çok az şey vardı. İlk yirmi dört saatte kendini oyalamak için, Nira’yı dönüşünde şaşırtacak bir şiir yazmıştı.

Yaz dumanla dolu, ve sonsuz çimenlerle. Sessizce, bataklığa karşı veya yosun üzerinde, küçük verandanın korkuluklarına diz çöker, kader gelir.

Sonra, Nira *Tannhäuser*’i onun için cd çalarda bıraktığı için operayı dinlemiş, uyumuş, tekrar dinlemiş, dışarı çıkmış ve High Park’ın sınırlarında insanlardan ve köpeklerden uzakta dolaşmış, uyumuş, yeniden *Tannhäuser* dinlemiş, yeniden uyumuştur. Pazartesi sabahı uyanıp yalnız olduğunu fark edince kafası karıştı. Mutfak saati çalışıyor gibiydi –saniye ibresi her zamanki gibi dönüyordu– ama Nira geri dönmemişti. Bu, güneş batıdan

doğmuş gibi tuhaftı. O gün az yedi. Miguel ve Nira'nın bundan hoşlanmadığını bilmesine rağmen, evde onların kokusunun en yoğun olduğu yer olan yataklarına uzandı.

Pazartesi şaşırtıcıysa, Salı tarifsiz ölçüde garipti. Öğleden sonra bir ara, ön kapıda bir anahtar sesi duydu. Ses onu hemen uyardı. Biri evlerini istila etmeye çalışıyordu. Nira ve Miguel'in ritimlerini, seslerini, ağırlığını biliyordu. Kapıdakiler onlar değildi. Girenlere saldırmaya hazır bir şekilde hırlayarak girişe koştu ama saldırmadı. Yapamadı. Davetsiz misafir tanıdık ama "yanlış" kişiydi ve Mecnun kendini tutamadı.

"Kimsin sen?" diye sordu.

Adam –Miguel'in kardeşi– kapıyı sonuna kadar açmadan önce bir an Mecnun'a baktı. Arkasındaki insanlara döndü.

"Tanrım ne garip! Bir an köpek konuştu sandım." Arkasından bir ses duyuldu.

"Burası Miguel olmadan çok anlamsız."

Mecnun, Miguel'in adını söyleyen adama saldırmaktan kendini zor tuttu. Bu kadar önemli bir ses çıkarmaya kimsenin hakkı yokmuş gibi geliyordu ona. Ancak, Miguel'in ailesinin içeri girmesine izin vermek için kuyruğu aşağıda geriye doğru hareket ederek eve girdi.

Eve girer girmez, Miguel'in annesi ağlamaya başladı.

"Tanrım!" diye haykırdı.

Oğulları onu tuttu ve dördü girişte birbirlerine sokulmuş halde kaldılar. Mecnun'un kendi duygularıymış gibi hissettiği insanların bu hali onda en çelişkili duyguları tetikledi; acıma, hoşlanmama ve küskünlük. Neden Nira yerine bu insanlar buradaydılar ki? Yakın zamanda ayrılacak gibi de görünmüyorlardı.

Ön holde biraz vakit geçirdikten sonra adamlar yaşlı kadının oturma odasına girmesine yardım etti. Hâlâ duygularını kontrol edemeyen kadın kanepeye yığıldı.

Ne acayip bir işgaldi bu. Hiç kimse ona en ufak bir ilgi göstermedi. Kimse konuşmadı. Bir matem havasıyla esip evin içinde giysiler, mektuplar, kutular aramaya koyuldular. Başta Miguel'in erkek kardeşleri arıyordu, sonra kanepeden kalkacak gücü bulan anneleri de onlara katıldı. Mecnun oturma odasında kaldı, sessizce oturuyordu, kıpırdamadan. Konuşmamak, Nira'nın ne zaman eve geleceğini sormamak bir tür işkence gibiydi.

“Peki ya köpek?” dedi kardeşlerden biri. “Belki Sarah alır,” dedi bir başkası.

“Nira'nın köpeğiydi,” dedi Miguel'in annesi. “Arkadaşlarından biri alsın.”

Mecnun'un duyması gerekeni duymuştu. Miguel'in ailesinin onunla hiçbir ilgisi olmadığını, Nira'ya sadakatsiz olduklarını ve ona bir faydalarının dokunmayacağını hemen anladı. Telaş yapmadan ya da acele etmeden oturduğu yerden kalktı ve onlardan uzaklaştı. Mutfağa girdikten sonra arka kapıyı açtı, avluyu geçti, arka çiti açtı. Kimse onu durdurmaya kalkmadan, Geoffrey'i yarılıp, Roncesvalles'e doğru yola koyuldu. Oradan High Park'a gitti; giden köpeklerin ruhları musallat olmasına rağmen bir zamanlar sürüsünün sığınağı olan yere, arta kalan son yere geri döndü.

Ertesi sabah erken saatlerde, Mecnun'un nöbeti yeni bir seviyeye ulaştı. Eve döndü ve caddenin karşısında, gerekirse koşabileceği kadar uzakta, ama tüm gelişleri ve gidişleri görebilecek kadar yakın bir nokta seçerek ihtiyatla Nira'yı bekledi.

TAKİP EDEN yıllarda Mecnun'un, evden ayrılmak için acele edip etmediğini sorgulayacak çok zamanı oldu. Belki kalsaydı, Nira hakkında, nerede olduğu hakkında bir şeyler öğrenebilirdi. Bu söylentinin hayatının akışını değiştireceğinden değildi. Miguel'in ailesi ne derse desin Mecnun muhtemelen yine aynı şeyi yapardı; Nira'yı beklerdi.

Bekleme kararı değil, bu sürecin başı bir bakıma karmaşıktı. Karar vermesine bile gerek yoktu. Nira'yı bekleyeceğini biliyordu çünkü geri dönecekti. Nira'yı, onu aramak zorunda bırakmak müthiş bir acımasızlık olurdu. Ancak beklemek, bir dizi seçim yapmasını gerektiriyordu. Örneğin; yemek yemesi lazımdı. Nira'ya böylesine ait olduğu için ölemezdi ancak kendini beslemek için harcadığı zamana da içerliyordu, çünkü Nira'yı beklediği yerin uzağında zaman geçirmek durumunda kalıyordu. Çoğu sabah High Park'ta gezinir, karşısına ne çıkarsa onu yerdi. Hâlâ açsa, sıkma oyuncakları ve köpek maması satılan Kennel Cafe'nin açılmasını beklerdi. Orada muhakkak hayvanlara bisküvi ve bir kap su koyulurdu. Bu, onu bir gün daha idare etmek için fazlasıyla yeterdi.

Bir de, bekleme stratejisi vardı.

Başlangıçta, ev Miguel'in ailesi tarafından istila edildi. İçlerinden biri Mecnun'u ne zaman görse peşinden koşarlardı. Onu neden istedikleri belli değildi. Kendilerine ait olduğunu düşünüyor gibiydiler. Ama onlar daha Mecnun'un yanına nasıl gideceklerini kestiremeden Mecnun oradan uzaklaşmış olurdu. Yarım blok koşar, takip edip etmediklerini görmek için bekler, yarım blok daha koşar ve onlar pes edene kadar devam ederdi. Koşmak yaşlı kemiklerini incitse de asla yakalanmayacaktı.

Ayrıca başlangıçta bir yandan Nira'yı gözetleyip bir yandan da saklanacağı bir yer bulamamıştı. Herhangi bir yerde uzun süre kaldığında, muhakkak onu rahatsız edecek bir insan belirliyordu. Yakalanmaya en yakın olduğu an, birinin gelip onu almaları için Toronto Hayvan Hizmetleri'ni aradığı zamandı. Hayvan Hizmetleri'nin ciddi bir iş olduğunu biliyordu. Nira onlar hakkında uyarmıştı. Münasebetsiz köpekleri öldürüyorlardı. Bu yüzden, Hayvan Hizmetleri minibüsünü görür görmez oradan uzaklaşıp evlerin arkasına kaçıp gizlendi, sinsice yürüdü, High Park'a gidene kadar kendini kolladı ve koruda iki gün boyunca, evden uzakta kaldığı tam iki gün boyunca, Nira'nın geleceğinden ya da çoktan gelip onun evde olmayışına üzülmekten endişe duyarak saklandı.

Hayatı değişti. Bununla birlikte bekleyişi değişti.

Mecnun'a olan ilgi, Miguel, Nira ve onun evinin bahçesinde beliren "satılık" ilanı ile birlikte köreldi. Belli ki, Miguel'in ailesi kendilerine ait olmayan bir şeyi satıyordu. Birkaç hafta sonra, tabela indi ve yabancılar evine girip çıkmaya başladı; bir kadın, bir erkek, sarı saçlı iki küçük çocuk.

Herhangi bir çimenlikte durmak veya herhangi bir yerde beklemek yerine, Mecnun nöbet yerlerini değiştirdi; sokağın karşısında, iki ev aşağıda, bir ev aşağıda ve hatta –kadın ve çocuklarının saldırgan olmadıklarından emin olduktan sonra– eskiden onun olan arka bahçede bekliyordu. Yıllar geçtikçe ve yaşlanıp zayıfladıkça Mecnun, Nira'nın dönüşünü kaçırabileceğinden daha az endişe duymayı öğrendi. Eve geldiğinde Nira'nın onu arayacağından ve dahası, onun aradığını bileceğinden emin olmaya başladı. Nira geri döndüğünde, bunu anlayacaktı.

Hayatı bir rutine girerken, etrafındaki dünya yavaş yavaş değişti. Nira gittikten iki yıl sonra, Geoffrey'deki insanlar onun için bir parça et veya tavuk, ekmek, havuç ya da kendi yemeklerinden arta kalan ne varsa bırakmaya başladılar. Mecnun hâlâ biraz korkutucu olduğundan (siyah, biraz gri, esrarengiz, atakta) mesafeyi koruyorlardı ama kimse bir daha Toronto Hayvan Hizmetleri'ni aramadı. Bölgedeki köpekler de, korkudan veya doğaya aykırı olduğundan değil, dikkatinin saflığının takdire şayan oluşundan onu yalnız bırakmıştı. Hiçbir köpek Mecnun'un kararlılığından veya özleminin derinliğinden şüphe edemez veya bunu yanlış anlayamazdı. Hepsi beklemenin nasıl bir şey olduğunu bilirdi ve arada sırada içlerinden biri Mecnun'a katılıp biraz ötesinde sessizce oturur ve bir saygı göstergesi olarak bu görevi onunla paylaşırdı.

Beklerken kendini uyanık tutmak için Mecnun bir şeyler düşünürdü. Yıllar boyunca binlerce şey düşünmüştü ama zamanının çoğunu iki soru işgal etti: Birincisi insanlıkla ilgiliydi. İnsan olmanın ne anlama geldiğini merak etti. Bu soruyu cevaplama imkânsızdı. İnsanlığın dışında doğmuştu ve bu nedenle, onların sınırları içinde yaratılan bir dünyanın imalarından bihaberdi. Örneğin, kışın kar kokusunu baharın başında gelen kar kokusundan ayırt edememek nasıl bir şeydi? Gözleri bağlı birinin, kızgınlık dönemindeki bir dişinin suyunun tadındaki ya da kokusundaki büyük farkı ayırt edemediği bir dünya nasıl bir dünyaydı? Bu kadar sınırlı olmak nasıl bir şeydi? Akli almıyordu. Elbette, bir şeylerden eksiltme yaparak bir durumu –insanlığı– anlamaya çalışması da imkânsızdı; köpeklerin en mükemmel özellikleri devreden çıkınca geriye “insan” mı kalacaktı yani?

Bu soru, Nira'yı Nira yapan şeyleri düşünmenin, dünyayı onun gördüğü gibi hayal etmeye çalışmanın, hissettiği gibi hissetmenin, onun yapabileceği gibi akıl yürütmenin bir yoluydu.

İkinci soru, kendisi ve bir köpek olmanın —eğer bir anlamı varsa— ne anlama geldiği hakkındaydı. Kendisi neydi gerçekten? Nereye aitti? Doğasında olduğu için mi Nira'yı bekliyordu, yoksa eşsiz özverisi ve asaletinden mi? Çoğu gün, sadece beklemenin doğru olduğunu hissediyordu. Ancak arada sırada beklemenin sadece yapması gereken, içgüdüsel bir şey olduğunu düşünüyordu. Bu düşünce ne zaman ortaya çıksa, onu üzüyordu. Sahibesi olmaktan ziyade onu tamamlayıp çok daha güzelleştiren bir varlık olan Nira'ya layık olmayan basit bir içgüdüydü bu.

Ve böylece, köpeklik hakkında kafa yormak da onu Nira'ya yakınlaştırıyordu.

APAÇIK OLMAMAKLA birlikte, Tanrılar ölümlülerin acılarına illa kayıtsız kalmayabilir. Ölümcül ıstırap onları bazen heyecanlandırır, bazen eğlendirir; bazen ise, nadiren de olsa üzer.

Mecnun'un nöbeti beş yıl sürdüğünde, köpeğin ömrünün çok ötesinde yaşaması ve çektiği acının gereksiz yere uzaması Zeus'un dikkatini çekti. Köpeğin asil ruhundan etkilenerek, Kaderler'in malikânesini ziyaret etti.

Kimse Kaderler'i ziyaret etmekten hoşlanmaz. Kibirlidirler ve onlardan bir talepte bulunmak zordur. Acayip görüşleri vardır ve ölümlü yaşamların örüldüğü beyaz, uzunluğu sonsuzdan tam olarak bir milimetre daha kısa, on metre yüksekliğinde ve on metre genişliğindeki salonun kendisi de nahoştur. Her biri belirli bir duygunun özüyle dolu on bir beyaz kupa Clotho'nun

çıkrığının kenarında yan yana durur. Bir can örülürken, Atropos tarafından kesilmeden önce Lachesis tarafından her kupaya batırılır. (Prensip olarak, Lachesis her bir ipliği kavanozların her birine batırır ve her yaşamın aynı cömert duygusal aralığa sahip olmasını sağlar. Ancak öngörülemeyen Lachesis, bazı ipleri yalnızca bir veya iki duyguya daldırarak bazı hayatları monoton veya dayanılmaz hale getirir. İntiharlar Lachesis aracılığıyla var olur.) Malikâneleri ve kişilikleri göz önüne alındığında, tanrıların çoğunun onlardan tamamen kaçınması, kız kardeşlerin sadece birbirleriyle arkadaşlık etmeleri şaşırtıcı değildir. Bu nedendir ki Clotho, Lachesis ve Atropos'un Zeus'un salonlarına teşrif etmesiyle hissettikleri, gizli bir zevk ve açık bir meydan okuma karışımıydı.

Umarım bizi bir şeyle suçlamak için gelmemişsinizdir,” dedi Atropos.

“Sizi zamanın başlangıcından beri tanıyorum,” dedi Zeus. “Suçsuz olmadığınız bir an yoktur.”

“Haklı,” dedi Clotho. “Başka hiçbir ölümsüzün yapamadığını yapıyoruz. Hiçbir suçumuz *olmamalı*.”

Kız kardeşler güldüler.

“Yine de,” dedi Zeus, “görevlerinizi her zaman doğru şekilde yapmıyorsunuz. Görünüşe göre bazı ölümlülerin yaşam süreleri kısalırken, diğerleri uzatılmış.”

“Eğer bir haksızlık yapılmışsa, Tanrıların kralının hatası olmalı,” dedi Atropos.

“Mecnun'un ömrünü uzatmaya karar veren ben değilim,” dedi Zeus. “Siz üçünüz masum bir varlığın acısına sebep oldunuz. Benim açıkça yasakladığım yere müdahale ettiniz. Ama

eminim sebepleriniz vardır ve bunları benimle paylaşırsanız onur duyarım.”

“Siktir git,” dedi Atropos.

“Bahsettiğin varlık acı çekiyorsa,” dedi Clotho, “bunu oğullarınla konuş. Her şeye burunlarını sokan onlar. Eminim asıl suçlanması gerekenin onlar olduğunu fark edeceksin, gerçi çocuklarını kontrol edemediğin için bazıları seni de suçlayabilir, ey büyük ve güçlü Zeus.”

Zeus başını eğdi.

“En azından Mecnun’un acısına son verebilirsiniz,” dedi.

“Bunu yapmayacağız,” dedi Atropos. “Bu ne bizim ne de senin elinde.”

“Onu sonsuza kadar bekletecek misiniz?”

“Sonsuza kadar sürmeyecek,” dedi Lachesis. “Köpek ölümsüz değildir.”

“En fazla elli yıl,” dedi Clotho.

“Bu bir köpek için uzun bir süre,” dedi Zeus.

Elinde olmadan Mecnun’un Nira’ya olan bağlılığından etkilenen Atropos yumuşadı.

“Yaratığı beklemekten vazgeçmeye ikna edebilirsen, hayatının sona ermesine izin vereceğiz. Belki bir dahaki sefere tavsiye için sana geldiğimizde dinlersin.”

Kaderler’den alabileceği her şeyi alan Zeus, Hermes ve Apollo’yu çağırdı.

“Bu oyununuz bana ikinize mal olduğundan daha fazlasına mal oldu,” dedi. “Biriniz Mecnun’u nöbetinden vazgeçmeye ikna edecek. Başarısız olursanız, ikiniz de onun acısı bitene kadar acı çekeceksiniz.”

“Bizi tehdit etmene gerek yok baba,” dedi Apollo. “Biz hep iyi evlatlar olmadık mı? Ne istersen yapacağız.”

Böylece, Zeus’un oğulları bu konuda kavga ettikten ve Apollo, Hermes’in rüyalar yoluyla ölümlülerin hayatına karışma eğilimine atıfta bulunduktan sonra, Hermes Mecnun’u serbest bırakmakla görevlendirildi. Bahislerine gelince, her iki Tanrı da Mecnun’un Nira olmadan mutlu ölemeyeceği konusunda hemfikir. Prens –bizzat ölümün eşiğinde– Hermes’in kalan son umuduydu.

“Biliyor musun, bana borçlu olacağın kölelik yıllarını sabırsızlıkla bekliyorum,” dedi Apollo. “Bir ateş topuna nasıl şoförlük edeceğini hep birlikte göreceğiz.”

HERMES, NİRA ile Mecnun’a ilahi bir yakınlık vererek görevini olması gerektiğinden daha zor hale getirmişti. Mecnun’dan nöbetini bırakmasını istemek boşunaydı. Köpeği Nira’nın geri dönmeyeceğine ikna etmek için gereken süslü konuşma becerisine sahip değildi. Mecnun’a olan hayranlığı, Hırsızlar Tanrısı’na engel oluyordu. Açık bir hileyi seçenek olarak saymıyordu. Mesela Nira kılığına girmezdi. Yine de Mecnun’un Nira olmadan mutlu olamayacağını ve Mecnun’un nöbetinin boşuna olduğunu bilen Hermes, en azından bu küçük lütfu yerine getirme kararını aldı: Mecnun’un kendi ölümünü kabul etmesine izin verecekti.

Bir gün, Mecnun, eski evinin karşısındaki avluda otururken, siyah bir kaniş –neredeyse Mecnun’un ikizi gibiydi, ancak bunun parlak mavi gözleri vardı– onu sürüsünün dilinde selamladı.

“Seninle oturmamın sakıncası var mı?” diye sordu Hermes. Sürüsünün dilini duyduğuna memnun olan Mecnun sordu:

“Umurumda değil ama sen bizim dilimizi nereden biliyorsun?”
“Çok gezdim,” dedi Hermes, “birçok dil biliyorum.”

“İnsan dillerini bile mi?”

“Evet,” dedi Hermes, “birçok yerde yaşadım.”

Mecnun İngilizce:

“Çok zeki olmalısın,” dedi.

Hermes İngilizce yanıtladı,

“Öyleyim ama erdemlerim hakkında konuşmayı sevmem.”

Mecnun o anda bunun rüyalarında gördüğü varlık olduğunu biliyordu.

“Sen köpek değilsin,” dedi. “Seni tanıyorum. Benden ne istiyorsun?”

“Yardım etmek için buradayım.”

“Bana Nira’nın nerede olduğunu söyle,” dedi Mecnun.

“Seni ona götürebilirim,” dedi Hermes, “ama bu yerden ayrılmam gerekecek.”

Mecnun beş yıldır dikkatle izlediği eve baktı; kırmızı tuğla, uzun baca, piramit çatı, üçüncü katta panjurlu bir pencere, ikinci katta bir cumbalı pencere, kendi çatısı olan ön veranda, ön bahçedeki mavi ladin, çit görevi gören farklı türde çalılar. Neredeyse evin tuğlalarını, alüminyumunu ve ahşabını sevdiği söylenebilirdi ama elbette, sadece içinde Nira yaşadığı için değerliydi.

“Buradan ayrılamam,” dedi Mecnun.

“O zaman izin verirsen sana eşlik edeceğim. Senin için yapabileceğim bir şey var mı?”

Mecnun soruyu düşündü. İstedığı hiçbir şey yoktu ama ziyaretçinin gücünü merak ediyordu.

“Zamanı durdur,” dedi.

“Çok tatsız bir istek,” dedi Hermes, “ama nasıl istersen.” Ve zaman durdu. İki kapı aşağıda bir ağacın dalına konan bir kuş ötmeyi bıraktı ama zamanın durduğu anda çıkardığı notayı çıkarmaya devam etti. Hiçbir sesin azalmaya zamanı olmadığı için etraflarındaki gürültü dayanılmazdı, dünya sağır edici bir alarma döndü. Çiçekli bir çalının yapraklarının üzerinde uçan bir kelebek, bir hava jölesine sıkışmış gibiydi, kanatlarındaki açık mavi noktalar sarı bir saçağın üzerinde açıkça görülüyordu. Kokular bile hareketsizdi, öyle ki Mecnun başını çok hafifçe hareket ettirdiğinde, bir koku ögesi alabiliyordu ve sonra bir tane daha ve bir tane daha; her biri bir mika tabakası gibiydi. “Bu kadar yeter,” dedi Mecnun, zaman durduktan sadece birkaç dakika sonra.

“Eskiden bunu kendimi eğlendirmek için yapardım,” dedi Hermes. “Ne kadar dayanabileceğimi görmek için bir testti. Ben de senin gibiyim, Mecnun. Hiç uzun dayanamazdım. Ama kardeşim Ares günlerce dayanabilirdi.”

“Kardeşin güçlü olmalı,” dedi Mecnun.

“Hayır,” dedi Hermes. “Gürültü ona savaşı hatırlattığı için bundan hoşlanıyor.”

Bunun üzerine Mecnun, arkadaşının ne derece üstün olduğunu anladı. Gözü korkmuş olsa da sordu:

“Tanrı olmak nasıl bir şey?”

“Çok üzgünüm,” dedi Hermes, “ama bunu gerçekten ifade edebileceğim tek dil ölümlülerin öğrenemeyeceği bir dildir.”

“Bizim gibi hissediyor musun?” diye sordu Mecnun.

“Hayır,” dedi Hermes. “Benim için duygu dediğin şey farklı bir düzen ve tabiata aittir. Somuttur, buhar veya duman gibidir.”

“Ne tuhaf,” dedi Mecnun.

Bir süre ikisi sessizce oturup evleri, gökyüzünü ve dünyayı düşündüler. Yanından geçen insanlar, Mecnun'u her zamanki noktalarından birinde, her zaman yaptığı gibi, sabit bir şekilde ileriye bakarken gördüler. Hermes'i görmediler. Köpekler, kediler ve kuşlar ise daha Mecnun'u görmeden Hermes'i gördüler ve ürktüler.

Mecnun'un sormak isteyeceği binlerce soru vardı. Köpekler insanlardan daha mı üstün? Hangi varlıklar daha zeki? Neden ölüm var? Hayatın amacı nedir? Bu soruların çoğu ilginçti, ancak yanıtları Mecnun için artık önemsizdi. Mecnun yalnızca tek bir şeyi bilmek istiyordu: Nira'nın nerede olduğu. Ama soruyu sormaktan ya da daha doğrusu alacağı cevaptan korkuyordu. Hermes de –Mecnun'a saygısından dolayı– Nira'dan bahsetmedi. Bunun yerine sorulmasını bekledi.

Mecnun, kendisi için önemli olan tek konuyu açamasa da Hermes'in yanında rahat sayılırdı. Tanrı, köpeğin zihninde, evinde gibiydi. Hiç konuşmasalar da pek çok şeyden bahsettiler. Gün sanki dakikalar içinde geçiverdi.

Güneş batarken Mecnun isteksizce görev yerinden ayrıldı. O ve Hermes, High Park'a doğru sürüklenerek Roncesvalles boyunca gezindiler. Mecnun yerleri kokladıktan sonra, Hermes onu bir şarküteri dükkânının arkasındaki ara sokağa götürdü. Orada bayat ekmek ve bir Polonya sosisi parçası buldular. Mecnun batıya, High Park'a gitmeden önce istediği kadar yedi. Artık hızlı hareket etme yaşını çoktan geçmişti ve sıcak havalarda oyun alanından, ördek göletinden tramvay kavşağının yanındaki ağaçlardan, kısacası parkın çevresinden pek uzaklaşmazdı.

Sonunda Hermes ile ikisi bir çam ağacının dallarının altına oturduklarında, kaçındığı soru aklına takılınca Mecnun endişesini gizleyemedi.

“Görüyorum ki,” dedi Hermes, “bana bir şey sormak istiyorsun.”

“Bana *sevginin* ne olduğunu söyler misin?” diye sordu Mecnun.

Güneş neredeyse tamamen batmıştı. Ağaçların hemen üzerinde kıpkırmızı bir çizgi uzanıyordu. Gecenin sesleri –gündüzünkinden daha ince ama daha ilgi çekiciydi– ortaya çıkmıştı ve park yer yer sokak ve ay ışığıyla aydınlanmış, gölgeler derinleşmişti.

“Bedenleriniz çok zarif,” dedi Hermes, “ve duyularınız muhteşem. Değiştğin için üzgünüm Mecnun. Diğer köpekler gibi bir köpek olsaydın, sorduğun soru aklına gelmezdi. Cevabı zaten bilecektin.”

“Bu kelime bana Nira’yı hatırlatıyor,” dedi Mecnun. “Anlıyorum,” dedi Hermes. “Öyleyse bir anlaşma yapalım.

Soruna cevap vereceğim ama karşılığında buradan ayrılmayı düşüneceksin.”

“Nira olmadan gidemem,” dedi Mecnun.

“Senden sadece düşünmeni istedim,” dedi Hermes. Mecnun kabul etti, sonra doğruldu.

“Bilmek istediğin şey, Mecnun, *sevginin* ne anlama geldiği değil. Bu hiçbir şey ifade etmiyor ve hiçbir zaman da etmeyecek. Sen, Nira’nın bu kelimeyi kullandığında ne demek istediğini bilmek istiyorsun. Bu daha zor, çünkü Nira’nın sözü tek bir kadının tek başına çıktığı uzun bir yolculuğa benziyor. Bu

sözcüğü kitaplarda okudu, konuşmalarda duydu, arkadaşlarıyla, ailesiyle, Miguel ve senle tartıştı. Hiçbir canlı sevgiyi onun gibi deneyimlemedi veya onunla aynı şekilde kullanmadı ama ben seni Nira'nın yolundan götürebilirim.”

Ve Tercümanların Tanrısı böyle yaptı. Mecnun'u göz açıp kapayana kadar Nira'nın *sevgi* kelimesiyle karşılaştığı her ana götürdü; bu kelimeyi her duyduğunda, aklından geçirdiğinde veya sarf ettiğinde hissettiği duyguları ve aklından geçen düşünceleri hissetmesine izin verdi. En küçük farkındalık halinden en derin duyguya kadar her bir noktayı tattırdı. Mecnun'un Nira'nın “sevgi” algısına dair anlayışı derinleştikçe, sıkıntısı da arttı. Nira yanlarındaymış gibi ona geri verilmişti ama aynı zamanda ondan çok uzaktı ve birden onsuz olma hali katlanılamaz bir hal aldı.

Mecnun kederden öylesine bunalmıştı ki ağıt bile yakamadı. Yapabildiği tek şey derin bir iç çekişti. Pas rengi çam iğnelerinin üzerine uzandı ve çapraz şekilde üst üste koyduğu patilerinin üzerine başını yasladı.

“Daha fazla beklemene gerek yok,” dedi Hermes. “Seni ona götüreceğim.”

O anda Mecnun, Nira'yı tekrar görmek için her şeyi yapardı. Böylece Hırsızlar Tanrısı'na güvenerek nöbetinden vazgeçti. Ve ruhu, Hermes'in rehberliği eşliğinde akşam boyunca seyahat etti.

İKİ ARMAĞAN

Prens'in şiirlerinde, onun bir tanrının güvenle üzerine bahse girebileceği bir ruh olduğuna dair açık bir ipucu var mıydı? Hayır, pek sayılmaz. Zamanını bir avuç köpek dışında kimsenin bilmediği bir dilde şiirler yazarak (ve hatırlayarak) harcayan bir köpek konusunda iyimser olmak için ikna edici bir neden yoktu. Aslında, Prens son şiirlerini yazana kadar dünyada onları anlayabilecek bir tek kendisi kalmıştı. Sürüsünün dili neredeyse ortaya çıktığı hızla aniden ortadan kaybolmuştu.

Gri gözlü şafakta

dün gecenin çöplerini düşünerek koşan kahverengi köpek

yivli kapılardan sığıyor,

kuşlar dünyanın üzerinde şarkı söylerken,

bir parça dm peynir, yediği Ŗi kebap
ve bir bobin gibi sarılmış makarnanın kaprisleri hakkında.

Ancak yine de bir mit *vardı*. Prens'in zekâsı, oyunculuğu, içinde ilginç bir unsur, ııltılı bir derinlikti. Hırsızlar Tanrısı'nın sonunda korumayı seçtiği Ŗey buydu. Prens'in ruhu bir tür cıva gibiydi. Köpek mutsuz ölmeye olduğu kadar mutlu ölmeye de yatkındı.

PRENS ALBERTA, Ralston'da, kırmalardan doğan kırmaların doğurduğu bir kırmaydı. İçinde hangi ırkların olduğunu söylemek imkânsızdı. Tüyleri orta yoğunluktaydı, rengi kızıldı ve göğsünü kaplayan beyaz bir leke vardı. İçinde neredeyse kesin bir golden retriever hatta belki de bir border collie parçası vardı. Onu sahiplenilen aile için hangi ırktan geldiği zaten önemli değildi. Onu besleyen, yrye çıkaran, ayır boyunca kovalayan ve onunla birlikte sincap avlayan genç Kim için ise kesinlikle hiçbir önemi yoktu.

Prens'in karakteri kısmen doğutandı ama aynı zamanda onun oyunculuğunu ve zekâsını teşvik eden Kim'in ve bir Ŗekilde onu kendi suretinde yaratan Alberta'nın da bunda rolü vardı. Yani doğduğu toprak, Prens'in Albertalı köpekler gibi bir köpek olmasına olanak sağladı. Ralston iki yıl boyunca onun evi ve tüm alanı oldu. Yazın çayırın kokusundan konserve köpek mamasının tadına, 22'lik bir tüfeğin ürkütücü atırtısından yaralı bir kemirgeni kovalama ihtimaline, Kim'in yatak odasının kokusundan tüm aileden aldığı sevgiye kadar, o bölgeyle ve hayatıyla ilgili her Ŗeyi seviyordu. Her anlamda Prens'in hayatının ilk iki yılı cennet gibiydi.

Sonra sürgün geldi. Kim, Ralston'dan taşınırken Prens'i de yanında götürdü. Yolculuğun kendisi giderek daha üzücü bir hal aldı. Soğuk bir ilkbahar sabahında yola çıktılar. Saat henüz çok erkendi ama Prens tavşan avlayacaklarını düşünüp çok heyecanlandı. Ancak ortam tuhaftı. Alışılmadık derecede gergindi ve Prens, Kim'in annesinin üzgün olduğunu hissedebiliyordu. Gerçi Kim'in annesi Prens'in anlamadığı nedenlerle sık sık üzülürdü, bu yüzden onun ağlama sesini ve ailenin tavırlarındaki tuhaf gerginliği görmezden gelerek arabaya atladı ve heyecanla bir kemirgen kokusu almak için havayı kokladı.

Sabun ve motor yağı kokan bir gömlek giyen Kim, pencereyi aralık bırakmıştı, böylece Prens, burnunun ucunu gizlice dışarı çıkarıp, güneş sabahı yakıp kül ederken çiyden ıslanan zeminin kokusunu alabildi. Ne kadar heyecan vericiydi! Ama sonra tanıdık kokular yerini tanımadığı bir monotonluğa bıraktı; katran, toz, kaya... Dünya farklı görünmeye başladı. Evin uzağındaki güzellikler gitgide daha bunaltıcı bir yakınlığa dönüştü. Avlanmak için durmayacaklarmış gibi görünüyordu. Kim, benzin kokan bir diyarın ortasında bir yerde küçük bir çimenlik parçasına işeyebilmesi için arabadan çıkmasına –tasmasıyla– izin verdi. Sonunda yemek yediler ve yeniden yola koyulmadan önce arabada uyudular.

Oradan sonra dünya sesleri, kokuları, önünden geçip gittiği zamanki görüntüsüyle gitgide daha da bilinmez hale geldi. Prens'in sevdiği her şey, geride yüksek binalar, hareket halindeki arabalar, bolluk kılığına bürünmüş bir boşluk bırakarak ortadan kaybolmuş gibiydi. Şehre ulaşmışlardı.

Sonra, Prens'in ilk günlerinde sürekli şaşkınlık yaratan şehir, Kim'i de ondan uzaklaştırdı. Belki de Prens'in, yeni dünyayı oluşturan, sonsuz gibi görünen, birbirine bağlı labirentlerde yolunu bulmayı öğrenecek zamanı olsaydı, Kim'i tekrar bulabilirdi. Ama zamanı yoktu ve dahası, Kim'in nasıl ortadan kaybolabileceğini bilemezdi. İçinden küçük bir nehir geçen bir vadide dolaşıyorlardı. Ağaçlar, kuşlar ve tabii ki sincaplar vardı. Kim ile birlikte yürürlerken bir an için vadinin kenarında koşan bir sincabı kovalamaya başladı.

Kim'den duyduğu son şey "Prens! Burada kal! Burada kal!" oldu. Kim ciddi bir ses tonuyla bağıırıyordu. Çoğu durumda, Prens ona derhal dönerdi. Ancak söz konusu sincap çok cüretkârdı. Kesinlikle ısırılmak *istiyordu*. Ağaçlar, su ve tanıdığını sandığı bir dünyanın kokusu içini zevkle dolduruyordu. Şu anki gibi, olabildiğince hızlı koşmak, bir daha duyamayabileceği bir coşkuydu. Hepsi harika bir oyundu! Bu yüzden vadinin bir ucuna, Kim'in kendisini kolayca takip edemeyeceği bir yere koşup soğan, boya ve pişmiş et kokan evlerin arasından geçerek bu yabancı sokakları keşfe çıktı.

Bir süre sonra keşfi bıraktı. Oyun bitmişti. Kim'i aramaya koyulduğunda evlerden birinin kapısı açıldı ve kadının teki onu içeri çağırıp ona su ve bisküvi verdi. Bu evde ne kadar kaldığını bilmiyordu. Dışarı çıkmak için havlamıştı ama kadın tasma takıp onu yürüyüşe çıkarmış ve alıkoymuştu. Günler, belki haftalar sonra oradan kaçmayı başardı. Doğal olarak Kim'i aradı ama Kim'den geriye hiçbir iz kalmamıştı. Prens vadiden çok uzaklara gitmiş, yeni ve dikkat dağıtıcı hislerle sersemlemiş, şaşırtıcı bir sokak labirentinde kaybolmuştu.

Sonraki günler kasvetliydi. Neredeyse her santimini hissederek ya da koklayarak tanıdığı Ralston'da bile Prens, insan nezaketinden emin olamazdı. Etrafta onu kovalayan ya da ona taş

atan insanlar olurdu. Bunların en kötülerini aklına yazar ve onlara yanaşmazdı. Ama burada, bu şehirde kimden kaçınacağını bilmiyordu. Böylece açlık veya susuzluk onu insanlara yaklaşıp yalvarmaya zorlayana kadar hepsinden uzak durdu.

Prens her şeyini kaybetmiş olmasaydı, bundan sonrasında şansının yaver gittiğini söyleyebilirdiniz. Sokaklarda dolaşıp, çöp tenekelerini devirerek, yerde ne bulduysa onu yiyerek geçirdiği bir haftanın sonunda, ona iyi davranan bir çift tarafından sahiplenildi. Onu beslediler, su verdiler, evlerinde kalmasına izin verdiler. Kim her aklına düştüğünde yanlarında kalmak onu rahatsız etse de en azından onu incitmeye çalışmıyorlardı. Evlerine girip çıkmasına izin veriyorlardı. Bu sebeple yeniden yanlarına dönüyordu.

Yine de tamamen güvenilir değillerdi. Onu King ve Shaw'daki klinikte yatıya bırakanlar onlardı.

DEĞİŞİM, PRENS'İ diğer köpeklerden farklı şekilde etkiledi. Daha doğrusu onu daha çok ve oldukça net bir şekilde etkiledi. Prens, neredeyse değişimin gerçekleştiği andan itibaren dil hakkında düşünmeye başladı. İsimler ve adlandırma ona muazzam ve olağanüstü derecede yararlı göründü. Bir şeye ses veya ses kümesi atamak soyut bir fikirdi. Bu kavram yabancı değildi elbette. *Ödül* kelimesini bisküvi ile ilişkilendirmişti. Aslında, dile karşı duyduğu bu heyecanın temelinde tam da bu çağrışım yatmış olabilirdi.

İsimler ve adlandırma konusundaki düşüncesini ne etkilerse etkilesin, yine de hiçbir şeyi fazla ciddiye alan biri değildi. Onun doğasında yoktu. Gördüğümüz gibi, yeni dilde kelime oyunlarının ilk yaratıcısı kendisiydi. Ama aynı zamanda tek cümlelik fıkraların ve bilmecelerin de yaratıcısıydı. Örneğin;

“Sincap ile plastik ördek neden benzerler?”

“Isırıldığında ikisi de gıcırda.”

Ya da daha metafiziksel olarak:

“Neden kediler her zaman kedi gibi kokar?”

“Ah, bak! Bir sincap!”

Sıradan bir dinleyicinin, Prens’in şakalarını bazı açılardan anlaması kolay değildi. En basitinden, her şeyin ilki bunaltıcı gelebilirdi. Dolayısıyla sürünün dilinde ilk olan bu şakalar da üzerinde düşünöldüğü kadar ilgi görmemiş ve hiçbir köpek tarafından beğenilmemişti. Örneğin; sincapla ilgili olanı hem gerçek *hem de* hayal gibi görünüyordu ve genellikle birbiriyle ilişkili olmayan bu iki şeyin bir birleşimiydi. Ayrıca şakanın dilsel izi vardı: “Sincap” kelimesini söylemek son derece zevkliydi. (Bu konuda da herkes hemfikir di.) Son olarak, Prens’in performansı da ayrı meseleydi; dilden duyduğu sevinci paylaşmak için sesini duyurması gerekiyordu ancak diğer köpeklerin hiçbir i Prens’in söylediği şeyleri dinlemeye alışık değildi. Dikkatlerini çekebilmek için Prens’in tavrının, diksiyonunun ve ifadesinin tamamıyla ikna edici olması lazımdı. Daha önce anlatıcılık deneyimi olmamasına rağmen, Prens yeni bir hikâye anlatım tarzı geliştirmişti. Onu sevenler de işte bu yüzden severken, nefret edenler de aynı yeni anlayış yüzünden nefret ediyordu.

Atticus gibi köpekler, Prens’in dillerini çarpıtmasından hoşlanmadıkları gibi, Prens’in imalarıyla da baş edemezlerdi. Prens’in konuşma ve performans yeteneğine olan hayranlıkla ölçölen yeni bir statü biçimi oluşmuştu ve bu o kadar yeniydi ki, onunla nasıl mücadele edilebileceğini düşünmek zordu. Hayranlık duyulan,

ancak yetenekleri geleneksel köpek köpeklerinkinden çok farklı olan bir köpeğe hangi statü verilebilirdi? Garip konuşan köpeğin sürü üzerinde nasıl bir etkisi olmalıydı? Tehlikeli miydi? Bu soruların hiçbirini yanıtlamak kolay değildi ve sonunda, komplocuları Prens'e karşı kışkırtan şey korku oldu.

İkinci sürgünü –bir rüyanın ortasında geldiği için oldukça tuhaf ve şaşırtıcıydı– neredeyse ilki kadar yıkıcıydı. Prens'in hiçbir dünyada istenmediğini düşünmesine şaşmamalıydı ve bir süre adına depresyon denen bir batağa girdi. Kendini ve dilini –şu anda gayri resmi koruyucusu olduğu dili– canlı tutmanın yollarını bulmak için şehirde dolaşıyordu. Yine de sürgüne ve yasına rağmen, Prens'e bir kez daha “şanslı” demek yanlış olmazdı. Evinin, Kim'in ve sürüsünün yokluğunda en azından sevdiği bir şey vardı, her zaman onunla olacak bir şey: Sürüsünün dili.

PRENS'İN SÜRÜSÜNÜN diliyle olan ilişkisi, bakış açısını ve kişiliğini bir şekilde o kadar etkilemişti ki, dünyadaki zamanı sona ererken, Apollo köpeğin hayatının nasıl sona ereceği konusunda giderek daha fazla kararsız hale gelmişti. Bu belirsizlik onu –Veba ve Şiir Tanrısı– Hermes'ten daha fazla etkiledi. Apollo her şeyden önce bir şairin, bahsine mal olabileceğinden rahatsızlık duyuyordu, ama aynı zamanda küçük kardeşinin köleliğini kazanıp kazanmayacağını öğrenememe fikri de rahatsız ediciydi. Sevmediği bir şey varsa, o da Hermes'e kaybetmektir.

“Dinle,” dedi kardeşine, “bu yaratık hayatının çoğunu sürgünde geçirdi. Yıllardır mutsuz. Mutsuz bir ölümden başka şansı yok. Neden bahsimizi hemen şimdi sonuçlandırmıyoruz. İstersen cezayı ikiye katladığını unuturum. Bana sadece bir yıl borçlu kal haydi.”

“Hayır,” dedi Hermes.

“Emin misin? Yani, senin yerinde olsam, bu şansı tepmezdim.”
“Madem bu kadar eminsin, neden bahsi üçe katlamıyoruz?” diye sordu Hermes. “Üç yıl yapalım.”

“Ciddi değilsin,” diye yanıtladı Apollo. “Başından beri ciddi değilsin. Görünüşe bakılırsa bu önerme yanlıştı...”

“Beni ikna etmeye mi çalışıyorsun?” diye sordu Hermes. “Hakaret etmeye gerek yok,” dedi Apollo. “Ben sadece bunu ölüm *anı* olarak adlandırırken ciddi olmadığına dikkat çekiyorum. Bir insandan, korkunç bir ölümle harika bir yaşam ya da harika bir ölümle sefil bir yaşam arasında seçim yapmasını istesen, sence hangisini seçerdi? Ölüm *anı* önemli değil.”

Hermes gülümsedi.

“*Sahiden* beni ikna etmeye çalışıyorsun,” dedi. “Soruna cevaben: genç biri heyecan verici bir hayat seçerdi; yaşlı biriye mutlu bir ölüm. Ama şartları kabul ettiğin için bunların hiçbirinin bir önemi yok.”

“Önemli olmadığı konusunda haklısın,” dedi Apollo. “Bu köpek de diğerleri gibi sefil bir şekilde ölecek ve seni birkaç yıl keçi gibi kullanacağım.”

Ancak Apollo üzgündü. Öfkeli her tanrı gibi, üzüntüsünün acısını bir ölümlüden; yani bu durumda, Prens’ten çıkardı. Köpek ömrünün son aylarında olmasına rağmen, Zeus’un da oğullarına köpeklerin hayatlarına daha fazla karışmasını yasaklamasına rağmen, Apollo gizlice Prens’in hayatına müdahale etti. Bir avuç dolusu kumu kullanarak on beş yaşındaki köpeğe acı çekertmek için belalar indirdi.

YILLAR İÇİNDE, Prens şehrin çoğunu keşfetmişti ancak en çok merkezini ve güneyini biliyordu. Sonunda Toronto’nun Woodbine, Kingston Yolu, Victoria Park ve Ontario Gölü ile

çevrili bölümünü tercih etmişti. Zamanını birkaç ev ile sahip arasında bölüştürmüştü ve kumsalı evi bellemişti. Burayı yakından tanıyordu ve şehrin ona sunduğu, Kingston Yolu'ndan saklı bitki cenneti Glen Stewart Park'a inmek gibi zevkleri seviyordu. Bir de göl kıyısının, kışın verdiği hissi (sert kumlar) ve yazın gelen metal, balık, insanların üzerlerine sürdüğü yağların kokusuna da bayılıyordu.

Prens, bölgesinde bir sürü güvenli kaçış rotası, kestirme yol ve sapak biliyordu. Gerekirse Main yakınlarındaki Kingston'dan Neville Park'ın sonuna, Kew Plajı'nın doğusu ve kuzeyinden Willow ve Balsam'ın buluştuğu yere kadar yolunu koklayarak bulabilirdi. Bazı sokakları diğerlerinden daha iyi biliyordu elbette. Örneğin; Kingston Yolu. Ne çarpık bir güzellikti! Garip baharatlar, Glen Stewart Park'ın nemli girişleri, taze ekmek, evlerden gelen tahmin edilemez kokular, beton binaların sert, kimyasal kokusu, sokak lambalarıyla trafik ışıklarının parıltısı ve gecenin tüm aydınlatmaları, bir el bir şey arıyormuş gibi sırtında gezinirken "Hey, hey, hey... gel, oğlum!" diyen insanlar ile alışılmadık bir parfümün tatlılığı onu bir duyudan diğerine sürüklüyordu. Kingston Yolu her zaman tanıdıktı ama bir şekilde de her zaman farklıydı. Peki Beech veya Willow'a ne demeliydi? Bunlar iyi bilmediği caddelerdendi. Onları kokularından ve isimlerinin sokak tabelalarındaki görüntüsünden tanıyordu ama bunlar göle giden yollar olmaktan biraz daha fazlası, hafızasında parıldayan yollardı; yeşil ve gri alanları, çimenleri ve kaldırımları karışık ve hatırlaması zordu. Fakat bir bölgeyi tanımak için her yerini bilmek gerekirdi. Beech ve Willow, Prens'in keşfedeceği arda kalan yerlerin, Sahil'in büyük zenginliğinin bir parçasıydı.

Daha da önemlisi, Sahil, köpeklerin genellikle tasmalı tutulduğu yerdi. Bu içini rahatlatmıştı, çünkü Prens, Mecnun gibi kendini savunmayı öğrenmiş olsa da diğer köpeklere boyun

eğdirmekten hoşlanmıyordu. Her şeyden önce, hükmedilen her bir köpek, dilini konuşabileceği veya öğretebileceği bir köpeğin daha eksildiği anlamına geliyordu. Ara sıra onu ısırmalarına izin verse de bu da bir çözüm değildi. Hükmedebileceklerini sanan köpekler, en kötü dinleyiciler olurlardı. Ayrıca saldırgan olanlarla uğraşmak, yaşlandıkça daha zor geliyordu. Bu yüzden, düşündükçe ona garip gelse de Prens tasmalar için minnettardı.

Aynı zamanda Sahil, insanların onu çoğunlukla yalnız bıraktığı bir yerdi. Görünen o ki büyük topları havada tutmak ya da küçük tekerlekli ayakkabıların üzerinde kaymak ya da suları (muhteşem bir şekilde) idrar, balık ve binlerce kirli çorap kokan göle dalmak gibi yapacak daha önemli işleri vardı. Prens'in insanlarla yaşadığı en ciddi sorunlar, onlardan birine ait bir köpeğe karşı kendini savunmak zorunda kaldığı zamanlardı. İnsanlar köpeklerini savunurken acımasız olabiliyorlardı ve dahası Prens, onlardan birini ısırırsa sorun yaşayacağını biliyordu. Bu yüzden, insanların ona saldırdığı ender durumlarda, Prens tabanları yağlar ve şimdiye kadar en iyi bildiği topraklardan hızla kaçardı.

Prens'in en etkileyici şiirlerinin Sahil hakkında olması şaşırtıcı değildi. Örneğin; "Göl Kıyıya Vuruyor" şiirini 2011 yılında, ölümünden önceki yaz aylarında yazmıştı.

Koyun çevresinde ışıklar yanarken göl kıyıya vuruyor.

Yakınlarda bir yerde inek eti cızırıyor. Dumanı geçidin üzerinde yola çıkmış. Kavurucu çamurdan soğuyan,

Siyaha dönen, yeşili yedim ben.

Jiletlenmiş patilerimi yaladım ve kan tadı aldım. Bu meşgul yalanlar dünyası nedir?

Bazı şehirli cinler sineklere yemek yedirir!

Sahil sayesinde, son yıllarında Prens'in yeniden bir evi olmuştu. Ancak ne yapacağı belli olmayan zalim Apollo bunu elinden aldı.

Prens ilk olarak görme yetisini kaybetti. Esen rüzgârın gözlerine ve kulaklarına güneşten zehirlenmiş kumlar savurmasından sonra, iki gün içinde kör oldu. İlk başta, dünyayı gri bir pus kaplamış gibiydi. İnce ama kalıcı pus, bir yumuşaklık yaratıp ışık kaynaklarının çevresinde haleler oluşturuyor; uzaktaki şeyler ise yaklaşan beyaz bir perdenin arkasında kaybolmuş gibi gözüküyordu. Pus giderek kalınlaştı ve yakınlaştıkça sise dönüşürcesine yoğunlaştı. Sonunda her şey griye büründü ve Prens hiçbir şey göremez oldu; ışık, hale, araba, insan, bina yoktu. Yalnızca göz kapakları gibi bir grilik hakimdi.

Dünyasının silinmesi zaman alsa da körlük, sanki bir anda olmuş kadar sarsıcıydı. Prens artık hiçbir şey göremediğini fark ettiğinde, Glen Stewart Park'ın tepesindeki ahşap merdivenin altındaydı. Yani, "kendinin" olan evlerin herhangi birinden oldukça uzaktaydı. Bu kör haliyle Sahil'in yolunu bulup oradan tam olarak nereye gidebilirdi ki?

İhtiyarlasa da kesinlikle zeki bir köpek olan Prens, besleneceği, sevileceği ve korunacağı bir sürü eve buyur edildi. Bu evlerdeki insanların hepsi nazikti –hiçbiri Randy kadar zorba değildi– ama Prens herhangi bir eve tıkılıp kalmak istememiş, onun yerine bölgesini keşfetmesine, şiirlerini yalnız başına yazmasına, dünyayla kendi şartlarıyla baş etmesine fırsat tanıyan bir bağımsızlığı seçmişti. Ayrıca birkaç gün sonra, varlığının insanlarda ortaya çıkardığı cilveleşme, okşama, onunla birlikte yerde yuvarlanma, kendini beğenmişlik, küçümseme, neşeyle buyurulan emirler gibi davranışlardan fena halde usanmıştı.

"Buraya, oğlum! Buraya, oğlum!"

"Yuvarlan! Yuvarlan!" ve heyecanlı hitaplar:

"Kimmiş uslu çocuk, ha? Kimmiş iyi köpek?"

Prens, davranışlarının doğalarından kaynaklandığını ne kadar sindirmeye çalışsa da bazen insanların ilgisini o kadar dikkat

dağıtıcı buluyordu ki doğru düzgün düşünemiyordu. Bu nedenle, yaz aylarında genellikle dışarıda kalıp bulabildiği herhangi bir derme çatma yerde —çalılar, banklar, kutular— uyurdu. Kışın kendine sığınak aramak zorunda kalırdı evet, bir orada bir burada haftalarca aynı evde kaldığı olurdu ama Prens kışın bile insanlarla arasına belli bir mesafe koymaya çalışırdı. Peki şimdi kör olduğuna göre kiminle kalacaktı? Onlarla sonsuza kadar birlikte olma ihtimalini gözeterек kimin yoldaşlığını seçecekti?

Ciddi düşündüğü iki ev vardı. Bunlardan biri, bir kadına aitti küçük evdi fakat ev Glen Stewart'tan ve Sahil'den o kadar uzaktı ki çok sevdiği gölünü yeterince sık ziyaret edemeyebilirdi. Kadın nazik biriydi. Ona kimsenin olmadığı kadar çok özgürlük tanıyor, onu beslemekten ve yalnız bırakmaktan memnuniyet duyuyor, ihtiyacı olduğunu düşündüğünde başını okşuyordu. Ancak kadın sigara içiyordu ve sigara kokusu neredeyse diğer bütün artılarını yok ediyordu. Ayrıca verdiği “his” de bazen korkutucu olabiliyordu. Zaman zaman, bir şeyleri öldürmeyi arzuluyormuş gibiydi. Yani kadının yeri kalıcı bir sığınak olamazdı. Böylece geriye Neville Park'taki ev kalıyordu. Ev, kendi bölgesinin sınırındaydı ve gölden çok uzakta değildi. İçindeki insanların —bir kadın ve üç erkek— hepsi ona karşı nazikti. Daha da iyisi, hiçbiri ona sarılmıyor ya da onu küçümsemiyordu. Evdeyken yemeğini veriyorlar, sabah çıkmasına müsaade edip, akşam eve geri alıyorlardı. Ona en çok kadın ilgi gösteriyor ama çoğu zaman hislerini açığa vurmadığı için onun sevgisine dayanabiliyordu.

Genel olarak, insanlar —Prens'e göre— aşırı duygusaldı ve hislerini açıkça belli ediyordu.. Bir insanın kızgın olduğu hırlamadan, hamle yapmadan veya dişlerini göstermeden de üç blok öteden anlaşılabilirdi! Duygu feneri gibiydiler ve yanlarında olmak çoğu zaman rahatsız ediciydi. Elbette istisnalar vardı. Bazı insanlar duygularını belli etmezdi veya istikrarsızdı. Duygu du-

rumları birden değişebilir, herhangi bir uyarıda bulunmadan nazik birinden canıye dönüşebilirlerdi. Bir keresinde parktaki bir bankta kendi kendine konuşan, şarkı söyleyen bir sesle onu yanına çağırın ve menzile girdiğinde kaburgalarına sert bir tekme atan bir adam tarafından neredeyse öldürölüyordu. Prens etrafta onu koruyacak insanlar olduğu için şanslıydı ancak bu olay, bütün insanların –Kim hariç– potansiyel olarak ölümcül olduğuna dair inancını doğrulamıştı. Doğal olarak, Neville Park’taki evi seçtiğinde de bu inanç aklının bir köşesindeydi. Kadın ve üç adam ona karşı asla acımasız olmamıştı ama yine de her zaman değişme ihtimalleri vardı.

DÜNYA GRİ olsa da kokular açısından hala capcanlıydı; yeni kokular, eski kokular, dönüm noktası olan kokular ve keskinlikleriyle onu yoldan çıkarma tehlikesi olan kokular. Ağaçlar, ahşap basamakların ve köprülerin kırışları tanıdık ve rahatlatıcı bir koku yayıyordu; temelde, köpek idrarı. Bir de bildiğı ve zihninde konumlandırabildiğı bitki kokuları vardı; parkın yanındaki bir bahçeyi çiçekleri ve yabancı otlarından, başka bir bahçeyi ise sebzelerinden tanıyordu. Havada dere suyu, çamur, toz, küçük hayvanlar, parfüm, insan teri ve ceset kokuları vardı. Queen Caddesi’ne kadar koklaya koklaya gidebilirdi (öyle hissediyordu), çünkü koku alma duyusu şimdi neredeyse gençliğinde olduğu kadar keskindi. Asıl zorluğun araziden değil, yoluna çıkan insanlar, onu koklayan köpekler gibi bilindik tehlikelerden kaynaklanacağını düşünüyordu. Ne var ki daha çıktığı ilk basamaktan düştü, başını sahanlığa vurdu, bir an için yönünü kaybetti.

O gri hiçlikte yönünü şaşırmak ne kadar korkutucuydu! Prens içgüdüsel olarak ciyaktadı. Ancak olayın şokunu atlattıktan sonra, yaşadığı acının katlanılabilir olduğunu gördü –daha kötüsünü

de yaşamıştı— ve düşüş ona daha temkinli olmayı öğretti. Glen Stewart Park, tanıdık olsa da tehlikeliydi. Bu yüzden daha bilinçli hareket etti, her şeyi kokladı, olası tehlikelere kulak kesildi, bir patisini diğerinin önüne dikkatlice koydu, basamakların yüksekliğini ve yürüyüş yolundaki yön değişikliklerini tahmin etmeye çalıştı.

Ama önüne çıkan bir sonraki basamakta yine düştü. Bu sefer canı fena yanmıştı. İçinde bir şeyler kırılmış gibiydi. Ciyakladı, sonra ayağa kalkmaya çabaladı. Ve ayağa kalktığı anda, hangi yöne baktığından emin değildi; yukarısı, aşağısı, ilerisi, berisi yoktu. Tek iyi şey —eğer buna iyi bir şey denebilirse— tahta geçitten aşağıya düşmüş, bu sayede parkın içinden geçen pınarın yanındaki çimenlere girmişti. Suyun yanında kaldığı sürece merdivenler için endişelenmesine gerek kalmayacaktı. Doğru yöne giderse, Glen Stewart'tan çıkan yollardan birini bulacaktı. İçine kapanma eğilimine rağmen, Prens zor zamanlarda iyimser sayılırdı. Görev bilinci, odağını kendinden uzaklaştırırdı. Şimdi de parktan çıkmak zorunda olduğu için, körlüğünü yok saydı —daha doğrusu kabul etti— ve ayakları üzerinde zar zor denge kurarak, mümkün olduğu kadar bilinçli bir şekilde, ona endişelerini unutturan bu yolculuğa devam etti. Çok fazla sorun yaşamadan Glen Manor Drive'a ulaştı. Bu toprak parçasını (kokusunu ve hissini) o kadar iyi biliyordu ki, düşünmek zorunda bile değildi, bedeni onun yerine düşünüyor (ya da hatırlıyordu). Parktan yola çıkan patikayı buldu ve sonra sarhoş bir yaratık gibi kaldırımında yalpalayarak Queen'e giden yolu ilk viraja kadar takip etti.

Karşıdan karşıya geçmek en iyi koşullarda bile can sıkıcıydı. Glen Manor Caddesi yoğun bir cadde değildi —nadiren yoğun olurdu— ama arabalar hep çok hızlı gelirdi. Yoldan çekilmeyen köpeklerle olanları görmüştü. Ezilir ve en aç hayvanlar —karata-vuklar veya kurtçuklar— bile onları yiyemeden çürümeye bıra-

kılırlardı. Prens, kendisini korumak için insanları kendine siper alır, karşıya onlarla birlikte trafik ışıklarından geçmeyi tercih ederdi. Burada, şimdi, trafik ışıkları yoktu ve tek başına olduğu için yavaş yürümekten başka çaresi yoktu. Kaldırımın kenarında uzun bir süre dikilip dikkatle kulak kesildi ve sonra karşıya geçmesi gerektiğini bildiği için her yeri koklayarak ve dinleyerek yola çıktı. Her duyduğu seste, araba olma *ihtimalini* düşünerek geriye kaçıyordu. Neredeyse yönünü kaybetmek üzereyken, bir şekilde sokağın karşısındaki noktaya ulaştı ve kısmen güvenli bir yere adım attığını hissetmek içini rahatlattı. Zaman zaman beslendiği ve okşandığı büyük kırmızı evin ve arazisinin kokusunu almak ne kadar harikaydı. Tam olarak nerede olduğunu biliyordu! Bir an için eve gidip dilenmeyi düşündü ama orada oyalanma riskini almak istemedi. Böylece yola devam etti.

İkinci viraj daha zordu. Caddeyi geçip kaldırımın olmadığı bir viraja doğru ilerlemesi gerekiyordu. Bunu zihninde canlandırabiliyordu. Nerede olduğunu biliyordu. Önündeki Ivan Forrest Bahçeleri'nin ve uzaktaki gölün kokusunu alabiliyordu. Kendini toplayıp geçişe hazırlanmak için köşeye oturdu. O sırada ona doğru yaklaşan insanların olduğunu fark etti. Hayır, duyduğu şey bir grup insanın üzerine üzerine geldiğiydi: bir kalabalık sanki hızla geliyor, yumuşak tabanlı ayakkabıları kaldırıma vuruyor, hep bir ağızdan nefes veriyor ve ter, lastik, cinsel organ ve toz kokusu yayıyordu. Rüzgâr, bir belayı önceden tattırır gibi bütün kokuları burnuna getirdi.

Ne oluyordu? Onların yolunda mı duruyordu?

Kendini olabildiğince saklamaya çalışarak kuyruğunu altına kıvırdı ve çömeldi. Sonra tek bildiği üzerine çıktıklarınıydı.

“Köpeğe dikkat edin!” Biri ona çarptı.

“Tanrı aşkına! Önümüzden çekil, köpek!”

Bir kez daha arptılar. Belki de aynı kişi kuyruğuna basarak onu kenara itti. Prens ciyakladı, elinden geldiğince toparlandı, sonra ondan uzaklaşırlarken seslerini dinledi: yola vuran ayaklar, kaldırımında ezilen toprak, gıcırdayan ayakkabı tabanları. Prens bu izdihamları her zaman hayret verici bulmuştu. Ancak koşucuların nereden geldiğini veya kaç tane olduğunu bilmemek bu durumu endişe verici hale getiriyordu. Bir noktada, insanlardan biri başını okşamak için uzandı ve birdenbire gelen bu temas onu en çok korkutan şey oldu.

İzdiham geldiği gibi gitti, sesi azaldı. Kalbi şiddetle çarpıyor ve vücutu titriyordu. Titremenin kesilmesi için uzun bir süre –Pine Crescent ve Glen Malikânesi’nin keşiştiği yerde oturup– beklemesi gerekti. Gece vakti yolculuk etmenin, tek duyulan şeyin cırcır böcekleri ve yoldan arada sırada geçen bir arabanın tehditkâr vızıltısı olana kadar beklemenin daha iyi olabileceğini düşündü. Ama o cesaretle sokağa adım atıp Pine Crescent’in diğer tarafına, sonra patikaların olduğu ama sokakların ve arabaların olmadığı Ivan Forrest Bahçeleri’ne doğru ilerlemeye devam etti.

Prens, Ivan Forrest’ın içinden geçerken, göremediğini bir an için neredeyse unutmuştu. Bu, bölgesinin en iyi bildiği kısmıydı. Sadece kendi idrarının kokusuyla bile arazide gezinebilirdi. Dahası, işaret bıraktığı ağaçları ve direkleri neredeyse *görebiliyordu*. Vücutundaki sancılar onu yavaşlattığı için ağır ağır ilerliyordu. Yolda insanları dinledi, yiyecek bir şeyler aradı, anüsünü veya cinsel organını koklamak isteyen köpekleri buyur etmek için durdu. Her ne kadar savunmasız olsa da saldırıya uğrayabileceğine dair tüm korkuları yatışmıştı. Köpek arkadaşları onun sıkıntıda olduğunu derhal anlayabilirdi. Hepsi, yüzünü yalayıp nefesini kokladıktan sonra ona bir tür hürmet göstererek sempatilerini ifade ettiler.

Prens, günün geri kalanını bahçelerde, daha genç olsaydı, hatta görseydi hiç vaktini almayacak bir yolculuğun ardın-

dan toparlanmaya çalışarak geçirdi. O gece bir söğüt ağacının yakınında uyudu. Gizlendiğini hayal etti, ama neredeyse açıktaydı; bahçelerden geçerken yanından yürüyen, uçan veya sürünen tüm yaratıklar tarafından kolayca görülüyordu.

Sabahın erken saatlerinde titreyerek uyandı ve hâlâ kör olduğunu fark edince neredeyse hayrete düştü. Körlüğü o kadar yeniydi ki henüz gerçek gibi gelmiyordu. On beş yaşındaydı. Yaşlı kemikleri ve son zamanlarda düşerek aldığı yaralar, yerden kalkarken acı çekmesine sebep oluyordu. Dişleri gıcırdadı. Dünya sabah modundaydı; sükûnet, uzaktan gelen tek tük arabaların sesi, tramvayın geçerken duyulan şingirtı ve tangirtisi, çiy, sis ve soğuktan gelen yeni günün çiğ kokusu. Kafası karışmıştı ve bir önceki günden daha fazla korkuyordu. Gölün kokusunu alabiliyordu, böylece parkı geride bırakarak göle doğru ilerledi.

Prens'in aklında bir tek şey vardı; kadın ve üç erkeğin olduğu ev. Şans bu ya, koşullar yolculuğunun bu bölümüne destek oldu. Etrafta az insan vardı. Az insan ve az araba. Queen Caddesi'ni ihtiyatla geçti, kuduzmuş gibi tökezledi, her adımda arabaları veya tramvayları dinledi. Karşıdan karşıya geçilecek çok sokak, dinleyecek çok araba vardı, ama güneye doğru ilerledikçe göl giderek kendini daha çok belli etti ve onu sokağın sonuna, bir anda yolun kaybolduğu ve tahta kaldırıma adım attığı yere götürdü.

En kötü günlerinde bile göl moralini yükseltirdi. Bu sabah, tahta kaldırımını Neville Park'ın aşağısına ve muhtemelen son evi olacak yere kadar dikkatlice takip etmeden önce durdu ve gölün kokusunu –burnunu yalayarak ve su yönünde ileri geri hareket ettirerek– içine çekti.

PRENS'İN NEVILLE Park'taki ilk haftaları, körlüğüne rağmen mutsuz geçmemişti. Korkutucu bir yolculuktan sağ kurtulmuştu ve hayatta kalmanın verdiği ilham –bunu başarmış olmanın ver-

diği coşku– kendine zarar vermeden eve ulaşmaya çabaladığı günler boyunca ona güç verdi.

Ev sahiplerini iyi seçmişti. Aile onu yanına aldı ve artık göremediğini keşfettikten sonra bile onu yanlarında tuttu. Özellikle kadın çok nazikti. Yemeğini vaktinde veriyor ve gücünün ancak yettiği kısa yürüyüşlere çıkarıyordu. Glen Stewart'ta aldığı yaralarının ağrıları onu iyice zayıflatmış ve görünüşe göre, yerleşik hayata geçme kararıyla birlikte elden ayaktan kesilmesi iyice hızlanmıştı.

Topraklarını ve bağımsızlığını özlemişti. İlk haftalarda, Prens bazen tek başına dışarı çıkamayacağını unuttur, kapıya gitmek için kendini zorlarken bir sandalyeye, bir alete veya bir insana çarpardı. Ama bu durumun bir mükâfatı vardı. Bir daha asla göremeyeceği fikrini sindirdikten sonra hafızasına güvenmeye başladı ve bunun üzerine hafızası gitgide daha da keskinleşti (ya da en azından daha canlı hale geldi), ta ki hayalinde Sahil'in bir resmini canlandırana kadar. Bu resme, neredeyse gerçeğine verdiği kadar kıymet verdi.

Yaklaştığını hissedebildiği ölüm de artık bir endişe oluştur-muyordu. Tabii ki ölümü düşünüyordu. Ne zaman geleceğini merak ediyor ve gün geçtikçe azalan yetilerinin yasını tutuyordu. Tanımadığı bir köpeğin nefesini duymak, başına gelen büyük bir olaydan aldığı zevki başka türlü anlatması mümkün olmadığından çılgınca koşmak, kuma yarı gömülü yiyecek parçalarını kazmak ya da yeni bulduğu bir çubuğu ısırarak gibi bir zamanlar hiç kaybetmeyeceğini düşündüğu şeyleri özlüyordu. Yaklaşan ölüm onda her şeyden çok bir merak uyandırıyor. Prens'in en dokunaklı şiirleri olan son şiirleri ruh halinin bir yansımasıydı.

“şu Gelenin Adı Nedir” yazdığı son şiirdi ve körken ürettiği eserlerin tipik özelliklerini taşıyordu.

Gözleri kapalı, parmakları simsiyah,

Şafak söktüğünde, perdeler çöktüğünde,

Şu gelenin adı nedir?

“Agha Thanatos” mu yoksa sadece “Ölüm” mü?

Hangisinin doğru olduğunu

Aklım ne zaman bilir?

Prens’in şiiri, dolaylı olarak, ölümünden önceki aylarda yaşadığı tek gerçek kederin sebebi oldu. Gücü azaldıkça, eserlerinin ve dilinin, ölümüyle birlikte yeryüzünden silineceği gerçeği kaçınılmaz bir şekilde gün yüzüne çıktı. Tıpkı kör olduğunda dünyanın onu terk ettiği gibi, dili de dünyayı terk edecekti. Onu konuşan tüm köpeklerin soyunun tükenmesiyle silinip gidecekti.

Ah, bu kadar gerekli bir şeyin dünyadan tamamen silinebileceği düşüncesi!

Onu kurtarmak için yapabileceği hiçbir şey yok muydu? Bunu aktarmanın bir yolu yok muydu? Prens ne yapılabileceğini düşünürken, insan diline karşı tutumundan pişmanlık duymaya başladı. Kendi dilini etkilemesinler diye yabancı dillerden kaçınmıştı. Ama başka bir dil öğrenmiş olsaydı, kendininkini de başkalarına aktarabilirdi. Dilini saf tutmaya çalışırken bencil davranmıştı; tamamen ortadan kaybolmasındansa başka bir dilden etkilenmesi daha iyiydi.

Bu düşünceler ona derin bir keder getirse de Prens umutsuzluğa kapılmadı. Şimdi sahip olduğu eve ulaşmak için nelere katlandığını düşündü ve aslında körlüğe karşı kazandığı zaferden ilham aldı. İyice zayıf düşmesine rağmen, çok geç olmayabilirmiş, belki de eserlerini bu insanlara devredebilirmiş gibi geliyordu. Bu nedenle Prens, dilini korumak için kahramanca bir çabayla şiirlerini kadına söylemeye başladı. Ne zaman onun varlığını hissetse veya sesini duysa, okumaya başlardı.

“Grrr-ee arr hata oh uh ai

Gr-ee yurr ih aw yen grih yoo ayairrr...”

Kadının, Prens'in çıkardığı bu sesleri yaşlı ve zayıf bir köpeğin homurdanmaları olarak algılaması şaşırtıcı değildi. Ne zaman konuşsa okşuyor, sarılıyor ya da kulaklarının arkasını kaşıyordu. Prens bunu dikkat dağıtıcı bulsa da ısrarla aynı şiiri tekrar tekrar okuyarak kadının ona geri okumasını bekliyordu.

Prens bunu yaptıkça, kadın da onu teselli etmeye çalışıyordu, çünkü bir şeyden şikâyet ediyormuş gibi geliyordu. Her şeyden önce, çoğu şair gibi, Prens'in eserini okuma şekli alışılmışın dışındaydı. Oturup kadınla göz göze gelmeye çalışırdı. Ardından, olabildiğince hareketsiz kalarak ilk mısrayı okur, durur, sonra ikinci mısrayı okur ve böyle devam ederdi. Bu, kadın için başlı başına garipti. Şair olmayan herhangi bir insan için garip olurdu. "İyi misin, Elvis?" diye sorardı ama Prens kadının ne söylediği hakkında hiçbir fikri olmadığı için devam ederdi. Kadın sonunda onun homurdanmak veya boğulmaktan başka bir şey yap tığını anlayana kadar bu böyle devam etti. Hatta, bir hafta kadar sonra, kadın onun hırıltılarının biçimini tanıdığını düşündü. "Elvis hırlamıyor," dedi oğullarından birine. "Şarkı söylüyor ya da öyle bir şey."

Ancak oğlu bunların ikisini de reddetti. "Anne, ihtiyarladı ve aklını yitiriyor, hepsi bu."

"Sanırım haklısın," dedi.

Ama ikna olmadı ve bir gün şakasına Prens'in homurdanmalarını ona tekrarladı. Prens hemen durdu ve mutlu bir şekilde havladı. Ona tekrar ettiği pasajı tekrarladı. Ve kadın bir kez daha (kötü ve garip bir aksanla, ama yine de...) dizesinden birkaç mısra okudu.

"Grrr-ee arr hata oh uh ai

Gr-ee yurr ih aw yen grih yoo ayairrrr..."

İşte gerçek bir dönüm noktasıydı. Prens minnettardı. Ona çok büyük bir engel aşılmış gibi geliyordu. Ama acı

Apollo'nun onunla işi bitmemiştir. Şiirinin kadın tarafından söylenen bu yorumu, Prens'in dünyada duyduğu son şey oldu. Daha sonra duvar gibi sağır oldu. Kendini bile duyamıyor, yalnızca vücudunun ses çıkarmaya çalışırken ürettiği titreşimleri hissediyordu. Bu bir yıkımdı. Dünya ve dünyanın tüm versiyonları bir anda elinden alındı.

Prens umudunu yitirecek biri değildi ama umut onu terk etmişti. Sonsuz gri sessizlikte yalnızdı. Elinde kalan son duyular koku alma duyusu ve denge duyusuydu. Ara sıra adamlardan biri tarafından kucağa alınıp bir yere bırakılıyordu. Bu durum hepsinden rahatsız ediciydi. Herhangi bir uyarı alamadan başkalarının insafına, kollarına kalmıştı. Adamları kokularından tanıyabilmesi iyiydi ama pek bir faydası dokunmadı. Yorgun, yaşlı, sağır ve kör Prens, vadesinin dolduğunu biliyordu ve kaderini elinden geldiğince onurlu bir şekilde karşılamaya niyetliydi.

Yemek yemeyi bıraktı ve çok az su içmeye başladı. Kendi derinliklerine çekildi ve gelmesi çok uzun sürmeyecek bir ölümü bekledi. Bir sabah, kadın tarafından kucağa alındı. Onun duygularını hissedebiliyordu. Bir yere gidiyorlardı ama Prens bunu düşünemeyecek kadar güçsüzdü. Dışarıda, havayı burnunun ucunda hissetti. Göl kokusunu duydu, varlığı çoktan unutulmuş bir rüya gibiydi. Bu, ona avuntu oldu. Sonra bir arabada seyahat ettiler, bu his ona Kim'i hatırlattı ve bu da teselli ediciydi. Sonunda Prens tüm bunların onu avutmasına izin verdi ve veteriner kliniğindeki kokuların –sabun, kimyasallar, diğer hayvanların kokusu– pekâlâ sonunun geldiğini işaret ettiğini bilse de bundan pek etkilenmedi.

Prens ölmeden hemen önce, Apollo'nun bahsi kazandığı, köpeklerin hiçbirinin mutlu ölmediği, insanlar kadar ya da onlardan bile daha sefil bir şekilde öldükleri söylenebilirdi. Metal bir masanın üzerinde sessizce yatan, itiraz edemeyecek kadar

yorgun olan Prens, dilini kaybettiği için umutsuzdu. Ama sonra, etrafındakiler onu uyutma işiyle uğraşırken, son şiirlerinden biri aklına geldi. Biri onu okuyormuş gibi, hiç onun değilmiş gibi şiiri zihninde duydu. Tam o anda dilinin ne kadar güzel olduğu yine aklına geldi. Elbette, sürüsünün sonuncusuysa, yaşayan hiçbir yaratığın bunu bilmemesi üzücüydü. Ama dilini böylesine derinden bilme şansına erişmesi –her ne kadar istisnai olmasa da– ne harika bir histi! Tüm derinliklerini keşfetmemişti ama onları görmüştü. Ve böylece Prens ona büyük bir armağan verildiğini düşündü. Yok edilemeyecek bir armağandı. Bir yerde, başka bir varlığın içinde, onun güzel dili bir olasılık olarak, belki bir tohum olarak vardı. Yine çiçek açardı. Bundan emindi ve bu kesinlik harikaydı.

Ve böylece, tüm beklentilerin aksine, Prens'in morali yükseldi. Ölüm sonunda onun kapısını çaldığında, tek kelimeyle mutluydu.

PRENS ÖLÜRKEN, Apollo ve Hermes bir kez daha Buğday Demeti Tavernası'ndaydı.

Köpekten bahsederlerken Apollo, “Tamam. Kabul ediyorum. Yaratığın mutlu ölmesi bana çok şey öğretti,” dedi.

“Hayır, hayır,” dedi Hermes. “Asıl iki yıllık kölelik sana çok şey öğretecek.”

“Bana on yıl borcun olduğunu hatırlıyorsun, değil mi? Bu onu birazcık azaltacak.”

“Şansım döndü,” dedi Hermes. “Hissedebiliyorum.”

“Bunun tamamen bir şans olduğu konusunda haklısın,” dedi Apollo ve abartılı hareketlerle bahsin adaletsiz olduğundan yakındı. Ancak bu yakınmaları ciddi değildi. Evet, içlerinden birine zulmetmesi, kardeşine kaybetmesinin nedeninin bir şair olması onu rahatsız ediyordu ama aslında kimin mutlu olup kimin

ölmediği tamamen şans meselesiydi. Zaten en başta Hermes ile bu bahse tutuşmalarının sebebi de buydu.

Dindar bir genç kadın olan barmen, tanrılara doğrudan bakamayacak şekilde başı eğik bir halde yaklaştı.

“Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?” diye sordu. “Herhangi bir şey? Onur duyarım.”

“Bu *Labatt's* iyiymiş,” dedi Apollo. “Bir tane daha getir.” “Sevdin mi?” dedi Hermes. “Mükemmel bir suyu israf etmişler.”

“Cahil!” dedi Apollo.

İki kardeş güldü. Barmen bir *Blue* almaya gitti.

“Bu sözde zekâyı kedilere vermiş olsaydık daha farklı olurdu,” dedi Apollo.

“Tamamen aynı olurdu,” dedi Hermes. “Asıl yapmamız gereken, bir köpeğin zekâsını ve yetisini bir insana vermektir.”

“Sıkıldım bu işten,” diye yanıtladı Apollo. “Başka bir şey hakkında konuşalım.”

Bir süre Olimpos meselelerinden bahsettiler ama sonra Apollo şöyle dedi, “Acaba bu yaratıklardan birine bizim dilimizi versek ne olur?”

“Bizim dilimiz?” dedi Hermes. “Hiçbir ölümlü sessizliğin bu kadar çok tonunu öğrenemezdi.”

“Öğret demedim,” dedi Apollo. “Ver dedim.”

“Burada çok kaldın,” diye yanıtladı Hermes. “Hadi eve gidelim. Hephaistos’un bana borcu var, kazancının bir kısmını bana verecek.”

“Sen git,” dedi Apollo. “Ben biraz daha kalacağım.”

HERMES BUĞDAY Demeti’nden ayrılırken gökyüzü açık kırmızıydı. Bir araba durdu. İçinde o kadar yüksek sesle müzik ça-

lıyordu ki, King ve Bathurst'ün köşesinde ışıkların değişmesini beklerken şasisi titredi. İçeride sürücü, direksiyona vurarak ritim tutan sağ elinin işaret parmağı dışında hareketsizdi.

Bu yaratıklar hakkında gerçekten ne söylenebilirdi ki? Direksiyondaki adamdan neredeyse sonsuz kat daha fazlasını biliyordu. Adam hakkında, adamın kendisinin bildiğinden bile daha fazlasını biliyordu. Adamın ilişki kuracağı her insan, böcek ve hayvan hakkında daha çok şey biliyordu. Bilginin ötesinde, hiçbir ölümlünün kavrayamayacağı bir güce de sahipti. İsteseydi, arabayı ya da arabanın üzerinde durduğu şehir bloğunu bir hamleyle ezebilirdi. Dileseydi, adamın parmaklarından birini kırabilir veya kaşlarından bir tel koparabilirdi. Adama istediği her şeyi verebilir ya da ondan her şeyi alabilirdi. Yaratıkların tüm bu “insanlığına” veya “onuruna” ya da sahip oldukları için kendilerini kutladıkları şey her neyse ona rağmen, arabadaki adam tanrının varlığının neredeyse önemsiz bir suretiydi.

Yine de aralarında, tanrının gücüne, bilgisine ve kurnazlığına rağmen bozamayacağı bir ayrım vardı: ölüm. Bir yanda ölümsüzler. Öte yanda, bu varlıklar. Onlar nasıl ölümsüz yaşamının hissini anlayamazsa, o da ölümle yaşamının ne demek olduğunu anlayamazdı. Onu büyüleyen ve sürekli dünyaya gelmesine neden olan şey bu farklılıktı. Tanrıların ölümlülere olan gizli sevgisinin temelinde bu vardı. Bu yaratıkların her bir zerresinde ölüm vardı. Dillerinde ve uygarlıklarının temelinde gizliydi. Çıkardıkları seslerde duyulabilir ve hareketlerinde görülebilirdi. Bu onların zevklerini karartır ve umutsuzluklarını aydınlatırdı. Ölümün özlemini çekenlerden biri olan Hermes, dünyayı ve tüm ölümlüleri büyüleyici, hatta bazen onlar için hissettiği derin hislere layık buluyordu. Hermes'i –tüm Tanrıları– ölümlüleri yok etmekten alıkoyan da elbette, doğası dili veya insan anlayışını aşan bu “duygu”ydu.

Bir yanda güç; öte yanda sevgi.

Işık değişti. Araba hareket etti ve kimsenin fark edemediği Hermes şehrin üzerinde yükseldi. Güneyde, göl açık leylak rengiydi. Suyun üzerindeki bulutlar havadar ve beyazdı. Hermes yeniden Prens'i düşündü. Nasıl olmuştu da bu kadar zeki bir yaratık dilin ölümünün şiirinin ölümü anlamına geldiğini düşünmüştü? Ölümsüzler için, tüm gerçek şiirler ebedi bir şimdide, ebediyen yeni kalır, dilleri de ölümsüz olurdu. Prens'in şiiri bir kez söylendikten sonra sonsuza kadar yaşayacaktı. Hermes köpeği düşününce memnun oldu. Ve cömertliği tutan Tercümanların Tanrısı, Prens'i sanatı ve farkında olmadan yaptığı hizmetlerden dolayı ödüllendirdi.

Neredeyse tamamen dünyadan sıyrılmış olan Prens'in ruhu kısa bir süreliğine bilince geri döndü. Ralston gibi kokan yeşil ve koyu sarı bir çayırdıydı. Yeniden gençti ve duyularının uyanık ve canlı olması ne kadar heyecan vericiydi. Yazın bir ikindi vakti, saat dört civarıydı. Güneş, yerini karanlığa bırakmaya yeni başlamıştı. Uzakta Cawnpore Crescent'teki evlerin arkasındaki avlular vardı. Bir tarla sincabının, idrarın, çam sakızının, tozun ve tanrı bilir nereden kendisine doğru gelen pişmiş kuzu etinin kokusunu alabiliyordu.

Birden çok sevdiği bir ses duydu. "Gel, Prens! Gel, oğlum!"

Bu, adını aklında tutmaya değer bulduğu tek insandı, Kim'di. Prens onu uzaktan görebiliyordu, Kim'in silueti başka hiç kimseninkine benzemiyordu. Prens'in ruhu neşeyle doldu. Her zaman yaptığı gibi coşkuyla, kırların üzerinde sıçrayarak Kim'e doğru koştu. Ancak bu sefer, Kim'in sesindeki her nüansı yakalayarak, onu tamamen anlayarak koştu.

Prens, dünyadaki bu son anında sevdi ve sevildiğini bildi.

METİN ÜZERİNE BİR NOT

Fifteen Dogs'daki şiirler, François Caradec tarafından Oulipo için icat edilen bir biçimde yazılmıştır. Bu biçim, grubun kurucusu François Le Lionnais'nin hem insanlar hem de hayvanlar için anlamı olan bir şiir yazmanın mümkün olup olmadığını sorgulamasıyla doğmuştur. Fifteen Dogs'da her şiir, Caradec'in "Köpeğe Şiir" olarak adlandırdığı şeydir. Yani, köpeklerin adı direkt okunmaz ancak şiir yüksek sesle söylendiğinde –dinleyici ya da köpek tarafından– duyulabilir. Harry Mathews'in bir örneğine bakalım. Bu, Elizabeth Barrett Browning'in köpeği Flush için yazılmış bir şiirdir:

Sahibem beni asla unutmaz

Açık havada çay içerken

O tatlı pasta getirir

Tatlı canı aşkına

Kalın, tatlı kemikler

Düşer tıfıl aşıma.

Mathews'in şiirinde *tıfıl* ve *aşıma* sözcükleri arasında Flush adı duyulur. Aynı şekilde Fifteen Dogs'daki şiirlerin her birinde köpeklerin isimlerinden biri yer almaktadır.

“Prens” adını içeren şiir Kim Maltman tarafından yazılmıştır:

Hasret savrulmaya (sahibinin elinde
kivranan yeşil yılan),
prensip te ileri geri –
zıpla, durula: sabunla kapla.

Ayrıca Kim, iki şiirin daha (‘Ronaldinho’ ve ‘Lydia’) yazılmasına katkıda bulunmuş ve on beş “Köpeğe Şiir”in tamamının editörlüğünü yapmıştır.

Prens'in metafizik “bilmecesi” Alex Pugsley tarafından önerilmiştir. Dördüncü bölümde geçen şarkı sözleri, Roo Borson'a aittir.

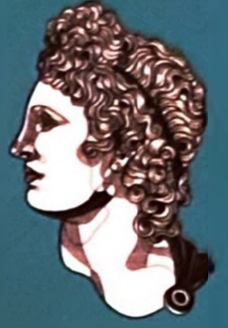
Bu kitabın taraması Ay Işığı ekibi tarafından yapılmış ve ücretsiz olarak paylaşılmıştır. Lütfen pdf'lere para vermeyin ve daha fazla yeni kitap için bizi Telegram'dan takip edin. <https://t.me/ayisigikitap>

"Acaba, hayvanlar insan zekâsına sahip olsaydı nasıl olurdu?"

"Hangi hayvanı seçersen seç insanlardan daha mutsuz olurdu."

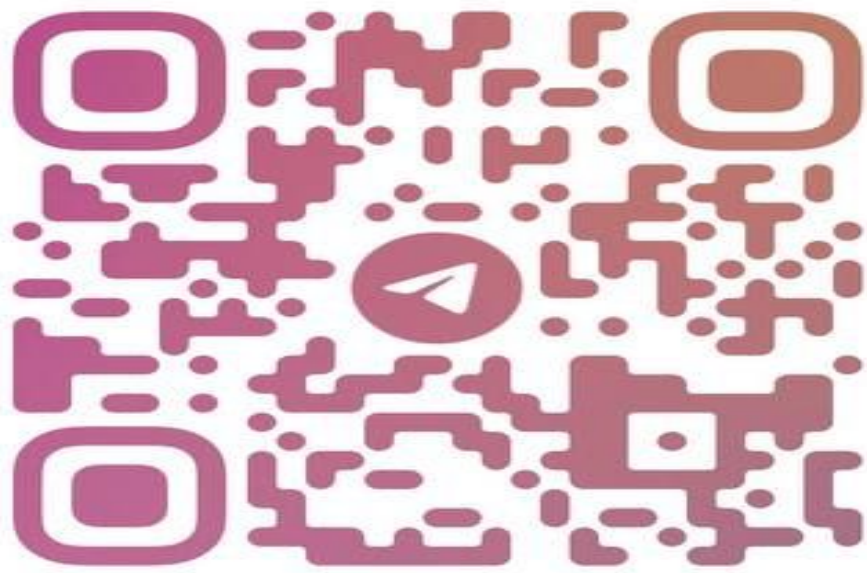
İki kardeş Tanrı; Apollo ve Hermes bir akşam, insan zekâsı bahşedilirse hayvanların mutlu olup olmayacağına dair sohbet ederler. Bu konuşma bahse dönüşür. Hayvanlar mutsuz olursa Apollo, içlerinden biri bile mutlu olursa Hermes kazanacaktır. Kaybeden taraf, kazanana bir dünya yılı boyunca kölelik edecektir.

Toronto'da veterinerlere bırakılmış on beş köpek, işte bu yüzden bir gecede insan zekâsına sahip olur. Renkleri görme biçimlerinden konuşmalarına kadar dünyaya dair tüm algıları değişir. Bu beklenmedik gelişmeyle allak bullak olan köpekler, iki gruba bölünür: Yeni özelliklerine uyum sağlayanlar ve değişime karşı çıkıp eski köpek geleneklerini sürdürmek isteyenler.

Kimi köpekler birbirine vahşice saldıracak, kimisi şiire yönelecek, kimisi de sahipleriyle yakın ilişkiler kuracaktır.

André Alexis, insan bilincinin güzelliklerini ve tehlikelerini alegorik bir anlatımla ele alıyor. *On Beş Köpek ve Bir Bahis*, okuru be duyudan duyuya sürükleyecek çağdaş bir fabl niteli

@AYISIGIKITAP